

TC

**RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**“ELİF VE ARKADAŞLARI” ADLI ÇİZGİ FİLMİN
DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Fatma Büşra SÜTLÜ

Danışman

Prof. Dr. Bayramali NAZIROĞLU

RİZE

2024

KABUL VE ONAY

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalında, Prof. Dr. Bayramali NAZIROĞLU danışmanlığında, Fatma Büşra SÜTLÜ tarafından hazırlanan “*Elif ve Arkadaşları*” Adlı Çizgi Filmin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi adlı bu tez çalışması, 25/07/2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Unvanı, Adı Soyadı

İmza

Başkan

: Prof. Dr. Bayramali NAZIROĞLU

Üye

: Prof. Dr. Hacı Yusuf ACUNER

Üye

: Dr. Öğr. Üyesi Ali BİRİNCİ

ETİK BEYAN

Felsefe ve Din Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programından mezun olmak üzere teslim ettiğim “Elif ve Arkadaşları Adlı Çizgi Filmin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” adlı tezim, bilim ve araştırma etiği prensiplerine riayet edilerek tarafımdan yazılmıştır.

Tez çalışmamda, başka kaynaklardan aktarılan bütün bilgi ve alıntılar, Enstitünüz Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak açıkça gösterilmiştir. Kaynağı gösterilenler dışında kalan bütün bilgiler uygun araştırma yöntemi kullanılarak tarafımdan edinilmiş ve esere bu şekilde yansıtılmıştır. Şahsıma ait olmayan hiçbir bilgi, kasıt veya kusurlar, şahsıma aitmiş gibi gösterilmemiştir. İnternet kaynakları dâhil, sahibine/kaynağına atıf yapılmaksızın hiçbir bilgi kullanılmamıştır. Aksinin ortaya çıkması halinde doğacak bütün hukuki, idari, akademik ve etik sorumluluk tarafıma ait olacaktır. Eserin tesliminden sonra herhangi bir zamanda, bilim etiğine aykırılık tespit edilmesi ve / veya eserimle ilgili intihal veya intihal şeklinde anlaşılabilecek bir durumun ortaya çıkması halinde; Üniversiteniz ve eğitim kadronuzun hiçbir şekilde sorumlu tutulmayacağını hür irademle kabul, beyan ve taahhüt ederim.

25/07/2024

Fatma Büşra SÜTLÜ

ÖN SÖZ

Geçmişten günümüze değer, bireyin yaşantısında yer almış ve varlığını sürdürmüştür. Değer, insanın davranışlarına yön vererek, yaşamını düzenlemesini ve toplumsal normlara uyum sağlamasını kolaylaştırmaktadır. Çocukluk döneminden itibaren birey doğrudan veya dolaylı olarak değerler eğitimine tabi tutulmaktadır. Değerler eğitiminin verildiği temel yerler ise aile, çevre, okul ve medyadır. Teknolojinin ilerlemesiyle TV kanallarının artması, değerler eğitiminde çizgi filmin bir eğitim materyali olarak kullanılmasına olanak sağlamıştır. Eğlenerek öğrenmeyi mümkün kılan bu ortam sayesinde bireylere, milli ve manevi değerlerimizin aktarımını kolaylaştırmıştır. Buradan yola çıkarak hazırladığımız çalışmamızda, Elif ve Arkadaşları çizgi filminde belli başlı değerlerin verilip verilmediği, verildiyse nasıl verildiği araştırılmıştır.

Çalışmama başladığım süreçten sonuna kadar gerek akademik birikimi gerek bir danışman olarak desteğini yakından hissettiğim tez danışmanım Prof. Dr. Bayramali NAZIROĞLU'na emeklerinden dolayı şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca bu süreçte fikirlerinden istifade ettiğim hocam Prof. Dr. Hacı Yusuf ACUNER'e, yaptığı eleştirilerle çalışmamı zenginleştiren Dr. Öğr. Üyesi Ali BİRİNCİ'ye ve tez yazım sürecimde bilgi birikimi ve ilgisiyle yanımda olan Ar. Gör. Şeyma TURAN'a teşekkürü borç bilirim. Lisansüstü eğitim yolculuğuna birlikte başladığımız ve her konuda desteğini sonsuz hissettiğim arkadaşım Rumeysa TUFAN AKAY'a da teşekkür ediyorum. Ayrıca tezimin her aşamasında fikirleriyle çalışmama destek olan eşim Hakan Sütü'ye çok teşekkür ediyorum.

Fatma Büşra SÜTLÜ

RİZE/2024

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	I
ETİK BEYAN.....	II
ÖN SÖZ	III
İÇİNDEKİLER	IV
ÖZET	VI
ABSTRACT.....	VII
KISALTMALAR	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
GİRİŞ	1
<i>Araştırmanın</i>	<i>3</i>
1. TEORİK ÇERÇEVE.....	5
1.1. Değer ve Değerler Eğitimi	5
1.2. Değerler Eğitimi Yaklaşımları	9
1.2.1. Değerlerin Doğrudan Öğretimi Yaklaşımı	9
1.2.2. Değerleri Belirginleştirme Yaklaşımı.....	10
1.2.3. Değer Analiz Yaklaşımı	10
1.2.4. Bütüncül Yaklaşım, Kohlberg'in Adil Topluluk Okulları.....	11
1.2.5. Değerler Eğitiminde Gizilgüç: Örtük Programı	11
1.2.6. Karakter Eğitimi	12
1.2.7. Değerler Eğitimi Yaklaşımlarının Çizgi Filmlerde Kullanımı	13
1.3. Çizgi Film ve Değerler Eğitimi.....	14
1.4. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminin Tanıtımı	16
1.5. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Öne Çıkan Temel Değerler.....	18
1.5.1. Adalet.....	18
1.5.2. Dostluk.....	19
1.5.3. Dürüstlük	19
1.5.4. Öz Denetim.....	20
1.5.5. Sabır.....	20
1.5.6. Saygı	21
1.5.7. Sevgi	21
1.5.8 Sorumluluk	21
1.5.9. Vatanseverlik	22

1.5.10.Yardımseverlik	22
1.6. İlgili Literatür	22
2. YÖNTEM.....	27
2.1. Araştırma Deseni.....	27
2.2. Çalışma Birimi	28
2.3. Veri Toplama Tekniği	29
2.4. Veri Toplama Araçları	29
2.5. Verilerin Analizi.....	30
2.6. Araştırma Süreci.....	31
2.7. Araştırmanın Bilimselliği.....	32
2.8. Araştırmacının Rolü	33
3. BULGULAR VE TARTIŞMA	34
3.1. Çizgi Filmde Yer Alan Değerlerin Bölüm Bazlı Betimlenmesi	34
3.2. Çizgi Filmde Yer Alan Değerlerin Tema Bazlı Değerlendirilmesi	41
3.2.1. Adalet.....	41
3.2.2. Dostluk.....	45
3.2.3. Dürüstlük	52
3.2.4. Öz denetim.....	60
3.2.5. Sabır.....	62
3.2.6. Saygı	65
3.2.7. Sevgi	76
3.2.8. Sorumluluk	83
3.2.9. Vatanseverlik	91
3.2.10. Yardımseverlik	93
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	101
4.1. Sonuçlar	101
4.2. Öneriler	106
KAYNAKÇA.....	107

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Ana Bilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Türü : Yüksek Lisans Tezi

Danışman : Prof. Dr. Bayramali NAZIROĞLU

Hazırlayan : Fatma Büşra SÜTLÜ

Yıl : 2024

Sayfa Sayısı : 114

ÖZET

“ELİF VE ARKADAŞLARI” ADLI ÇİZGİ FİLMİN DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Değer eğitimi, ailede başlayıp; okul, sosyal çevre ve medya ile şekillenerek devam eden bir süreçtir. Günümüzde, kitle iletişim araçlarının etkin kullanımı ile çizgi filmler, çocuklara değerlerin verilmesinde etkili bir yöntem olarak kullanılmaktadır. Buradan hareketle çalışmamızda, TRT Çocuk kanalında yayınlanan Elif ve Arkadaşları çizgi filminde öne çıkan belirlenen değerlerin nasıl ve ne şekilde ele alındığını ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Araştırmamızda, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılarak literatür taranmıştır. Çizgi filmlerde değerler eğitimi konulu çalışmalar derinlemesine incelenmiş ve temel kaynaklardan gerekli okumalar yapılmıştır. Sonraki aşamada, elde edilen veriler ışığında temalar oluşturularak çizgi filmde, değere atıf yapan bölümler tespit edilmiş ve elde edilen bulguların çizgi filmde nasıl yer aldığı detaylı bir biçimde incelenmiştir. Veriler, kontrol listesine göre veri analizi tekniğiyle analiz edilmiş ve buradan hareketle bulgular oluşturulmuştur.

Elif ve Arkadaşları çizgi filminde yapılan analiz sonucunda; en çok verilen değer in saygı değeri olduğu tespit edilmiştir. Devamında da sorumluluk ve dürüstlük değerlerinin ön plana çıktığı görülmüştür. Vatanseverlik değerininse en az verilen değer olduğu sonucuna varılmıştır.

Ulaşılan sonuçlarda yola çıkılarak, çalışmanın sonunda çizgi filmde değerler eğitimi ile ilişkili yapılacak diğer çalışmalara katkı sağlaması açısından çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: değer, değerler eğitimi, çizgi film, Elif ve Arkadaşları

Recep Tayyip Erdogan University Institute of Graduate Studies

Department : Department of Philosophy and Religious Sciences
Thesis Type : Master Thesis
Supervisor : Prof. Dr. Bayramali NAZIROĞLU
Author : Fatma Büşra SÜTLÜ
Year : 2024
Pages : 114

ABSTRACT

**ANALYZING THE CARTOON 'ELİF AND FRIENDS' FROM THE
PERSPECTIVE OF VALUES EDUCATION**

Value education is a process that begins in the family and continues to be shaped by school, social environment, and media. Today, with the effective use of mass communication tools, cartoons are used as an effective method for imparting values to children. Based on this, our study aims to highlight how fundamental values are addressed in the animated series “Elif and Friends” broadcast on TRT Çocuk channel.

In our research, we conducted a literature review using qualitative research methods, specifically document analysis. Studies on values education in cartoons were thoroughly examined, and essential readings were conducted from primary sources. Subsequently, themes were identified based on the data collected, and sections of the cartoon referencing values were pinpointed and analyzed in detail to understand how these findings are portrayed in the cartoon.

Using a checklist, the data was analyzed using data analysis techniques to generate findings. Through our analysis of “Elif and Friends” it was determined that the most emphasized value in the series is respect. Following that, values such as responsibility and honesty were prominently featured. It was also found that patriotism is the least emphasized value.

Based on these findings, recommendations were made at the conclusion of the study to contribute to further research related to values education in the cartoon series.

Keywords: Values, values education, cartoons, Elif and friends

KISALTMALAR

AB	:	Sosyo-ekonomik Statüdeki Bireyler Evreni
bk.	:	Bakınız
c.	:	Cilt
çev.	:	Çeviren
düz.	:	Düzenleyen
haz.	:	Hazırlayan
MEB	:	Millî Eğitim Bakanlığı
No	:	Numara
s.	:	Sayfa
SES	:	Hedef Kitle Grubu
TDK	:	Türk Dil Kurumu
TDÖP	:	Türkçe Dersi Öğretim Programı
TRT	:	Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
TV	:	Televizyon
vb.	:	Ve benzeri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Bölüm adları ve süreleri.....	28
Tablo 2. Kontrol listesi.....	30
Tablo 3. Adalet değerine ilişkin bulgular.....	41
Tablo 4. Dostluk değerine ilişkin bulgular.....	45
Tablo 5. Dürüstlük değerine ilişkin bulgular	52
Tablo 6. Öz denetim değerine ilişkin bulgular	60
Tablo 7. Sabır değerine ilişkin bulgular	63
Tablo 8. Saygı değerine ilişkin bulgular	66
Tablo 9. Sevgi değerine ilişkin bulgular	76
Tablo 10. Sorumluluk değerine ilişkin bulgular	83
Tablo 11. Vatanseverlik değerine ilişkin bulgular	91
Tablo 12. Yardımseverlik değerine ilişkin bulgular	93
Tablo 13. İzlenilen bölümlerdeki on temel değer sayıları ve oranları	101

GİRİŞ

Çalışmamızın bu bölümü, araştırmanın konu, problem, amaç, önem, kapsam ve sınırlıklarını içermektedir.

Araştırmanın Konusu ve Problemi

Teknolojinin ilerlemesiyle insanların bilgi yayma ve teknolojik aletleri kullanma becerileri büyük ölçüde artmıştır. Kitle iletişim araçlarından olan radyo, televizyon ve sosyal medya aracılığıyla mesajlar artık eskiye nazaran daha hızlı bir şekilde hedef kitleye ulaştırılmaktadır (Arslan, 2016, s. 5). Bu durum olumlu mesajların yanında olumsuz mesajların yayılmasını da kolaylaştırmıştır. Günümüzde ise medya kuruluşlarından olumsuz içeriklerin azaltılıp, olumlu mesajlar barındıran içeriklerin artırılması talep edilmektedir (Turan, 2005, s. 120).

Televizyon İzleme Araştırmaları Anonim Şirketi verilerine göre, Türkiye’de 2023 yılı tüm gün ortalamasında, AB SES hedef kitlesinin toplam TV izleme ratingi 13.30 olarak belirlenmiştir (TİAK, 2024). Dakika başı ortalama izleyici sayısının azımsanmayacak oranda yüksek olması sebebiyle yayınlanan içeriklerin araştırılması gündeme gelmiştir. Bu durum, oluşturulan içeriklerin kategorize edilerek ayrılmasına (yaş, tür vb.) ve kaliteli içeriklerin oluşturulmasına zemin hazırlamıştır (Ertürk, 2004, s. 271).

Kitle iletişim araçlarıyla hedeflenen izleyici profilinde büyük paydayı oluşturan çocukların, ekran başında vakit geçirmelerini sağlayacak birçok içeriğin geniş bir yelpazede sunulduğu görülmektedir. Bu içeriklerin başındaysa çizgi filmler yer almaktadır. Televizyonlarda ilk zamanlar kanalların az olması sebebiyle belirli saatlerde yayınlanan çizgi filmler, günümüzde sürekli yayın yapılan kanallara ve dijital platformlara taşınmıştır (TİAK, 2024). Çeşitli yaş gruplarına hitap edecek kanalların dışında özellikle çocuk kanalları son yıllarda popülerliğini artırınca çizgi filmlere erişim çok kolay hale gelmiştir. Bunda çocukların ekran süresinin artmasının etkisi oldukça büyüktür (Mete, 1999, s. 41). Ebeveynlerin çocukların izlemeleri için açtıkları bu kanallarda yayınlanan çizgi filmlerin de içerikleri gelişen ve değişen dünya düzenine göre değişmektedir.

Sosyal bir varlık olan insan günlük hayatta davranışlarını doğru ve yanlış kavramlarına göre şekillendirmektedir. İnsanın davranışlarını doğru ve yanlış olarak ayıran unsur akıl ve değerlerdir. Değerler, toplumlar tarafından nesilden nesile

aktarılmakta ve insanlar bu değerlerle yaşamlarını sürdürmektedirler (Güngör İ. , 2017, s. 23). Güngör (1998, s. 29), değer olgusunu “Bir kimsenin insanları, insanlara ait nitelikleri, istek ve niyetlerini, davranışları değerlendirirken başvurduğu kriter.” şeklinde tanımlamıştır.

Yaşamımızda önemli bir yere sahip olan değerlerin verildiği ilk yer ailedir (Demirutku, 2024, s. 13). Aile ortamında verilen değerler, bir yandan çocukların gelişimini desteklerken öte yandan zaman içerisinde sosyal kimlik inşasına da olumlu yönde katkı sağlamaktadır (Acun, Yücel, Önder, & Tarman, 2013, s. 193). Değerlerin aktarıldığı ve erişimin nispeten kolay olan kitle iletişim araçlarından biri de televizyondur. Çocuklara yönelik yayın yapan TV kanallarında hızlı ve etkin bir şekilde verilmek istenen değer, çizgi film karakterleri aracılığıyla çocuk seyircilere sunulmaktadır (Karaca, 2019, s. 70). Bu bağlamda dikkat edilmesi gereken nokta değerlerin verilme şekilleridir. Yanlış yöntemlerle aktarılan değerler, çocuğun kişilik gelişiminde aksaklıklara yol açabilmektedir (Şahin, 2019, s. 4). Değerlerin, bireylere doğru verilmesinde çeşitli aktarım ortamları bulunmaktadır. Bunlar; aile, okul, arkadaş çevresi, medya gibi ortamlardır (Şahin, 2019, s. 1).

Türkiye’de değerlerin aileden sonra en çok aktarılmaya çalışıldığı kurumlar ise okullardır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bu konuda hangi değerlerin aktarılacağına yönelik öğretim programlarında bir takım açıklamalar yapmıştır. MEB’in belirlediği değerler, aynı zamanda diğer kamu kuruluşları tarafından da örnek alınmaktadır. Teknolojinin ilerleyişiyle birlikte günlük yaşamımızda daha da önemli hale gelen medyanın, değerler eğitimi sürecindeki rolü temel alındığında, bu amaçla şekillendirilen TV yapımlarının içeriğinin de bu yönde geliştirilmesi önem arz etmektedir. Buradan hareketle, MEB’in belirlediği belli başlı değerlerin, çizgi film yapımları için kaynak niteliği taşıdığını söylemek mümkündür.

Çocuklara yönelik kamu yayıncılığı hizmetini yürüten TRT Çocuk kanalının, değerler eğitimi sürecinde üstlendiği rol yani değerleri ele alış biçimi ise değerler eğitimi sisteminin önemli ayaklarından birini oluşturmaktadır. Dolayısıyla resmî yayın kurumu kimliği taşıyan TRT Çocuk kanalının çizgi film yapımlarında MEB’in belirlemiş olduğu belli başlı değerlere içeriğinde yer vermesi beklenmektedir (Çimen, 2019, s. 3). Bu nedenle çalışmamızda “Elif ve Arkadaşları” adlı çizgi filmin son 30 bölümünde MEB tarafından 2018 öğretim programlarında ön plana çıkan 10

temel değerin izi sürölmüştür. Bu 10 temel değer, Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde (MEB, 2024) daha da geliştirilmiştir ancak çalışmamız için yine de bu 10 temel değer üzerinden hareket edilecektir. Bu doğrultuda, araştırmanın temel problem cümlesi, “Değerler, TRT Çocuk televizyon kanalında yayınlanan “Elif ve Arkadaşları” adlı çizgi filmde ne kadar ve ne şekilde ele alınmaktadır?” şeklinde oluşturulmuş; bu temel soru doğrultusunda bahsi geçen çizgi filmde adalet, dürüstlük, dostluk, öz denetim, sevgi, saygı, sabır, vatanseverlik, yardımseverlik ve sorumluluk değerlerinin ele alınıp alınmadığı; alınmışsa ne kadar ve ne şekilde ele alındığı sorularına da cevap aranacaktır.

Araştırmanın Amacı

TRT Çocuk kanalının, çocuklara yönelik kamu yayıncılığı hizmetini yürüten bir TV kanalı olması, değerler eğitimi sürecindeki üstlendiğı rolü de beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla resmî yayın kurumu kimliğı taşıyan TRT Çocuk kanalının, çizgi film yapımlarında belli başlı değerlere içeriğinde yer vermesi beklenir. Bundan dolayı çalışmamız, TRT Çocuk televizyon kanalında yayınlanan “Elif ve Arkadaşları” adlı çizgi filmde hangi temel değerlerin öne çıktığını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Buradan hareketle araştırmanın amacı, bahsi geçen çizgi filmde adalet, dürüstlük, dostluk, öz denetim, sevgi, saygı, sabır, vatanseverlik, yardımseverlik ve sorumluluk değerlerinin ele alınıp alınmadığını ortaya koymak; ne kadar ve ne şekilde ele alındığını da tespit etmektir.

Araştırmanın Önemi

Günümüz kitle iletişim araçları, doğru kullanımda birer bilgi kaynağı iken yanlış kullanımı durumunda birçok olumsuzluğun kaynağı olabilmektedir (Bahadır, 1997, s. 471). İzleyicisine geniş bir seyir yelpazesi sunan televizyonun etkin ve doğru kullanımı da sorumluluk gerektirmektedir. Bireyler zevk ve ilgi alanlarına göre seçimler yaparken, çocuk seyircinin bu konuda bilinçli kullanım becerisinin gelişmediğı görölmektedir (Yazıcı, Yaman Baydar, & Kandır, 2019, s. 12). Bu konuda uzmanların görüşleri ve ebeveynlerin istekleri doğrultusunda çocuk içeriklerinin oluşturulması bir gerekliliktir.

İçeriklerin oluşturulmasında, yaşanan coğrafya, kültür ve değerler ön planda tutulmuştur (Ufak & Yorulmaz, 2022, s. 100). Bu çerçevede çocukların izledikleri çizgi filmlerin, verilen mesajlara ve değerlere bakılarak aile gözetiminde izletilmesi

gerekmektedir. Bunun sonucunda, ebeveynlerin çocuklarına izletecekleri çizgi filmleri seçme konusunda onları yönlendirecek araştırmalar büyük önem taşımaktadır.

Araştırmada, önce alan yazında oluşturulmuş ulusal kaynaklar taranmıştır. Taranan kaynaklar arasında çizgi film ve değerler eğitimi konu alan çalışmalar tespit edilmiştir. Yaptığımız incelemede, değerlerin karşılaştırılmasını içeren araştırmalarda, değerlerin çizgi filmlerde verilme oranlarının her birinde farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır (Bilis, 2011; Altmış, 2021; Karabulut, 2022; Sevim, 2013). Değerler eğitimi tek bir çalışma altında inceleyen araştırmalarda da çizgi filmlerin içerisinde bulunan mevcut değerlerin analizi yapılmıştır (Tabak, 2022; Karaca, 2019; Ay, 2021). Araştırmamızın konusunu oluşturan Elif ve Arkadaşları çizgi filmini konu alan çalışmada ise çizgi filmin sadece 6 bölümünün incelendiği ve temel değerlerden bazılarının çalışmaya dâhil edilmediği görülmüştür (Karabulut, 2022).

Yapılan literatür çalışmalarında her ne kadar konuya yakın bazı çalışmalar olsa da Elif ve Arkadaşları çizgi filminin belirlenen değerler üzerinden kapsamlı bir biçimde ele alınmadığı tespit edilmiştir. Bundan dolayı bu konunun çalışması kararlaştırılmıştır. Yapılacak olan çalışmanın alana önemli katkılar sağlayacağı umulmaktadır.

Kapsam ve Sınırlıklar

Bu çalışma, Elif ve Arkadaşları çizgi filminin 176 bölümü arasından çalışmanın güncel olabilmesi için belirlenen yakın tarihli son 30 bölümün incelenmesinden oluşmaktadır. Diğer bölümler, araştırmanın kapsamı dışındadır.

Araştırmada seçilen değerler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) belirlenen belli başlı değerler olan adalet, dürüstlük, dostluk, öz denetim, sevgi, saygı, sabır, vatanseverlik, yardımseverlik, sorumluluk değerleriyle sınırlıdır. Bunun dışında kalan değerler araştırma kapsamına alınmamıştır.

Araştırma, araştırmacı tarafından araştırmanın amacı doğrultusunda geliştiren kontrol listesinin kapsamıyla sınırlıdır.

1. TEORİK ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde, değer ve değerler eğitimi, değerler eğitimi yaklaşımları, çizgi film ve değerler eğitimi, Elif ve arkadaşları çizgi filminin tanıtımı, Elif ve arkadaşları çizgi filminde öne çıkan temel değerler ve ilgili literatüre yer verilecektir.

1.1. Değer ve Değerler Eğitimi

Değer kavramı, tarih boyunca bilimsel ve felsefi alanların araştırma ve tartışma konusu olsa da kavramın içeriği tam olarak netleştirilememiştir (Şen M. , 2020, s. 9). Her bilim alanı değer kavramının mahiyetine farklı bakış açısı ile yaklaşp kendi önceliklerine göre farklı yorumlar yapmıştır. Değer, felsefe alanında varlık problemi olarak, sosyolojide kültürel ve toplumsal gelişme kapsamında, psikolojide ise bireylerden hareketle insanın gelişim ve tutumlarına yönelik ele alınmıştır (Kurtdaş, 2021, s. 353-362). Bu sebeple değer kavramı üzerine herkes tarafından kabul edilmiş ortak bir tanım yapılamamıştır.

Znaniecki, sosyoloji alanında değeri ilk defa 1918 yılında yorumlamış ve Latince karşılığı güçlü olmak manasına gelen “valere” temeline işaret etmiştir (Şen Ü. , 2008, s. 764). Halstead ve Taylor (2000, s. 169) ise değeri; “Davranışlara genel olarak rehberlik eden ilkeler ve temel inançlar, eylemlerin iyi ya da istenilen olarak yargılandığı standartları belirleyen unsurlar” olarak tanımlamışlardır. Güngör (1998, s. 28) değeri “Bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançtır.” şeklinde tanımlamışken, Topal (2019, s. 246), değer, insan hayatında neyin iyi neyin kötü veya önemli olduğunu anlamada ve insan ilişkilerinde nasıl davranılması gerektiği konusunda yol gösterici olduğunu ifade etmiştir.

Değer, bireylerin veya grupların fiili gerçekleştirme anında amacını ve araçlarını seçmede rol oynayan, kültürle ya da sosyal yapı ile karşılaştırılabilen mantıklı bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır (Parsons, 1962, s. 259). İnsanın yaşamı boyunca seçimlerini etkileyen, karşılaştığı olayları yorumlarken bakış açısına yön veren iyi- kötü sınıflandırılmasını sağlayan unsur değerlerdir (Kurtdaş, 2021, s. 352).

Değerin sosyal ve kültürel biçimleri, bireylerin yaşantısını farklı şekillerde etkilemektedir (Orhan, Afacan, & Çukurçayır, 1994, s. 134). Değerlerin, insanın

yaşantısında davranış, tutum ve algıları üzerinde etkileri bulunmaktadır. Bu çerçevede değerlerin, bireyin hâlihazırda davranışlarında ve yaşamı boyunca önemli bir rol oynadığını ifade etmek gerekir (Ayrar, 1992, s. 38). Bu durumdan ötürü değer, bir yandan birey ve toplum yaşantısında bir ölçüt olarak yerini alırken diğer yandan bireyin içinde yaşadığı toplum tarafından davranışlarının normal ya da anormal olarak sınıflandırılmasında da etkilidir (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 5).

Toplumsal hayatta ve bireyin yaşamında etkin olan değerler, eski dönemlerden itibaren araştırmacıların dikkatini çekerek bu alanda çalışmalar artırılmış ve yapılan araştırmalarda değerlerle ilgili çeşitli sınıflandırmaların üzerinde durulmuştur (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 23).

Allport, Vernon ve Lindzey, kişiler arası farklılık gösteren, kimi insana göre önemli, kimisine göre önemsiz olan altı boyutlu bir değer sistemine dikkat çekmiş; çalışmalarında değerleri; estetik, teorik (bilimsel), ekonomik, siyasi, sosyal ve dini değerler olmak üzere altı kategoride incelemişlerdir (Oles & Hermans, 2010, s. 67).

Altun'un aktardığına göre Winter, Newton ve Kirkpatrick ise değerleri üç kategoriye ayırmıştır. Değer ayrımında öne çıkan unsurlar bireyin içinde bulunduğu toplumsal özelliklere göre şekillenmiştir. Bunlar; ailevi değerler, toplumsal değerler ve bireysel değerlerdir (Altun, 2003, s. 8).

Nelson değerleri; bireysel değerler, grup değerleri ve sosyal değerler olmak üzere üç gruba ayırmıştır. Bireysel değerler kişisel tercihlerimiz ile ilgili iken grup değerleri bir gruba mensup olan bireyler tarafından paylaşılan değerlerdir. Sosyal değerler ise kişinin içinde bulunduğu toplumsal yapıda hayatını devam ettirmesine yarayan değerlerdir (Yazıcı K. , 2006, s. 501).

Bir diğer görüşe göre ise değerler, altı kategoride toplanmıştır. Bunlar; bilimsel değerler, ekonomik değerler, estetik değerler, sosyal değerler, politik değerler ve dini değerler şeklindedir (Oles & Hermans, 2010, s. 67). Bilimsel değerlerde gerçekler ve muhakeme üzerinde durulurken, ekonomik değerlerde yararlı ve pratik olana, estetik değerlerde ise simetri ve uyum üzerinde durulmuştur. Sosyal değerlerde de daha çok sevmeye, yardımlaşmaya, bencillikten uzak durmaya yönelik kazanımlardan bahsedilir. Spranger'in değerler sınıflandırmasında, politik değerde güç, etki ve şöhret varken, dini değerlerde bireyler din için dünyevi hazları feda ederler (Akbaş, 2004, s. 56).

Güngör, Spranger'in değer sınıflamasına ahlaki değerleri de katarak 7 kategoride değerleri sınıflandırmayı uygun görmüştür (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 25).

Rokeach (1973, s. 28,29) çalışmasında değerleri, “Gaye Değerler” ve “Vasıta Değerler” olmak üzere ikiye ayırmıştır. Gaye değerler; “Aile güvenliği, barış içinde bir dünya, başarılı olma, bilgelik, dini olgunluk, eşitlik, gerçek dostluk, güzellikler dünyası, heyecan verici bir hayat, iç huzur, mutluluk, kendine saygı, gerçek dostluk, özgürlük, rahat bir hayat, sosyal kabul, ulusal güvenlik, zevk” olarak tanımlamıştır. Vasıta değerler ise; bağımsız olma, affedici, cesaretli, dürüst, entelektüel, geniş görüşlü, hırslı, itaatkâr, kendini kontrol edebilen nazik, kendine hâkim, mantıklı, neşeli, sevecen, sorumluluk bilinci olan, temiz, yardımsever, oluşturmacı yaratıcı diye tanımlamıştır.

Schwartz ise değerleri 10 temel değer grubu olarak sınıflandırmıştır. Değer sınıflandırması yaparken de Rokeach'nin belirlediği sınıflandırma üzerinde değişiklikler yaparak temel değer gruplarını oluşturmuştur. Bu değer grupları; güç, başarı, hazcılık, uyarılım, özyönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma ve güvenlidir (Kuşdil & Kağıtçıbaşı, 2000, s. 61).

Refshauge'ye göre, çekirdek değerler, sistemi oluşturur. Refshauge, Avustralya Devleti'nin halkın toplumsal düzeni için çekirdek değerlerin takibini yapması gerektiğini vurgulamıştır. Toplumun inanç ve isteklerini karşılayan bu düzenin değerlerle sağlanacağını düşünmektedir. Çekirdek değerlerden kastettiği ise dürüstlük, mükemmellik, saygı, sorumluluk, katılım, işbirliği, önemseme, tarafsızlık ve demokrasidir (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 32).

Görüldüğü gibi değerler, farklı yönlerden ele alınarak sınıflandırılmaktadır. Genellikle araştırmacıların amacı, insanın daha donanımlı ve bilinçli olmasını sağlayarak topluma uyumunu kolaylaştırmaktır. Değerlerin insana düzgün bir şekilde aktarımı ise değerler eğitimi ile mümkündür.

İnsanoğlu doğuştan “iyi” ve “kötü” diye nitelendirilen davranışları bilerek dünyaya gelmemiştir. İnsanlar hayatlarının çok az bir kısmında içgüdüleri ile hareket ederken büyük bir bölümünde davranışlarını öğrenme ile gerçekleştirirler (Akbaş, 2004, s. 38). Ahlaklı bireylerin yetiştirilip topluma kazandırılması için değerler eğitimi yani değer aktarımı önemlidir. Bu sebeple toplumlarda değer eğitimi eski çağlardan itibaren varlığını sürdürmüştür. Değerler eğitiminde amacın insanın,

ahlaklı ve karakterini doğru şekilde inşa etmiş bireyler olarak toplumda varlığını devam ettirmesini sağlamak olduğu söylenebilir. Kirschenbaum'un (1995, s. 3-5) aktardığı üzere 1900'lü yılların başından itibaren ahlak ve değerler eğitiminin yöntem ve amaçları üzerine çalışmalar varlığını göstermiştir. Fakat İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra değerler eğitimi, geleneksel yöntemlerle devam etmiştir. 1960-1970 yılları arasında ise geleneksel değerler sorgulanmış ve rollerde değişikliğe gidilerek sosyal değişim hızlanmıştır. 1980-1990 yılları arasında da tekrardan değerler eğitiminde, muhafazakârlık ve geleneksel değerlere yönelim olmuş; saygı, sorumluluk, vatan sevgisi vb. değerler öne çıkmıştır.

Teknolojinin hızla geliştiği bir çağda toplumlar arası etkileşim de aynı oranda hızlanmıştır. Her toplum, bu etkileşimde aktarımlardan maksimum yararlanmak isterken kültürel yozlaşmayı ise en aza indirmeyi hedeflemektedir. Farklı inanç ve değerlere sahip olan insanların bir arada yaşaması için ortak değerlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple değerler eğitiminin verilmesi, yani değerlerin eğitimin içinde yer alması bir gerekliliktir (Hökelekli & Gündüz, 2016). Olumsuz öğrenmeleri minimize ederek toplumlara daha sağlıklı bireyler yetiştirmek için bilinçli ve planlı şekilde hazırlanmış değerler eğitimi programının toplumsal bir ihtiyaç olduğu yadsınamaz.

Değerler eğitimi, okul öncesi dönemden başlayarak devam eden bir süreçtir. Bu sürecin aile, sosyal çevre, medya ve örgün eğitimle yaşam boyu devam ettiği bilinmektedir. Değerler eğitimi kapsamında hedef değerler bu noktada önemli bir husustur. Çalışmamıza konu olan çizgi filmde, değerler eğitimin medyadaki yeri üzerine bir araştırma yapılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2018 yılında yenilenen öğretim programında belirlediği on temel değer (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) müfredatta yerini almıştır. Bu değerlere yine bir kamu kuruluşu olan Türkiye Radyo ve Televizyon kurumuna ait TRT Çocuk kanalında, 2954 sayılı kanun kapsamında (1983) ,“millî eğitim ve millî kültürün geliştirilmesine yardımcı olmak” görevi ile “Türk Milli Eğitiminin temel, görüş ve ilkelerine uymak” yayın ilkesi esasına bağlı olarak belirlenen temel değerlere içeriklerinde yer vermesi beklenilmektedir.

1.2. Değerler Eğitimi Yaklaşımları

Değerler eğitiminde, değerleri bireye kazandırmak ve karakteri haline getirmek için, değerler eğitimi yaklaşımlarından söz edilmelidir. Çalışmamızın veri kaynağı olan “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminde sunulan değerlerin, nasıl bir yaklaşımla ele alınıp öğrenme ortamı sağlandığı bu noktada önem arz etmektedir. Çocuk izleyicinin televizyon, tablet vb. teknolojik aletler ile geçirdiği zaman diliminde değerler eğitimi kapsamında olumlu öğrenmeleri üst düzeyde sağlamak için sunulan değerlerle birlikte değerlerin verilme yolu yani yaklaşımı da ön plana çıkmaktadır. Değerlerin çeşitliliği değer öğretiminde farklı yaklaşımları da beraberinde getirmektedir. Meydan’a (2014, s. 96) göre değerler eğitiminde yaklaşımlar; “insanın doğasını ve insan-toplum/çevre ilişkilerini tanımlamaları, değer kazanma süreçlerini açıklamaları, değerlerin kaynağı üzerine görüşleri, değerler eğitiminde belirledikleri temel ve ileri amaçları, uyguladıkları metotlar, açısından birbirlerinden farklılıklar göstermektedir ve bu farklılıklara bağlı olarak da sınıflandırılmaktadır.”

Değerler eğitimi yaklaşımları 6 başlık altında toplanmaktadır (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 68,69);

1. Değerlerin Doğrudan Öğretimi Yaklaşımı
2. Değerleri Belirginleştirme Yaklaşımı
3. Değer Analiz Yaklaşımı
4. Bütüncül Yaklaşım, Kohlberg’in Adil Topluluk Okulları
5. Değerler Eğitiminde Gizil Güç: Örtük Programı
6. Karakter Eğitimi

1.2.1. Değerlerin Doğrudan Öğretimi Yaklaşımı

Değerlerin doğrudan öğretimi yaklaşımında birey, kazanılacak değeri kendisi seçmemektedir (Meydan, 2014, s. 99,100). Kaynak, bu yaklaşımda aktif rol oynayarak bireyleri yönlendirir. Değerlerin öğretiminde çoğunlukla geleneksel eğitim metodu kullanılmaktadır. Öğretim yaklaşımında tüm dengelimeci bir yolla kazanım; anlatım, gösterim, alıştırmalar, tekrar yapma ve öğretici sorularla kazandırılır (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 69). Bireyin, öğrenim sırasında başarısı izlenerek kaynak tarafından dönüt verilmektedir (Bayrakçeken, Oktay, Samancı, & Canpolat, 2021, s. 677).

Değerlerin doğrudan öğretimi yaklaşımında iki yöntem ile bireylere ulaşabilmek hedeflenmektedir. Bunlar;

a. Telkin Yaklaşım Yöntemi

Yöntemin işleyişi, kaynak tarafından değerler belirlenerek kurallar şeklinde bireylere sunulur, bireyin kurallara uyması yani kabullenmesi sağlanır (Meydan, 2014, s. 99,100). Bu yöntemin, kaynak ve yetişkinler tarafından uygulanabilirliği daha kolaydır. Kaynak, bireye değeri anlatarak, bireyin değeri kavramasını ve içselleştirmesini de sağlar (Çengelci, 2010, s. 11).

b. Davranış Değiştirme Yöntemi

Koşullanmaya bağlı olarak bireyin davranışlarının değiştirilmesi hedeflenmektedir. Davranış değiştirme yönteminde kurallar koyularak bireyden kurallara uyması beklenmektedir. Kurallara uyan birey, ödülle desteklenirken uymayan bireye yaptırım uygulanmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken husus, kurallara uymayan bireylere yaptırımın olmasıdır. Eğer yanlış davranış karşısında bireye yaptırım uygulanmazsa, kural ihlali yanlış değildir algısı birey tarafından benimsenebilmektedir (Meydan, 2014, s. 100).

1.2.2. Değerleri Belirginleştirme Yaklaşımı

Değerleri belirginleştirme yaklaşımı, John Dewey'in Hümanistik kuramını baz alarak, 1966 yılında Louis Rath, Merrill Harmin, Howard Kirchenbaum ve Sidney Simon tarafından geliştirilmiş bir yaklaşımdır (Yücekaya, 2021, s. 13). Yaklaşımın temel mantığında, bireyin kendisinin farkına varması sağlanarak süreci birey merkezli ilerletmek vardır. Birey, kazanmak veya geliştirmek istediği değerleri kendisi seçmektedir. Değerleri belirginleştirme yaklaşımında kaynak, bireye yardımcı pozisyonda bulunmaktadır (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 72). Yaklaşımın 1990 yılından sonra kullanımı azalmış ve eski etkisini yitirmiştir (Sarı, 2007, s. 62).

1.2.3. Değer Analiz Yaklaşımı

Değer analiz yaklaşımı, bireyin çevresinde gördüğü, yaşadığı problemlere yönelmesini sağlayarak öğretimde farklı bir yol izlemektedir. Yaklaşımın temel mantığında, bilimsel düşünme basamaklarına uygun zihinsel faaliyetleri, araştırmayı ve sonunda akılcı bir yargıya ulaşmayı hedeflemektedir. Bireyden, analitik ve rasyonel düşünme yetisi beklenmektedir (Superka & Johnson, 1975, s. 24). Değer

analizi yaklaşımı, değerleri doğrudan öğretimi yaklaşımında olduğu gibi, bireyin davranışlarının yönlendirilmesine, telkin ve talimatlarla kısıtlanmasına karşı çıkmaktadır (Meydan, 2014, s. 102). Değer analiz yaklaşımında bireyden beklenen hedef davranış; bireylerin kendi seçmiş oldukları değerleri öğrenmeleri ve değerleri duygularını katmadan muhakeme ve akıl yürütme ile değerlendirmelerini sağlamaktır (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 74).

1.2.4. Bütüncül Yaklaşım, Kohlberg'in Adil Topluluk Okulları

Kohlberg'in gelişim kuramına dayanan bu yaklaşımın; temel değerleri tetkik etmek, toplumda yer alan fertlerin karşılıklı iletişimini geliştirmek, mantık çerçevesinde yürütülen analizleri ve muhakemeyi pekiştirmek, mesuliyetleri eşit olarak paylaşmak ve bireyin demokratik bir ortamda olmasını sağlamak temel prensibidir. Yaklaşımında, öğretim programı diğer yaklaşımlara göre farklılıklar göstermektedir. Eğitimde öğretmen tek ve mutlak görüş sahibi olarak değil, farklı bir görüş olarak sunulur (Özen, 2011, s. 66).

Adil Topluluk Okullarında, uyulması gereken kuralların herkesi ilgilendirmesi ve tüm bireylerin kuralları yerine getirmesi önemlidir. Bireylere değer kazandırılması ve geliştirilmesinde okul kültürünün rolü önemlidir (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 76).

1.2.5. Değerler Eğitiminde Gizilgüç: Örtük Programı

Jackson tarafından 1968 yılında ilk kez örtük program kavramı kullanılmıştır. Jackson örtük programı, iş, otorite ve sosyal kurallarla alakalı okul ortamında verilen mesajlar olarak tanımlamaktadır (Akbulut & Aslan, 2016, s. 170).

Wren'e göre öğrenciler, eğitim ve öğretiminde bir plana bağlı olarak ilerlemekle birlikte bir de yazılı olmayan örtük program ile kazanım elde etmektedirler (Akbulut & Aslan, 2016, s. 170). Bu program yazılı olmamakla birlikte, içeriği oldukça geniş ve öğrencinin eğitimine katkısının oldukça fazla olduğu düşünülmektedir (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 77). Örtük programın işleyişinin etkin olması için resmî programla birlikte aynı amaçlar doğrultusunda ilerlemesi gerekmektedir. Program işleyişinde öğretmenler resmî programın amaçlarına bağlı olmaksızın sınıfta kendi görüş, düşünce ve anlayışlarını

yansıtabilirler. Bu durumlarda örtük program, resmî programdan farklı bir amaca hizmet ederse kazanımı olmayacaktır (Talu & Tezci, 2023, s. 562).

1.2.6. Karakter Eğitimi

Geçmişten itibaren ideal birey ve ideal vatandaş olma üzerine tartışmalar devam etmektedir. Gelecek nesillere örnek olması ve toplumsal bozulmayı önlemek amaçlı bireyin karakter eğitimi ile ilgili görüşler öne sürülmektedir. Bu amaca yönelik birçok filozofun karakter ve karakter eğitimi üzerine çalışması bulunmaktadır. Toplumu oluşturan her bir ferdin iyi bir eğitim sürecinden geçerek karakterini oluşturup geliştirmesi ve ahlaki davranışlar sergilemesi hedeflenmektedir. Bu açıdan incelendiğinde karakter kavramı bireyin yaşamında bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlarını ihtiva etmesi, ahlaki değerler hakkında hassasiyet oluşturmaları olarak karşımıza çıkmaktadır (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 79).

Lickona göre karakter eğitimin temel prensipleri aşağıdaki gibidir;

- Karakter eğitimi iyi karakterin temeli olarak temel ahlaki değerleri teşvik eder.
- Karakter düşünme, duygu ve davranışı içerecek kapsamda tanımlanmalıdır.
- Etkili karakter eğitimi okul yaşamının tüm basamaklarında temel değerleri teşvik eden maksatlı, inisiyatifi eline alan ve kapsamlı bir yaklaşımı gerektirir.
- Okul insancıl ve şefkatli bir topluluk olmalıdır.
- Karakter geliştirmek için, öğrenci ahlaki aksiyon fırsatlarına ihtiyaç duyarlar.
- Etkili karakter eğitimi, öğrenciler merkeze alan ve başarılı olmalarına yardımcı olan anlamlı ve teşvik edici akademik müfredatı içerir.
- Karakter eğitimi öğrencilerde içgüdümlü bir motivasyon geliştirme çabası içinde olmalıdır.
- Tüm okul personeli, karakter eğitimi için sorumlulukları paylaşan ve aynı temel değerlere bağlı bir öğrenme ve ahlak topluluğu olmalıdır.

- Karakter eğitimi hem personelden hem de öğrencilerden ahlaki liderlik gerektirir.
- Okul, karakter eğitimi çabalarında ebeveynleri ve çevresel imkânları tam bir ortak olarak görmelidir.
- Karakter eğitiminin değerlendirilmesi; okulun karakterini, karakter eğitimcisi olarak okul personelinin işlevselliğini ve öğrencilerin iyi karakter gösterme bağlamını içermelidir (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 79-82).

Değer eğitimi sırasında değerlerin etkin bir şekilde bireylere aktarılması ve öğrenme ortamının sağlanması için değerler eğitimi yaklaşımları gerekliliktir (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 68). Medyada çizgi filmler aracılığı ile bireylere değerlerin verilebileceği öğrenme ortamlarının sağlanmasında da değerler eğitimi yaklaşımları etkin rol oynamaktadır. “Elif ve Arkadaşları ”adlı çizgi filmde de değerlerin bireylere aktarılmasında farklı değerler eğitimi yaklaşımlarından faydalandığı görülmüştür.

1.2.7. Değerler Eğitimi Yaklaşımlarının Çizgi Filmlerde Kullanımı

Değerler eğitimi yaklaşımları altında verdiğimiz yöntemler, daha çok okul ortamında kullanılmaktadır. Medyada ise değerler, genellikle örtük olarak seyirciye sunulmaktadır. Bu nedenle bahsi geçen yaklaşımlar, çizgi filmlerde değerlerin verilme yöntemi olarak kullanılmamasının yanında çizgi filmler, aslında değerlerin verilmesinde bir materyal olarak işlev görmektedir. Dolayısıyla çizgi filmler, değerler eğitiminde materyal olarak kullanıldığında bireye kazandırılmak istenen değer izleyiciye bir karakter aracılığıyla sunulmaktadır. Bu durumun, değerlerin birey tarafından içselleştirilmesinde etkin rol oynadığı söylenebilir.

Değerler eğitimi yaklaşımlarının her biri çizgi film perspektifinden ele alındığında, çizgi filmi konu alan çalışmalarda doğrudan öğretim yönteminin kullanılmadığı göze çarpmaktadır (Elçi & Çatak, 2021, s. 509). Çünkü çizgi filmler, vermek istedikleri mesajları bireylere doğrudan vermek yerine bir olay örgüsü üzerinden dolaylı bir biçimde sunmaktadır. Bu nedenle çizgi filmlerde, doğrudan anlatım yönteminin, değerleri verme konusunda tercih edilen bir yöntem olmadığını söylemek mümkündür.

Çizgi filmin bölümlerine bakıldığında, bazı değerlerin diğerlerine göre daha çok öne çıktığı görülmektedir (Güden Altmış & Altun, 2011, s. 5404). Değer belirginleştirme yaklaşımının temel mantığına göre birey, kendisine verilen değeri fark ederek içselleştirebilmektedir. Dolayısıyla birden çok olayda, bir değer tekrar tekrar sunulması bireyde farkındalık meydana getirebilmektedir.

Değer analizi yaklaşımı da çizgi filmlerde karakterlerin başlarına gelen olay karşısında, başka bir karakterin o an için yapılabilecek en mantıklı davranışı sergilemesi, çocuklara çizgi film aracılığıyla akılcı bir yargıya ulaşmanın önemini göstermektedir (Yağlı, 2013, s. 718).

Çizgi filmlerde karakterler aracılığıyla farklı anlayış ve fikirler, bireylere sunulmaktadır. Bireyler, izledikleri çizgi filmin sunduğu mesajları, kendi mantık süzgeçlerinden geçirerek muhakeme yapmaktadırlar (Erşan & Er, 2022, s. 304). Böylece değerlerin verilirken tek bir mutlak görüşe dayanarak değil farklı anlayışlara da hitap edecek şekilde verildiği görülmektedir. Buradan hareketle, bütüncül yaklaşımın çizgi filmlerde kullanımının, değerlerin bireylere kazandırılmasında etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Çizgi filmlerde, değerlerin verilme yöntemi olarak kullanılan en etkili değerler eğitimi yaklaşımı örtük programdır. Çünkü çizgi filmler, izleyiciye vermek istediği değeri doğrudan değil dolaylı olarak alt mesaj şeklinde vermektedir (Görmez, 2018, s. 97). Dolayısıyla çizgi filmlerde olay örgüsü ve karakter üzerinden verilmek istenen değer, örtük program sayesinde bireye dolaylı olarak sunulmaktadır.

Çizgi filmlerde, değerlerle bütünleştirilmiş karakterler üzerinden bireylere değer aktarımı sağlanmaktadır. Bu şekilde çizgi film karakteriyle bireyler özdeşim kurmakta (Erşan & Er, 2022, s. 293) ve karakterin olaylar karşısında sergilediği değerler davranış olarak birey tarafından benimsenmektedir (Alimcan & Altunay Şam, 2017, s. 251,252). Dolayısıyla karakter eğitimi yaklaşımının çizgi filmlerde kullanılan temel yöntemlerden biri olduğu söylenebilir.

1.3. Çizgi Film ve Değerler Eğitimi

Çizgi filmin özgün tanımı zaman içerisinde değişiklik göstermektedir. Çizgi filmin en basit anlatımı, iki boyutlu resimli görsel sanat biçimleri olarak ifade edilmektedir. Modern tanımı ise yergi ve mizah olarak biçimlendirilmiş gerçekçi

olmayan resim, çizgi olarak karşımıza çıkmaktadır (Yazıcı, Yaman Baydar, & Kandır, 2019, s. 11). TDK'ye göre çizgi film “Bir konuyla ilgili olarak karakterlerinin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2024).

Televizyon, Türkiye’de yayına başladığı ilk andan itibaren tüm yaş gruplarının dikkatini çekmiştir. Özellikle 1930 yılında yurt dışından alınan, çocuklara yönelik çizgi filmin sunulmasıyla beraber yerli yapım çizgi filmlerin oluşturulması için karikatür sanatçıları harekete geçmiştir. Yerli yapım çizgi filmlerde, kültür ve değerlerin yansıtılmasına dikkat edilmiştir (Ay, 2021, s. 15). 1 Kasım 2008 yılında TRT Çocuk kanalının kurulmasıyla yerli yapım animasyon şirketleri açılıp faaliyete geçmiş ve çizgi film sektörü için olumlu gelişmeler yaşanmıştır (Şahin, 2019, s. 1).

Çocukların heves ve ilgiyle izledikleri çizgi film, çocuk kanallarının artması ile günün her saatinde yayınlanmaktadır. Ulaşılabilirliği kolaylaşan çizgi film, çocuk izleyiciye öğrenme sürecinde görsel ve işitsel bir medya aracı olarak sunulmaktadır (Dewi, 2013, s. 35). Çizgi filmlerde her bölümde çocuklara bir mesaj veya ana fikir verilmektedir. Bu mesajlar verilirken görsel ve işitsel öğelerle desteklenmektedir. Çizgi filmin sahnelerinde verilen mesaj bazen çocukların bilinçaltında olumsuz duyguların ortaya çıkmasına da sebep olmaktadır (Fidan, 2023, s. 15). Özellikle okul öncesi dönemdeki çocukların en çok karşı karşıya kaldığı kitle iletişim aracının televizyon olmasından dolayı (Kalan, 2010, s. 59) izledikleri çizgi filmlerin bizzat ebeveynler tarafından seçilip içeriğinin incelenmesi gerekmektedir.

Karakter gelişiminin başladığı çocukluk döneminde değer ve kültür aktarımı çizgi filmin eğitici rolü olması sebebiyle kullanılmaktadır (Namdar, 2022, s. 24). Çocuklar, çizgi film karakterlerini kendilerine rol model alarak arkadaşları ile oyunlarında bu karakterlere bürünmektedirler. Çocuklar için bu kadar değerli olan çizgi filmlerdeki karakterlerin isimleri, kıyafetleri, eylem ve seciyelerinin önemi daha da artmaktadır. Çocukların dürtü kontrolünün zayıf olmasından kaynaklı, onları etkileyen çizgi film karakterlerin olumlu veya olumsuz davranışları, ebeveynler tarafından kontrol edilerek izletilmesini gerektirmektedir (Yazıcı, Yaman Baydar, & Kandır, 2019, s. 11). Bununla birlikte çizgi filmin yapım aşamasında çocukların yaş seviyelerine uygun hikâye ve olay örgülerinin basit sade bir dil ile anlatımının olması beklenmektedir (Gümüş & Adam, 2019, s. 413). Yaş seviyelerine uygun hazırlanan

izgi filmler, çocuğun kendini tanınasına, fark etmesine ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunmaktadır (Yağlı, 2013, s. 707). Çocuklar için kaliteli içeriklerin oluşturulması, onlara yeni kavram ve kelimeleri öğretilmede de etkili olmaktadır (Ünal & Durualp, 2012, s. 96).

TRT ocuk kanalında yayınlanan ve değerlerin aktif olarak verildiği çizgi filmler arasında Rafadan Tayfa, Doru, Aslan, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, Maysa ve Bulut, İbi ve benzeri çizgi filmler yer almaktadır. Bunlardan en önemlilerinden biri de Elif ve Arkadaşları adlı çizgi filmidir. Bu izgi filmde öne çıkan değerler ise adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir.

1.4. Elif ve Arkadaşları izgi Filminin Tanıtımı

Elif ve Arkadaşları izgi filmindeki Elif karakteri ilk olarak Elif'in Düşleri adlı çizgi film ile karşımıza çıkmıştır. İlk yayın hayatına 2014 yılında, yapımcılığını İsa Doğmuş'un üstlendiği, senaryosunu Kenan Aktaş ve M. Varış Kaya'nın yazdığı Elif'in Düşleri ismi ile TRT ocuk kanalında başlamıştır. Kırk dokuz bölüm devam eden bu serüvenin ardından Elif'in Düşleri ile başlayan macera Elif ve Arkadaşları ismiyle devam etmiştir. Ellinci bölümden itibaren yapımcılığını İsa Doğmuş'un, senaristliğini Arzu Demirel Birinci'nin yaptığı Elif ve Arkadaşları izgi filminin yapımı TRT ocuk tarafından Netco Stüdyolarında gerçekleştirilmiştir (Netco).

izgi film, anasınıfına başlayan Elif ve arkadaşlarının maceralarını anlatmaktadır. Okula başlayan Elif, okulda yeni arkadaşlıklar kurmakta ve Ayşe, Kerem ve Selim ile okulda yeni şeyler öğrenmektedir.

"Elif ve Arkadaşları", izgi filminin karakterleri ana hatlarıyla aşağıdaki şekilde ele alınmıştır.

Elif; karakteri itibariyle meraklı, çokça düşünen, araştıran ve soru soran iletişimi güçlü, her zaman topluma faydalı olmaya çalışan biridir. Anaokulunda öğretilmeni ve arkadaşları tarafından sevilen, kendisine verilen görev ve sorumluluklarını yerine getiren öğrenci izlenimi ocuk seyirciye Elif karakteri üzerinden yansıtılmaktadır.

Kerem; karakteri ise yerinde duramayan, meraklı, sorumluklarını yerine getiren arkadaşlarıyla eğlenmeyi ve öğrenmeyi seven bir kişidir.

Ayşe; dizi karakterleri arasında utangaç ve çekingen bir öğrenciyi temsil etmektedir. Aynı zamanda düşünceli, verilen görevleri düzgün yapan bir öğrencidir.

Selim; karakteri itibariyle her şey hakkında bilgiye sahip, mantıklı biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

İpek öğretmen; sevecen, ilgili, öğrencilerine öğretirken eğlendiren, öğrencilerinin bilgiyi keşfetmelerinde rehber olan bir karakterdir.

Çizgi filmi genel olarak değerlendirecek olursak, giriş müziğindeki söz ve görüntülerle başlamak uygun olacaktır. Çizgi filmin jenerik müziğinde arkadaşlık, dostluk, beraberlik, eğlence ve öğrenme kavramları dikkat çekmektedir.

Giriş müziğin sözleri şu şekildedir (TRT Çocuk):

Küçüktüm büyüdüm

Neşeyle yürüdüm

Merak edip öğrendim

Öğrenmeyi çok sevdim

Buluşup okulda oynarız doya doya

Ayşe, Kerem ve Selim

Hep beraber öğrenelim

Arkadaşlık ve dostluk

Birazcık da macera

Sen de gel aramıza

Hep beraber öğrenelim

Hep beraber öğrenip

Birlikte eğlenelim

Bu kavramlar çocukların hoşlanacağı bir ritimde ve dikkat çekici görüntülerle çizgi filmin girişinde verilmektedir. Görüntüler ise anaokulundaki eğlenceli anlardan,

birlik ve beraberliği dostluğu vurgulayan çizgi filmin sahnelerinden oluşmaktadır (TRT Çocuk).

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin araştırmamıza veri olan bölümlerinde, bölümlere verilen isimlerden de söz etmek gerekmektedir. Her bölüm kendi içerisinde bir macerayı anlatırken, bölümün isminin işlenecek konu ile doğrudan ilgili olduğu görülmektedir (TRT Çocuk).

1.5. Elif ve Arkadaşları Çizgi Filminde Öne Çıkan Temel Değerler

Devletler, kendi değerlerine sahip, aynı zamanda teknolojinin getirdiklerine bağlı olarak gelişime ve değişime adapte olabilen vatandaşlar yetiştirmek istemektedirler. Bundan ötürü her devlet, değerlerini aktaracağı bir eğitim politikası belirleyerek okullarında uygulatmaktadır. Ülkemizdeki eğitim politikasının oluşturulmasında da bu konu önemsenmiş ve ders müfredatında değerler eğitime yer verilmiştir (Ulusoy & Dilmaç, 2020, s. 55). “Elif ve Arkadaşları” adlı çizgi filmin son 30 bölümünde MEB tarafından 2018 öğretim programlarında ön plana çıkan 10 temel değerın sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Bu 10 temel değer, Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde (MEB, 2024) daha da geliştirilmiş ancak çalışmamız için yine bu 10 temel değer üzerinden hareket edilmiştir. Bahsi geçen bu 10 temel değer ise: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değeridir.

1.5.1. Adalet

Adalet kavramının birçok tanımı olmakla birlikte Türk Dil Kurumu Güncel Sözlük’te “Hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme”, “Yasalarla sahip olunan hakların herkes tarafından kullanılmasının sağlanması; türe” gibi anlamlara gelmektedir (TDK, 2024).

Toplumsal bir varlık olan insanın uyması gereken kurallar vardır. Toplumun varlığı ve dirliği için ise kuralların varlığı esastır. Platon, adaleti birey ve toplum açısından ele alarak maddi ve manevi ihtiyaçlarının doğru şekilde düzenlenmesi olarak görmüştür. Bununla birlikte Platon mutluluk ve adalet arasında doğrudan bir ilişki olduğunu savunmaktadır (Diş, 2020, s. 1021).

Aristoteles ise “Adalette bütün erdemler bir arada bulunur” tezini savunmaktadır (Aristoteles, 2009, s. 92). Aristoteles, adaleti Platon’dan farklı olarak hâlihazırda yaşamın içinde kurmaya çalışmaktadır (Çiçek, 2020, s. 2,3).

İslam bilginleri adaletin mahiyeti ve keyfiyeti konusunda çeşitli görüşler bildirmektedirler. Bu görüşlerde ortaya çıkan en önemli bulgu, esas olanın adaletin olduğudur. Adaletin mahiyetini ise bireysel ve toplumsal hayatta düzen ve dengenin oluşturulması korunması ve sürdürülebilmesi olarak açıklamaktadırlar (Apaydın, 2018, s. 473).

1.5.2. Dostluk

Dostluk kavramı TDK Güncel Sözlük’te “dost olma durumu; mihribanlık, ülfet” olarak geçmektedir (TDK, 2024). Dost kelimesi Farsça’da “seven, sevgili, yâr” anlamında kullanılırken dost kelimesinden gelen gelen dostluk, İslâmî literatürde sadâkat, uhuvvet, meveddet, sohbet gibi değişik kavramlarla ifade edilmiştir. Bunun yanında velî ve refik kelimeleri başka anlamları yanında “dost” mânasında da kullanılmıştır (Çağrı, 1994).

Felsefi bakış açısında ise Bacon dostluğu, insanın temel ihtiyaçları kadar önemli görmektedir. Sokrates ise sadece iyi insanların dostluk kurabileceğini ifade etmektedir (Bildirici, 2006, s. 136).

Montaigne, denemesinde “Bizim dostluk dediğimiz, ruhlarımızın beraber olmasını sağlayan bir rastlantı ya da zorunlulukla edindiğimiz yakınlıklardır. Dostlukta ruhlar o kadar derinden uyuşmuş, karışmış ve kaynaşmıştır ki, onları birleştiren dikiş silinmiş ve artık görünmez olmuştur” ifadeleri ile dostluk ve iyilik kavramlarının arasındaki ilişkiden bahsetmektedir (Montaigne, 2004, s. 74).

1.5.3. Dürüstlük

Toplumda güven ortamının inşa edilmesi için gerekli değerlerden biride dürüstlük değeridir. TDK Güncel Sözlük’te dürüst kavramı “Sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan, doğru (kimse), “Kurallara uygun, yanlışsız olan” anlamlarına gelmektedir (TDK, 2024).

Güvenilir bir toplum yapısının sürekliliği için eğitimde dürüstlük değeri önemli görülmektedir (Durmaz, 2019, s. 15). Dürüstlük bireylerde ölçülebilir bir

değer olmakla birlikte (Işık, 2010, s. 83) aynı zamanda bireyin ilkeli duruş sağlamaktadır (Külünkoğlu, 2018, s. 34).

Bireyler ilişki kurdukları ortamlarda muhatabından güven duygusunu almayı beklemektedirler. Bundan dolayıdır ki dürüstlük, değerler eğitiminde insana kazandırılması gereken temel değerlerin başında gelmektedir (Yalnız & Yılmaz, 2018, s. 653).

1.5.4. Öz Denetim

Rosenbaum, öz denetimi bireyin, bilinçli eylemlerinin sorumluluğunu kabul etme olarak tanımlamıştır (Han, 2023, s. 20). TDK Güncel Sözlük'te öz denetim; “Daha önemli bir amaca ulaşabilmek için kişinin, tepkilerini, davranışlarını veya başka amaca yönelme eğilimini denetleyip kısıtlaması; otokontrol” anlamına gelmektedir (TDK, 2024).

Baunmeister (2018, s. 86) bireylerde öz denetimden bahsederken, benliğin yürütücüsü olarak tanımlamaya gitmektedir. Bununla birlikte öz denetim davranışlara karar veren, başlatan ve dilediği vakit engelleyen olarak öz denetimi açıklamaktadır.

1.5.5. Sabır

Sabır kavramı TDK Güncel Sözlük'te; “Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi; dayanç, çıdam” ve “Olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme” anlamlarına gelmektedir (TDK, 2024). Sabır; üzüntü, başa gelen sıkıntı, musibet ve belalar karşısında direnç gösterme ve metanet gibi anlamları da karşılamaktadır (Çağrı, 2008, s. 337).

Blount ve Janicik'e göre sabır ise vaktinde olmayana verilen bir aksülameldir; sakinlik, sempati ve empati olma gibi duyguları yansıtmaktadır (Eliüşük & Arslan, 2016, s. 68). Sabırlı olmak, kişinin günlük yaşamında olaylara karşı davranışlarını düşünme, kontrol etme imkânı vermektedir. Bu sebeple sabırlı olmak insanı daha faziletli yapmaktadır.

1.5.6. Saygı

Saygı değeri kavram olarak “Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı, dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu; hürmet, ihtiram” anlamlarına gelmektedir (TDK, 2024).

Değerler eğitimi sürecinde, bireye kazandırılması gereken en temel değerlerden birisi de saygı değeridir. Bireyin kendisine ve çevresine saygılı olması, tutarlı davranmasını ve farklı düşüncelere açık olmasına imkân vermektedir. Bireye saygı değerinin kazandırılması aynı zamanda demokratik bir toplum düzenini de sağlamaktadır (Akbaş, 2008, s. 18).

Değerler eğitiminde, birçok değer saygı değeri ile ilintili olmakla beraber bireyin gelişiminde eş güdümlü olarak ilerlemektedir. Saygı değerinin kişi de kazanılmasıyla; sorumluluk, adalet, nezaket ve hoşgörü değerleri de aynı mukabilde gelişmektedir (Doğan, 2023, s. 555).

1.5.7. Sevgi

Sosyal bir varlık olan insan, doğduğu andan itibaren sevgi ihtiyacı ile dünyaya gelmektedir. Sevgi insanlar arası bağları güçlendiren, ilişkileri anlamlı kılan en güçlü duygulardan biridir.

Sağlıklı insan ilişkilerinde önemli noktalardan bir tanesi de bireyin ruhen sevgi ihtiyacının doyumudur. Çocukları fiziklen sağlıklı bireyler olarak yetiştirmeyi amaç edinirken, ruhlarını da sevgi ile beslemek gerçek anlamda sağlam güçlü bireylerin topluma kazandırılmasına olanak sağlamaktadır (Yolcu, 2022, s. 64).

Maslow’un, ihtiyaçlar hiyerarşisinde bireyin kendini gerçekleştirmesinin en üst düzeyine ulaşması için sevgi (arkadaşlık, aile, vb.) aidiyetinin yerine getirilmesi gerekmektedir. Bireyin yaşamında sevgi değeri en özel değerlerden biridir. Sevgi günlük yaşamda öğrenme becerilerimizi artırırken, kişinin hayata ayak uydurmasını kolaylaştırmaktadır (Çoban, 2021, s. 113).

1.5.8 Sorumluluk

TDK Güncel Sözlük’te sorumluluk “Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi; sorum, mesuliyet, uhde” ve “Sorumlu olmayı gerektiren bir yükümlülüğün kendisi; ağırlık ”anlamlarına gelmektedir (TDK, 2024).

Değerler eğitiminde sorumluluk, ilk öğretilmesi gereken değerlerden birisidir. İnsan, kendine, ailesine ve çevresine olan sorumluluklarını yerine getirmeyi bu bilinçle de diğer değerlere ait kazanımları gerçekleştirmektedir (Onay, 2021, s. 31).

Bireyin günlük yaşamında istediği hedeflere ulaşması, sorumluluk değeri ile paralel bir yön çizmektedir. Çünkü kişi ne kadar sorumluluklarının bilincinde olursa hedeflerine o kadar yaklaşmaktadır (Güdürü, 2021, s. 246).

1.5.9. Vatanseverlik

Vatanseverlik diğer bir ifade ile yurtseverlik demektir. Vatanseverlik, milletin birlik ve beraberliğine, vatanın bölünmez bütünlüğüne, bayrağına, tarihine, kültürüne, değerlerine sahip çıkmaktır. Vatanseverlik, bireyin kendinden başlayarak ailesinin, çevresinin, işyerinin, ülkesinin ve vatandaşlarının, değerlerinin bilincinde olması şeklinde tanımlanmaktadır (Elban, 2011, s. 23).

Vatanseverlik değeri ise, toplumda bireyler arası ilişkinin sağlıklı bir şekilde devamı etmesini yani toplumsal yapının devamı ve işleyişi için kazandırılması gereken değerlerdendir (Avcı & İbret, 2016, s. 2501).

1.5.10. Yardımseverlik

Yardımseverlik, anlamı itibariyle; insanın, ihtiyacı olan bir kimseye maddi ve manevi olarak karşılıksız yanında bulunmasıdır (Karaca, 2019, s. 35). Yardımseverlik değeri insanların arasındaki bağı güçlendiren, dayanışmanın, duyarlılığın aktarımıdır. Bundan dolayı temel değerler arasında yer almaktadır. Yardımseverlik içinde “fedakârlık”, “merhamet”, “sosyal sorumluluk”, “iş birliği”, “paylaşmak”, “gönüllülük” ve “cömertlik” değerlerini barındırmaktadır (Aktepe, 2010, s. 67).

Yardımseverlik değerini özümsemiş toplumlarda, insanlar arası birlik, beraberlik ve kaynaşma daha mümkün olmaktadır. Yardımseverlik değerinin erken çocukluk döneminden itibaren verilmesi, davranışların şekillenmesini kolaylaştırmakta ve kalıcılığı sağlamaktadır (Sönmez & Akıncan, 2013, s. 106).

1.6. İlgili Literatür

Araştırmamızın bu kısmında, çizgi filmde değerler eğitimini konu alan tezler incelenmiştir. Yayınlanan tezlerde değerler eğitimi; kıssalarda değerler eğitimi, ders

kitaplarında değerler eğitimi, hikâyelerde değerler eğitimi, çocuk gazetesinde değerler eğitimi ve son olarak çizgi filmler olmak üzere birçok alanda tezin konusunu oluşturmaktadır. Çalışmamızda, Elif ve Arkadaşları çizgi filmi değerler eğitimi açısından ele alındığı için farklı disiplin dalları da dâhil olmak üzere çizgi filmlerde değerler eğitimini konu alan tezler incelenmiştir.

Zeynep Sevim (2013), yüksek lisans çalışmasında, çocuklara yönelik programlar içerisinde çizgi filmlerin, değerler eğitimi bakımından karşılaştırılmasını amaçlamıştır. Sevim, araştırmada yerli yapım çizgi filmlerden Pepee, Keloğlan, Nane ile Limon ve yabancı yapım çizgi filmler olarak Caillou, Marsupilami, Laura'nın Yıldızı çizgi filmlerini incelemiştir. Bu altı çizgi filmin rastgele izlenen bölümlerinde araştırmacı, taranan on beş değerden on üçüne rastlamıştır. Bu değerler sevgi, saygı, hoşgörü, işbirliği, adil olma, çalışkanlık, sorumluluk, temizlik, dürüstlük, yardımseverlik, aile birliğine önem verme, sağlıklı olmaya önem verme, paylaşma değerleridir. Ancak bu noktada araştırmacı vatanseverlik ve barış değerlerine ise belirlenen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde rastlanmadığını vurgulamıştır.

Büşra İmamoğlu (2016), ilköğretim anabilim dalında yaptığı yüksek lisans tezinde, 2000-2014 yılları arasında yayımlanmış olan çizgi film ve animasyon filmlerinin değerler eğitimi açısından incelemiştir. Araştırmanın örnekleminin, 2000-2014 yılları arasında yayımlanmış 45 film arasından rastgele belirlenen 20 filmin oluşturduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, çalışmasını 21 değeri baz alarak oluşturmuştur. İmamoğlu araştırmasının sonucunda, 2000-2014 yılları arasında yayımlanan çizgi film ve animasyon filmlerinde sevgi, nezaket, yardımseverlik, saygı, estetik, arkadaşlık, güven, dürüstlük, sorumluluk, mücadele, özgüven, cesaret, temizlik ve düzen, empati, barış, özgürlük, adalet, mutluluk, paylaşmak, iş birliği, liderlik değerlerine farklı oranlarda yer verildiğini tespit etmiştir. İmamoğlu, çalışmasında nitel araştırma yöntemini kullanmış ve sonuç olarak “nezaket” değerinin en fazla frekansa sahip olduğunu, “empati” değerinin ise en az frekansa sahip olduğunu bulmuştur. Araştırmacı, bu sonuçlar doğrultusunda okul öncesi dönem çocukları için önemli olan çizgi film ve animasyon filmlerinin eğitsel yönlerinin geliştirilmesini ve bu alanla çocuklara daha çok kazanım sağlanabilmesi açısından geliştirilmesini ve bu alandaki çalışmaların artmasını önermiştir.

Recep Demir (2019), doktora çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden kuram oluşturma yaklaşımı ile Türkiye’de çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerde dini ve kültürel değerler eğitimi incelemiştir. Çalışmasında, çizgi filmlerin çocuğun dinî ve kültürel değerleri benimsemesinde ve bu değerlerin çocuğa transferinde oynadığı rolü tespit etme amacını gütmüştür. Demir, çalışmasında çizgi film-çocuk etkileşimini inceleyebilmek için hem çizgi filmleri incelemiş, hem de çocuklarla görüşmelere yer vermiştir. Çalışma evrenini ikisi yerli, ikisi yabancı yapım olan 4 çizgi filmde 104 bölüm oluşturmuştur. Araştırmada, çizgi filmlerdeki dinî ve kültürel değerler ile olumsuz mesajlar, hem sözel hem de görsel bakımdan içerik analizine tabi tutulmuştur. Yerli ve yabancı yapım çizgi filmler dinî-kültürel değerler ve olumsuz mesajlar bakımından karşılaştırılmıştır. Demir, araştırmasının sonucunda yerli yapım çizgi filmlerin kültürel değerleri taşıma bakımından yabancı yapımlara oranla daha yüksek değerlere sahip olduğunu, dinî değerler noktasında yerli-yabancı mukayesesinde anlamlı bir ayrımın bulunmadığını tespit etmiştir.

Muhammed Fatih Çimen (2019) ise yüksek lisans çalışmasında sosyolojik açıdan değer, değerler eğitimi inceleyerek, kamu yayıncılığının eğitim sorumluluğunu ve bu sorumluluğu içeriğinde yansıtması beklenen TRT Çocuk’ta yayınlanan Rafadan Tayfa çizgi filmi olmak üzere beş odak nokta üzerinde çalışmasını gerçekleştirmektedir. Betimsel analiz tekniği ile çizgi filmde geçen değerlerin nasıl yansıtıldığını bulmayı amaçlamaktadır. Çimen, araştırmasının sonucunda bahsi geçen değerlerin hepsinin Rafadan Tayfa çizgi filminde farklı sıklıklarla verildiğini tespit etmiştir. Araştırmacı, öneriler bölümünde ise bu alanda çalışma yapan ya da yapacak olan araştırmacılara; çalışmasında değerler ile değerler eğitimi çerçevesinde belirlenen bulguların, araştırmalara kaynak oluşturabileceğini belirtmiştir.

Zülal Turp Özdemir’in (2020), Türkçe anabilim dalında yaptığı “Türkiye’de Çocuk Kanallarında Yayınlanan Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi ve Bu Çizgi Filmlerin Türkçe Öğretimine Katkısı” adlı yüksek lisans tezinde, TRT Çocuk ve Minika Go kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin on iki yaş üzerine hitap edecek şekilde gruplandırılmasını; bu çizgi filmlerin değerler eğitimi ve Türkçe öğretimine katkısı açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Çalışmanın örneklemini; Rafadan Tayfa, ANKA, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, Alpman,

Hızlı Ayaklar, İstanbul Muhafızları adlı çizgi diziler oluşturmaktadır. Çalışmacı, bulgularında, TRT Çocuk ve Minika Go adlı yerli çizgi film kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin, değerler açısından zengin içeriğe sahip olduğu sonucuna varmıştır.

Hamide Ay'ın (2021), Türkçe ve sosyal bilimler eğitimi anabilim dalı altında hazırladığı “Kral Şakir Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezi, çizgi filmlerdeki değerleri konu alan başka bir çalışmadır. Araştırmacı, nitel araştırma yöntemi kullanarak hazırladığı tezinde, 2019 TDÖP içerisindeki on temel değer çocuk izleyiciye verilir verilmediğini ve ne sıklıkta aktarıldığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Ay, araştırmasının sonucunda en fazla yardımseverlik değerinin verildiğini; saygı, adalet, öz denetim, sabır, vatanseverlik, dostluk ve sevgi değerlerinin ortalamanın altında kaldığını tespit etmiştir.

Değerler eğitimini konu alan doktora çalışmalarından bir diğeryse Zehra Güven Altmış'ın (2021), “9-11 Yaş Grubu Çocuklara Yönelik Türk Yapımı Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi (TRT Çocuk Örneği)” adlı çalışmasıdır. Araştırmacı, TRT Çocuk kanalında yayımlanan 15 çizgi filmde yer alan değerlerin belirlenmesini amaçlamıştır. Çalışmasında, değerleri iki kategori altında duysal ve olgusal olarak incelemiştir. Altmış, çalışmasında elde ettiği bulgulara göre TRT Çocuk kanalında yayımlanan 15 çizgi filmin, değerler bakımından zengin olduğunu ancak daha çok belli değerler üzerinde yoğunlaştığını tespit etmiştir. Çalışmasında, son olarak değerlerin çizgi filmlerde dengeli biçimde dağılım göstermesi gerektiğini ifade etmiştir.

Çocuk gelişimi ana bilim dalında, Elif Tabak'ın (2022), yaptığı “Doru Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” adlı çalışma, alandaki bir başka yüksek lisans tezidir. Araştırmacı, TRT Çocuk kanalında yer alan çizgi filmi, nitel araştırma yöntemi ile on temel değer açısından incelemiştir. Araştırmacı, yaptığı analiz sonucunda en çok yer verilen değer sevgi değeri olduğunu, onu öz denetim ve yardımseverlik değerlerinin izlediğini tespit etmiştir. Ayrıca çizgi filmde en az adalet değerine yer verildiğini ve vatanseverlik değerine hiç yer verilmediğini vurgulamıştır.

Çizgi film ve değerler eğitimini inceleyen başka bir çalışmada ise TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmler analiz edilerek ortaya konulmuştur.

Araştırmada yerli yapım çizgi filmlerin değerler eğitimi bakımında daha zengin olduğu sonucuna varılmıştır (Yener, Yılmaz, & şen, 2021). Alan yazında yapılan araştırmalar ışığında çizgi filmlerde değer eğitimi ön plana çıkmaktadır. Çalışmamızda da bu doğrultuda çizgi film ve değerler eğitimi iki temel odak nokta kabul edilip incelenmiştir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın problemine ve amaçlarına uygun olarak kullanılan yöntemi ve araştırma süreci ele alınmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle araştırmanın yöntemiyle ilgili bilgilere yer verilmekte ve sırasıyla; yaklaşım, araştırmanın deseni, evreni, veri toplama araçları ve verilerin analizi üzerinde durulmaktadır. Yöntemin amacı; verilerin hangi yollarla toplandığını, nasıl analiz edildiğini, evren ya da örneklem üzerinde tespit edilmeye çalışılan durumun modelinin ne olduğunu paylaşmaktır.

Araştırmamızda Elif ve Arkadaşları çizgi filmi değerler eğitimi açısından incelenmektedir. Değerlerin, Elif ve Arkadaşları çizgi filminde nasıl ele alındığını inceleyen bir çalışma olduğu için nitel araştırma özelliği taşımaktadır. Çalışmamızda, derinlemesine inceleme yapabilmek için nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında, bilgi içeren yazılı ve film, video, fotoğraf gibi materyallerin analizini kapsar (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 217). Biz de çalışmamızda, Elif ve Arkadaşları çizgi filminin hedeflenen bölümlerini, değerler açısından detaylı bir biçimde incelediğimizden araştırmamızda, bu yöntemin kullanılmasında karar kılınmıştır.

2.1. Araştırma Deseni

Nitel araştırma desenleri; kültür analizi, olgu bilim, kuram oluşturma, durum çalışması, eylem araştırması olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmamızın verileri, çizgi filminin bölümlerinden oluşmaktadır. Her bir bölümde verilen değerlerin bölüm içerisinde nasıl verildiğinin incelemesi yapıldığından dolayı çalışmamızda durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışmasının öne çıkan özelliği ise bir ya da birkaç durumun ayrıntılı incelenmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 83). Çalışmamıza uygun olan durum deseninin, Yin'in 1984 yılında belirlediği iç içe geçmiş tek durum desenidir (Subaşı & Okumuş, 2017, s. 422). İç içe geçmiş tek durum deseninde tek bir durum içinde genellikle birden fazla alt tabaka veya birim olabilir (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 327). Bu çalışmada “Elif ve Arkadaşları” çizgi filmi tek bir durum

olarak tespit edilmiş, temel değerler ve değerleri açıklayan alt kategoriler tema olarak belirlenmiş ve nesnel sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır.

İç içe geçmiş durum desenine göre temalarda merkeze alınan durumun özdeş olması sebebiyle temalar arasında karşılaştırma yapılmamıştır. Bu bağlamda temalardan elde edilen bulgulardan hareketle araştırma durumunun bütününe dair sonuçlar ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

2.2. Çalışma Birimi

Araştırmanın çalışma birimini, TRT Çocuk kanalında yayınlanan Elif ve Arkadaşları çizgi filmi oluşturmaktadır.

Nitel araştırma yöntemini kullandığımız çalışmamızda, örneklem türü olarak ölçüt örneklem belirlenmiştir. Ölçüt örneklem, önceden belirlenen birtakım önem ölçütlerine uygun olan durumların çalışılmasıdır (Patton, 2014, s. 238). Tanıma uygun olarak çalışmamızın ölçütü “en yakın tarihli” bölümler olarak belirlenmiş 30 bölümdür. Ölçüt, çizgi filmin “Elif ve Arkadaşları” adı altında yayımlanan 50. ve 176. bölümleri arasından seçilmiştir. Seçilen bölümler, incelenecek verilerin tamamını kapsamaktadır.

Tablo 1. Bölüm adları ve süreleri

Bölüm Adı	Dakikası
1 DNA	12 dakika 30 saniye
2 Oyuncak Makinesi	11 dakika 34 saniye
3 Benim Karavanım	11 dakika 15 saniye
4 Neye Gülüyoruz	11 dakika 5 saniye
5 Düşünceler	10 dakika 59 saniye
6 Motivasyon	12 dakika 46 saniye
7 Sesimi Değiştirdim	11 dakika 23 saniye
8 Piyano Dersleri	12 dakika 53 saniye
9 Kendi Canavarım	10 dakika 50 saniye
10 Ayşe Taşınıyor	12 dakika 34 saniye
11 Kart Postal	11 dakika 52 saniye
12 Salyangozun Yolculuğu	11 dakika 26 saniye
13 Dağ Tırmanışı	11 dakika 13 saniye
14 Küçük Araba Tamircileri	11 dakika 08 saniye
15 Gitarımın Teli	11 dakika 16 saniye
16 Zerzevatçı	11 dakika 04 saniye
17 Okul Korosu	11 dakika 55 saniye
18 Sokak Kitaplığı	12 dakika 38 saniye
19 Bir Parça	11 dakika 27 saniye
20 Nereye Gittin Kirpi	11 dakika 14 saniye
21 Benim Tişörtüm	11 dakika 02 saniye
22 Akıllı Saatim	11 dakika 10 saniye
23 Neşeli Sözcükler	12 dakika 54 saniye
24 Bana Göre	11 dakika 13 saniye
25 Dinozorum Kaçtı	11 dakika 13 saniye
27 Selim'in Şiir Kodu	11 dakika 04 saniye

Tablo 1 (Devam). Bölüm adları ve süreleri

28	Radyo Tiyatrosu	11 dakika 16 saniye
29	Sorular	11 dakika 22 saniye
30	Benim Portrem	12 dakika 43 saniye

2.3. Veri Toplama Tekniği

Çalışmanın temel veri kaynağı “Elif ve Arkadaşları” çizgi filmidir. Dolayısıyla araştırmamızda, nitel veri toplama tekniklerinden doküman incelemesi esas alınmıştır. Araştırmamızın verileri çizgi filminin bölümlerinden oluşmaktadır. Her bölüm bir belge niteliği taşıdığı için araştırmamızda doküman olarak belirlenmiştir. Dokümanlar nitel araştırmalarda etkili bir bilgi kaynağıdır. Bilgi içeren yazılı kaynakların yanı sıra film video ve fotoğraf gibi görsel kaynaklar da kullanılır (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 219).

Çalışmada, doküman inceleme sürecinde çalışmanın güncel olabilmesi adına on tema çerçevesinde çizgi filmin 50. ve 176. bölümleri arasından seçilen en yakın tarihli son 30 bölüm izlenmiştir. İlgili bölümler izlenirken, TRT Çocuk kanalının ve “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin resmî video paylaşım adresleri tercih edilmiştir. Her bölüm tek tek ele alınıp incelenmiş ve içeriğindeki sahnelerde yer alan değerler veri olarak tespit edilmiştir.

2.4. Veri Toplama Araçları

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin 176 bölümü arasından önceden belirlenmiş 30 bölümü içerisinde, belirlenen değerler kontrol listesine uygun olarak taranmıştır. Kontrol listesi, Schwartz, Rokeach ve Spranger’ın değerler sınıflandırmasından ve literatürden yararlanılarak (Çimen, 2019) oluşturulmuş, uzman görüşleri alınarak on temel değer tema olarak belirlenmiştir. Ayrıca değerleri, çizgi filmde ayrıntılı aramak için içerik kısmı oluşturulmuş ve bu durum değeri yansıtan özelliklerin taranmasını kolaylaştırmıştır. Görsel bir yayın olduğu için değere ulaşmanın kolaylığı adına zaman belirteci sütunu oluşturulmuştur. Çizgi filmde değerlerin çocuk izleyiciye nasıl aktarıldığını belirlemek üzere diyalog, jest ve mimik, şarkı, davranış sütunları eklenmiştir. Kontrol listesi her bölüm için doldurulmuştur.

Tablo 2. Kontrol listesi

Değer	İçerik	Zaman Belirteci	Diyalog	Jest ve Mimik	Şarkı	Davranış
Adalet	1.Adil Olma 2.Adil Davranma 3. Eşitlik 4.Kurallara Uyma					
Dostluk	1.Fedakârlık 2.Vefa 3.Emek 4.Sır Saklama 5.Dostça Rekabet 6.Mutluluğu Paylaşma					
Dürüstlük	1.Güven Duygusu 2.Doğru Konuşma 3.Sözünü Tutma 4.Hakkını Teslim Etme 5.Yanlışta Israr Etmeme					
Öz denetim	1.Kişisel Davranışı Kontrol Etme 2.Zorluklarla Mücadele 3.Kişisel Alana Saygı					
Sabır	1.Zorluklar Karşısında Sabretme 2.Sabırla Çalışma 3.Bireyler Arası Sabırlı Davranma					
Saygı	1.Farklı Düşüncelere Saygı 2.Emeğe Saygı 3.Çevreye Saygı 4.Bireyler Arası Saygı					
Sevgi	1.Sarılma 2.Sevdiklerini Koruma 3.Büyüklerini Ve Küçüklerini Sevmek 4.Hediyeleşme 5.Hayvan Sevgisi					
Sorumluluk	1.Sorumluluk Bilinci 2.Planlı Programlı Çalışma 3.Sorumluluk Almaya Teşvik 4.Sosyal Sorumluluk 5.Takım Çalışması					
Vatanseverlik	1.Milli Birlik 2.Milli Kültür Aktarımı 3.Bayrak Sevgisi					
Yardımseverlik	1.Dayanışma 2.Paylaşma 3.İş Birliği 4.Tecrübe Paylaşımı 5. Duyarlılık					

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmamızda, verilerin analizi için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Patton'a (2014, s. 453) göre içerik analizi ile bulunan temel anlamlara genelde örüntüler ya da temalar denir. İçerik analizi yöntemi ile yapılacak olan araştırmamız önceden belirlediğimiz temaların taranması ve derinlemesine incelememizi

sağlayarak bir çerçeve oluşturmamızı imkân vermektedir. Yöntem, çalışmanın amacı ve önceden belirlenmiş olan temalarıyla uyumluluk göstermektedir. Araştırmada, Türk Milli Eğitim sisteminde müfredata dâhil edilen ve literatürde de sıkça kullanılan 10 temel değer çerçeve olarak belirlenmiştir. Daha önce de belirtildiği üzere çalışmada; çizgi filmin ilgili 30 bölümü içerisinde aranan temalar (adalet, dostluk, dürüstlük, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, öz denetim, vatanseverlik ve yardımseverlik) doğrultusunda izlenmiş ve elde edilen verilerin on tema üzerinden analiz edilmesine zemin hazırlamıştır.

Çalışmamızda, mezkur film izlenerek, belirlenen 10 temel değer üzerinden notlar alınmıştır. Not alınan değerler ve çizgi filmde karşılığına gelen hikâyeler betimlenerek, elde edilen veriler, temalara göre kategorize edilmiştir. Çalışmada, seçilen değerler çerçevesinde, çizgi filmlerden alınan kesitler, veri toplama araçlarından doküman analizi ile belirlenip içerik analizi ile raporlaştırılmıştır.

2.6. Araştırma Süreci

Bu çalışmada izlenen adımlar sırasıyla aşağıda verilmiştir:

- Araştırmaya başlarken literatür taranmış ve buradan hareketle çalışmanın temaları belirlenmiştir.
- Ardından, çalışmaya uygun olan yöntem ve çalışılacak birim belirlenmiştir.
- Bölümler, araştırmacı tarafından izlenmiştir. Değer ifade eden davranış kalıpları ve cümleler yazılı doküman haline getirilmiştir.
- Doküman içerisinde değeri içeren ya da birden fazla değere vurgu yapan ifadeler sayılmış; her bir bölümün altında ilgili veriler sınıflandırılmıştır. Elde edilen ifadeler, farklı değerleri de kapsıyorsa ayrı ayrı sayılarak ilgili temel değerlerin altına ilave edilmiştir.
- Araştırmanın güvenilirliğini artırmak ve somut veriler sunmak için her bölümde on temel değer kontrol listesine göre aranmış ve çalışmaya dâhil edilmiştir.
- Çizgi filmin izlenen 30 bölümü kontrol listesi baz alınarak tablolaştırılmış ve elde edilen sonucun sayısal karşılığı da en son özetlenmiştir. Bulgular ve tartışma kısmında elde edilen sayısal sonuçlar yorumlanmıştır.

2.7. Araştırmanın Bilimselliği

Araştırmanın geçerlilik ve güvenirliği, bilimsel açıdan önem taşımaktadır. Nitel araştırmalarda, genel geçer bir ölçütün olmaması araştırma yapanların keyfi davranışlarına sebebiyet verebilmektedir (Tutar, 2022, s. 120). Ancak bu keyfiyeti ortadan kaldırmaya ve nesnelliği sağlamaya yönelik Lincoln ve Gupa'nın belirlediği ölçütler inanılrlık, aktarılabilirlik, güvenilebilirlik ve onaylanabilirlik başlıkları altında ifade edilmiştir (Creswell, 2013, s. 246). Araştırmamızın bilimselliği, bu 4 başlık altında sağlanmıştır.

Araştırmanın inanırılığının sağlanması için değer, değerler eğitimi ve çizgi film üzerine literatür taraması yapılarak araştırmanın teorik çerçevesi ve temaları şekillendirilmiştir. Temalar, alt kategorilere ayrılarak detaylı analiz yapılabilmesi için kontrol listesi oluşturulmuştur. Kontrol listesi uzman görüşü esas alınarak gerekli düzenlemelerle geliştirilmiş ve son halini almıştır. Kontrol listesi baz alınarak çizgi filmin tüm bölümleri incelenmiş, daha sonra temalar altında bölüm isimleri de verilerek tablolaştırılmıştır. Tablolarda zaman belirteci verildiği için çizgi filmde istenilen herhangi bir bölümün zaman aralığına bakılarak ulaşılmak istenilen bilgilere ulaşılabilecektir.

Çalışmamızda aktarılabilirliğin sağlanması için ilk önce her bir bölüm temel değerler açısından betimlenmiş ve daha sonra temalar altında tüm bölümlerden elde edilen veriler analiz edilmiştir. Araştırmanın, nesnelliğinin sağlanması için benzer ortamlarda ve durumlarda yapılan başka çalışmalar göz önünde bulundurularak sonuçlar kıyaslanmıştır.

Araştırmada güvenilebilirliğin sağlanması için ise araştırmacı, çizgi filmin belirlenen bölümlerini birden fazla izleyerek kontrol listesinde bulunan tema, kategori ve alt kategorilere göre analiz etmiş, bulguları yorumlamış ve sonuçları literatürle tartışmıştır.

Çalışmamızda onaylanabilirliğin sağlanması için ise çalışma süreci ve bu süreçte yapılan araştırmalar ve kullanılan metotlar detaylı bir şekilde yöntem kısmında anlatılmıştır.

2.8. Araştırmacının Rolü

Araştırmada problem seçilirken, araştırmacı okul öncesı dñnemde ocuk sahibi olduğundan ve ocuėun TRT ÇOCUK kanalında yayınlanan “Elif ve Arkadaşları” izgi filmini izlenmesi üzerine ilgili çizgi filmin değerler eğitimi açısından içeriğini merak etmiş ve çizgi film araştırmanın konusu olarak belirlenmiştir. Araştırmacı, ilgili çizgi filmde 10 temel değer üzerinden inceleme yapmıştır. Araştırmayı yaparken ise nitel araştırma yñntemine başvurmuştur. Nitel araştırmanın doğası gereği araştırmacının katılımcı rolünde olması nesnellik sorununu (Yaşar, 2018, s. 56) beraberinde getirmektedir. Bu problemi en aza indirmek amacıyla çizgi filmin son 30 bñlümü izlenip, kontrol listesine gñre raporlanmıştır. İzlenen bñlümmler sonucunda tüm perspektifler toplanarak veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın gerçekçi ve açık bir şekilde tamamlanması için sñre yñntiminde veriler içerik analizine esas teşkil etmek üzere sayısallaştırılarak da nesnellik sağlanmıştır. Elde edilen sonuçlar, araştırmacı tarafından içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırmacı çalışmaya başlamadan önce belirlenen konu ilgili çeşitli kaynaklardan okumalar yapmış, literatñrñ taramış ve yapılacak araştırma için uzmanların gñrñřlerine başvurmuştur.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filmi incelenirken, araştırma, son 30 bölüm ile sınırlı tutulmuştur. Bu 30 bölümde yer alan değerlerin, kontrol listesi ile bölüm içerisinde aranması sağlanmıştır. Araştırmanın bulguları, öncelikle bölüm bazlı ardından da tema bazlı incelenmiştir. Elde edilen bulgular, temaların altında tablolar halinde gösterilerek, bölüm adı, yer aldığı zaman dilimi, değer verilme şekli, ve değer aktarım şekli olarak tablo haline getirilmiştir. Elde edilen bulgular yorumlanmış ve literatürle birlikte tartışılmıştır.

3.1. Çizgi Filmde Yer Alan Değerlerin Bölüm Bazlı Betimlenmesi

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filmi incelenirken, her bölüm ilk olarak kontrol listesi ile ayrı ayrı taranmış, ikinci aşamada tekrar izlenerek yine kontrol listesi baz alınarak temalara uygun bir şekilde çözümleme yapılmıştır. İki aşamalı izleme sonucunda, tespit edilen değerler temaların altına yazılmıştır.

Araştırma sonucu bölümlerden elde edilen bulgular, bölüm sayısı, bölüm ismi, araştırmamızla ilgili olarak değer sayısı ve değer verilmesinde en çok kullanılan aktarım şekli ile aşağıda verilmiştir.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 176. bölümü olarak gösterilen DNA bölümünde toplam 18 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dürüstlük, sevgi, sorumluluk, öz denetim, saygı, adalet değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde, en çok sunulan değer dürüstlük değeridir. Dürüstlük değeri, izleyiciye diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az verilen değer ise bölümde adalet değeridir.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 175. bölümü olarak gösterilen Oyuncak Makinesi bölümünde, toplam 36 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak sorumluluk, sevgi, saygı, dostluk, yardımseverlik, dürüstlük değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde, en çok sunulan değer sorumluluk değeridir. Sorumluluk değeri izleyiciye en çok davranış aktarım şekli ile verilmiştir. En az verilen değer ise bölümde dürüstlük değeridir.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin, TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 174. bölümü olarak gösterilen Benim Karavanım bölümünde toplam 24 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak saygı, sevgi, yardımseverlik, sorumluluk, dostluk, dürüstlük değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde eşit sayıda en çok sunulan değerler saygı, sorumluluk, yardımseverlik değerleridir. En az verilen değer ise bölümde dürüstlük değeridir.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 173. bölümü olarak gösterilen Neye Gülüyoruz bölümünde toplam 20 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dürüstlük, saygı, sorumluluk, adalet, sevgi değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer dürüstlük değeridir. Dürüstlük değeri izleyiciye diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az verilen değer ise bölümde saygı değeridir.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 172. bölümü olarak gösterilen Düşünceler bölümünde toplam 18 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dürüstlük, dostluk, sevgi, sorumluluk, saygı, adalet değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer sevgi değeridir. Sevgi değeri izleyiciye diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değer ise bölümde adalet değeridir.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 171. bölümü olarak gösterilen Motivasyon bölümünde toplam 26 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak yardımseverlik, sabır, adalet, sorumluluk, sevgi, dostluk, saygı değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer yardımseverlik değeridir. Yardımseverlik değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değer ise bölümde adalet ve sorumluluk değerleridir.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 170. bölümü olarak gösterilen Sesimi Değiştirdim bölümünde toplam 17 kez değer tespit edilmiş bunlardan araştırmamızla ilgili olarak saygı, dürüstlük, dostluk, sevgi, sorumluluk, adalet, sabır, öz denetim değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer saygı değeridir. Saygı değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım

şekli ile verilmiştir. En az sunulan değerler ise bölümde birer kez tespit edilerek dürüstlük, sorumluluk, öz denetim ve sabır değerleri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 169. bölümü olarak gösterilen Piyano Dersleri bölümünde toplam 22 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak yardımseverlik, saygı, sevgi, dostluk, sorumluluk, dürüstlük, sabır değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer saygı değeridir. Saygı değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değerler ise bölümde birer kez tespit edilerek sevgi, dostluk, dürüstlük değerleri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 168. bölümüne ulaşılammıştır. Çizgi filmin yapımcısı olan İsa Doğmuş ile iletişime geçilerek bölüm ismi öğrenilmiştir. 168. Bölüm olduğu öğrenilen Kendi Canavarım adlı bölüm Youtube platformu üzerinden izlenmiştir. Kendi Canavarım bölümünde toplam 14 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak yardımseverlik, dostluk, saygı, sorumluluk, adalet, dürüstlük değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değerler eşit olarak dostluk ve saygı değerleridir. En az sunulan değer ise bölümde birer kez tespit edilerek dürüstlük ve sorumluluk değerleri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 167. bölümü olarak gösterilen Ayşe Taşınıyor bölümünde toplam 26 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dürüstlük, dostluk, öz denetim, saygı, yardımseverlik, sevgi, sorumluluk değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer dostluk değeridir. Dostluk değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değerler ise bölümde birer kez tespit edilerek öz denetim, yardımseverlik, sevgi, sorumluluk değerleri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 166. bölümüne ulaşılammıştır. Çizgi filmin yapımcısı olan İsa Doğmuş ile iletişime geçilerek bölüm ismi öğrenilmiştir. 166. Bölüm olduğu öğrenilen Kartpostal adlı bölüm Youtube platformu üzerinden izlenmiştir. Kartpostal bölümünde toplam 38 değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak sevgi, öz denetim, dostluk, vatanseverlik, sorumluluk, saygı, dürüstlük, yardımseverlik, sabır

değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer saygı değeridir. Saygı değeri izleyiciye diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değer ise bölümde birer kez tespit edilerek sabır ve öz denetim değerleri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 165. bölümü olarak gösterilen Salyangozun Yolculuğu bölümünde toplam 20 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak adalet, dostluk, dürüstlük, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde eşit olarak en çok sunulan değerler dürüstlük, saygı ve sorumluluk değerleridir. En az sunulan değer ise dostluk değeri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 164. bölümü olarak gösterilen Dağ Tırmanışı bölümünde toplam 28 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dostluk, dürüstlük, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer sevgi değeridir. Sevgi değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değerler ise sabır değeri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 163. bölümü olarak gösterilen Küçük Araba Tamircileri bölümünde toplam 24 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak adalet, dostluk, dürüstlük, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde eşit olarak en çok sunulan değerler adalet ve sorumluluk değerleridir. En az sunulan ise sevgi değeri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 162. bölümü olarak gösterilen Gitarımın Teli bölümünde toplam 23 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dostluk, dürüstlük, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik, değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer dürüstlük değeridir. Dürüstlük değeri izleyiciye diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değer ise dostluk değeri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 161. bölümü olarak gösterilen Zerzevatçı bölümünde, toplam 18 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak adalet, dürüstlük, saygı, sorumluluk değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer dürüstlük

değeridir. Dürüstlük değeri izleyiciye diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değer ise sorumluluk değeri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 160. bölümü olarak gösterilen Okul Korosu bölümünde toplam 25 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dostluk, dürüstlük, sabır, sorumluluk, saygı değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer saygı değeridir. Saygı değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değer ise dürüstlük değeri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 159. bölümü olarak gösterilen Sokak Kitaplığı bölümünde toplam 50 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak adalet, dostluk, dürüstlük, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer yardımseverlik değeridir. Yardımseverlik değeri izleyiciye diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değer ise adalet değeri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 158. bölümü olarak gösterilen Bir Parça bölümünde toplam 19 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dürüstlük, saygı, sevgi, sorumluluk değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer sorumluluk değeridir. Sorumluluk değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değer ise sevgi değeri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 157. bölümü olarak gösterilen Nereye Gittin Kirpi bölümünde toplam 26 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dostluk, dürüstlük, saygı, sevgi değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer dürüstlük değeridir. Dürüstlük değeri izleyiciye diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değer ise dostluk değeri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 156. bölümü olarak gösterilen Benim Tişörtüm bölümünde toplam 29 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dostluk, dürüstlük, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer saygı değeridir. Saygı değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım

şekli ile verilmiştir. En az sunulan değerler ise bölümde birer kez tespit edilerek dürüstlük ve sabır değerleri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 155. bölümü olarak gösterilen Akıllı Saatim bölümünde toplam 17 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dostluk, öz denetim, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer sorumluluk değeridir. Sorumluluk değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değerler ise bölümde birer kez tespit edilerek öz denetim, yardımseverlik değerleri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 154. bölümü olarak gösterilen Neşeli Sözcükler bölümünde toplam 17 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dostluk, dürüstlük, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer dostluk değeridir. Dostluk değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değerler ise bölümde birer kez tespit edilerek dürüstlük, saygı değerleri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 153. bölümü olarak gösterilen Bana Göre bölümünde toplam 16 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dostluk, dürüstlük, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer saygı değeridir. Saygı değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değerler ise bölümde ikişer kez tespit edilerek sevgi, sorumluluk, yardımseverlik değerleri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 152. bölümü olarak gösterilen Dinozorum Kaçtı bölümünde toplam 24 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak adalet, dostluk, dürüstlük, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer dürüstlük değeridir. Dürüstlük değeri izleyiciye diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değerler ise bölümde ikişer kez tespit edilerek adalet, dostluk, sorumluluk değerleri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 151. bölümü olarak gösterilen Yazıcı bölümünde toplam 25 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak adalet, dostluk, saygı, sorumluluk, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer saygı değeridir. Saygı değeri izleyiciye en çok davranış aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değer ise dostluk değeri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 150. bölümü olarak gösterilen Selim’in Şiir Kodu bölümünde toplam 18 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak adalet, saygı, sevgi, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer saygı değeridir. Saygı değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değer ise adalet değeri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 149. bölümü olarak gösterilen Radyo Tiyatrosu bölümünde toplam 16 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde eşit olarak en çok sunulan değerler dürüstlük, sevgi değerleridir. En az sunulan değerler ise bölümde birer kez tespit edilerek sabır, yardımseverlik değerleri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 148. bölümü olarak gösterilen Sorular bölümünde toplam 21 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak adalet, dostluk, dürüstlük, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer dostluk değeridir. Dürüstlük değeri izleyiciye diyalog aktarım şekli ile verilmiştir. En az sunulan değerler ise bölümde birer kez tespit edilerek adalet, sevgi değerleri olmuştur.

“Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin TRT Çocuk resmî sitesinde yayınlanan 147. bölümü olarak gösterilen Benim Portrem bölümünde toplam 22 kez değer tespit edilmiş, bunlardan araştırmamızla ilgili olarak adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, saygı, sorumluluk değerlerine yer verildiği görülmüştür. Bölümde en çok sunulan değer öz denetim değeridir. Öz denetim değeri izleyiciye en çok diyalog aktarım

şekli ile verilmiştir. En az sunulan değerler ise bölümde birer kez tespit edilerek dostluk, dürüstlük değerleri olmuştur.

3.2. Çizgi Filmde Yer Alan Değerlerin Tema Bazlı Değerlendirilmesi

3.2.1. Adalet

Araştırmamızda, çizgi filmde aranan temel değerlerden ilki adalet değeridir. Somut bir kavram olmadığı için çocuklara öğretilmesi zor olan bu değer, adil olma, adil davranma, eşitlik, kurallara uyma olarak 4 başlık altında aranmıştır. İzlenen bölümlerde adalet değeri, toplamda 37 kez karşımıza çıkmıştır.

Tablo 3. Adalet değerine ilişkin bulgular

BÖLÜM NUMARASI VE ADI	DAKİKA	İŞLENEN DEĞER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ	DEĞERİN AKTARIM ŞEKLİ
Bölüm 176: DNA	11.00	Adalet/Adil Davranma	İpek Öğretmen, dört öğrenciye de söz hakkı verir ve sırasıyla dinler.	Davranış
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	05.32	Adalet/Kurallara uyma	Kerem ve Elif, İpek Öğretmen'den sahneye çıkmak için izin ister.	Diyalog
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	07.18	Adalet/Eşitlik	İpek Öğretmen, Kerem ve Elif'ten sonra sahneye "Sıra sizde." diyerek Ayşe ve Selim'i çıkartır.	Diyalog
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	08.28	Adalet/Kurallara Uyma	İpek Öğretmen Elif'e ve Kerem'e soru yöneltir. İki arkadaş sırayla cevap verir.	Diyalog
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	09.00	Adalet/Adil Davranma	İpek Öğretmen, öğrencilere sırayla söz hakkı verir.	Diyalog/Davranış
Bölüm 172: Düşünceler	05.20	Adalet/Kurallara Uyma	İpek Öğretmen'in sorusuna Elif ve arkadaşları sırasıyla cevap verir.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	02.40	Adalet/Kurallara Uyma	Elif, İpek Öğretmen'den tualete gitmek için izin ister.	Diyalog
Bölüm 170: Sesimi Değiştirdim	05.48	Adalet/Kurallara Uyma	Selim, İpek Öğretmen'den izin alarak sahneye çıkar.	Diyalog
Bölüm 170: Sesimi Değiştirdim	06.38	Adalet/Eşitlik	Kerem ve Ayşe, İpek Öğretmen'e arkadaşlarından sonra sahneye çıkmak istediklerini söylerler. İpek Öğretmen, "Merak etme minik tırtıllarım hepiniz yapacaksınız." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 168: Kendi Canavarım	07.44	Adalet/Kurallara Uyma	Selim, Kerem ve Ayşe kaydırdıktan sırayla kayarlar.	Davranış
Bölüm 168: Kendi Canavarım	08.18	Adalet/Kurallara Uyma	Salıncağa binen Ayşe, Selim'in de binmek istediğini söylemesi üzerine "Sıranı beklemelisin Selim." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	07.47	Adalet/Kurallara Uyma	Selim, İpek Öğretmen'den sunum yapabilmek için izin ister.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	09.21	Adalet/Adil Davranma	İpek Öğretmen, Kerem'e hayal ettiği yolculuğu anlatması için söz hakkı verir.	Diyalog

Tablo 3 (Devam). Adalet değerine ilişkin bulgular

Bölüm Küçük Tamircileri	163: Araba	02.07	Adalet/Kurallara Uyma	Kerem'in annesi, okula oyuncak götürme günü olmadığı için Kerem'den elindeki oyuncakı bırakmasını ister. Kerem annesine "Peki anne," ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Küçük Tamircileri	163: Araba	04.23	Adalet/Kurallara Uyma	İpek Öğretmen'in söylediği şarkının sözleri "...Kurallara uymalı, kırmızıda durmalı. Gördüm mü yayayı yol verip durmalı." şeklinde devam etmektedir.	Şarkı
Bölüm Küçük Tamircileri	163: Araba	05.25	Adalet/Kurallara Uyma	Ayşe kartondan yaptıkları arabayı sürerken, Kerem yaya taklidi yapar. Ayşe, Kerem'e yol verir.	Davranış
Bölüm Küçük Tamircileri	163: Araba	05.44	Adalet/Kurallara Uyma	Ayşe karton arabasını okulun bahçesinde sürerken, trafik ışığı kırmızı yanmış gibi durur. Kurallara uyduğunu gösterir.	Davranış
Bölüm Küçük Tamircileri	163: Araba	06.10	Adalet/Eşitlik	Ayşe'den, sonra Elif'e karton arabayı sürme sırası gelir.	Davranış
Bölüm Küçük Tamircileri	163: Araba	06.26	Adalet/Kurallara Uyma	Kerem, "Çok hızlı gitmeyin şoför hanım." diye uyarır.	Diyalog
Bölüm Zerzevatçı	161:	08.40	Adalet/Kurallara Uyma	Elif, İpek Öğretmen'den sunum yapmak için söz hakkı ister.	Diyalog
Bölüm Zerzevatçı	161:	09.11	Adalet/Kurallara Uyma	Selim, İpek Öğretmen'den sunum yapmak için söz hakkı ister.	Diyalog
Bölüm Zerzevatçı	161:	09.36	Adalet/Kurallara Uyma	Ayşe, İpek Öğretmen'den sunum yapmak için söz hakkı ister.	Diyalog
Bölüm Zerzevatçı	161:	10.08	Adalet/Eşitlik	İpek Öğretmen, Elif, Selim ve Ayşe'den sonra söz hakkını Kerem'e verir.	Diyalog
Bölüm Sokak Kitaplığı	159:	08.23	Adalet/Kurallara Uyma	İpek Öğretmen, öğrencilerine "Önce sıra olalım" der. Öğrenciler hemen sıra olur.	Davranış
Bölüm Sokak Kitaplığı	159:	09.06	Adalet/Kurallara Uyma	Elif ve arkadaşları okula dönmek için sıraya girerler.	Diyalog
Bölüm Dinozorun Kaçtı	152:	02.02	Adalet/Kurallara Uyma	İpek Öğretmen, oynatacağı oyun için öğrencilerinden gözlerini kapatmalarını ister.	Diyalog
Bölüm Dinozorun Kaçtı	152:	02.12	Adalet/Kurallara Uyma	Selim gözlerini sıkıca kapattığını gösterir.	Davranış
Bölüm Yazıcı	151:	02.00	Adalet/Eşitlik	Elif sıranın kendine geldiğini söyleyerek İpek Öğretmen'den uzay roketi resmi ister. Sahnenin devamında İpek Öğretmen resmi bulur ve yazıcıya gönderir.	Diyalog
Bölüm Yazıcı	151:	05.32	Adalet/Eşitlik	İpek Öğretmen, öğrencilerine sırayla sahneye çıkacaklarını anlatır.	Diyalog
Bölüm Yazıcı	151:	07.12	Adalet/Adil Davranma	Kerem'den sonra Ayşe sahneye çıkmak ister. İpek Öğretmen izin verir.	Diyalog
Bölüm Yazıcı	151:	07.54	Adalet/Adil Davranma	Ayşe'den sonra Selim sahneye çıkmak ister. İpek Öğretmen izin verir.	Diyalog
Bölüm Yazıcı	151:	10.35	Adalet/Adil Davranma	İpek Öğretmen, Elif'in istediği resmi de yazıcıdan çıkarttıktan sonra "Evet böylece herkes istediği çizimi almış oldu." ifadesini kullanır.	Diyalog

Tablo 3 (Devam). Adalet değerine ilişkin bulgular

Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	07.38	Adalet/Eşitlik	Elif, arkadaşlarına “Sıra bana geldi.” der ve şiir okumak için kodlama yaptığı yere gider. İpek Öğretmen, öğrencilerine tiyatro salonundaki kutulardan sadece bir tanisini açma kuralı koyar. Elif ve arkadaşları kurala uyar.	Diyalog
Bölüm Sorular	148:	07.50	Adalet/Kurallara Uyma	Kerem, elindeki portrenin kime ait olduğunu anlamadığını söyler. İpek Öğretmen, “Sıra sana gelince hep beraber anlamaya çalışırsız o zaman.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Benim Portrem	147:	05.26	Adalet/Eşitlik	Ayşe, Ahed'den sonra söz hakkı ister. İpek Öğretmen, Ayşe'ye söz hakkı verir.	Diyalog
Bölüm Benim Portrem	147:	06.15	Adalet/Adil Davranma	İpek Öğretmen, Ayşe'den sonra Elif'e söz hakkı verir.	Diyalog

Adalet değerine ilişkin hazırladığımız Tablo 3'te, değerimizi 4 alt kategoride aradığımızdan bahsetmiştik. Çizgi filmin genelinde adalet değeri; 21 kurallara uyma, 8 adil davranma, 8 eşitlik olmak üzere üç alt kategoride çocuk izleyiciye sunulmuştur. Hazırladığımız kontrol listesine uygun olarak taranan çizgi filmde adalet değerinin, adil olma alt kategorisi ile hiç sunulmadığı tespit edilmiştir. Çizgi filmde, adalet değeri ağırlıklı olarak sınıf içi kurallar üzerinden verilmeye çalışılmıştır. İpek Öğretmen, adaleti sağlayıcı başkarakter olarak dikkat çekmektedir. Bununla birlikte çizgi filmimizde, rol model olarak verilen çocuk karakterlerin, hepsinin adalet değerini içselleştirdiği görülmüştür. Çalışmanın bütününde ise adalet değeri, toplam değerlerin %5,3'ünü oluşturmuştur.

Çimen (2019) yüksek lisans tezinde, TRT Çocuk kanalında yayınlanan Rafadan Tayfa çizgi filmini, betimsel analiz sonucunda temalar halinde incelemiştir. Çimen, çizgi filmde on temel değerden adalet değerine toplamda 6 kez rastlamıştır. Çimen çalışmasında, adalet değerinin, çizgi filmin bütün karakterlerinde yansıtıldığını belirtmiştir. Karakterlerin, karşılaştıkları durumlarda adalet değerini gözeterek karar verdiklerini de tespit etmiştir. Çimen'in bulgusuna paralel olarak araştırmamızda adalet değerinin, az verilen değerler içerisinde olmasından dolayı Çimen'in adalet değerine ilişkin bulgusu ile bulgularımız örtüşmektedir.

Karaca (2019), “Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi, Değerler Eğitimi Açısından Rafadan Tayfa Çizgi Filminin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, çizgi filmin ilk 40 bölümü içerisinde önceden belirlenen değerleri gözlemlemiştir.

Gözlemlenen değerler arasında ise adalet değerine yer verildiğini tespit etmiştir. Karaca çalışmasında adalet değerinin, terazide hassaslık, oyunda sıra ile oynama ve arkadaş arası tartışmalarda eşit olma davranışlarıyla aktarıldığını belirtmiştir. Kendi çalışmamızda da adalet değeri aktarılırken benzer davranış kalıplarının kullanıldığı tespit edildiğinden, Karaca'nın bulgusu ile çalışmamızın bulguları paralellik göstermektedir.

Çizgi filmlerde, değer araştırması üzerine yapılan bir diğer çalışma ise Tabak'ın (2022) hazırladığı yüksek lisans tezidir. Tabak, çalışmasında TRT Çocuk kanalında yayınlanan Doru çizgi filmini değerler açısından incelemiş; çalışmada en az gözlemlenen değerin adalet değeri olduğunu tespit etmiştir. Tabak bu durumun nedenini, çocuk izleyici kitlesinin somut işlem döneminde olmasından ve adalet kavramının daha soyut bir değer olmasından kaynaklandığı şeklinde yorumlamıştır. Adalet değerine ilişkin yaptığımız incelemede, Elif ve Arkadaşları çizgi filminde de adalet değerinin diğer değerlere oranla az verildiğinin tespit edilmesinden dolayı Tabak'ın bulgusu ile çalışmamızın bulgusu örtüşmektedir.

Birden fazla çizgi filmi değerler açısından inceleyen çalışmalara bakıldığında Akyüz (2019), yüksek lisans tezinde 2015 ve 2016 yıllarında yayımlanan ve izlenme sırası üst seviyelerde olan 5 yerli yapım çizgi filmi, kültürel farklılıklar açısından incelemiştir. Araştırmada, kültürel farklılıklarla ilgili değerlere ilişkin bulguları tespit etmiştir. Rafadan Tayfa, İbi, Canım Kardeşim, Köstebekgiller ve Mutlu Oyuncak Dükkânı adlı çizgi filmlerde adalet değerini de aramıştır. Araştırmacı, incelediği çizgi filmlerde, adalet değerine yeterince yer verilmediğini tespit etmiştir. Çalışmamızda da adalet değeri diğer değerlere göre daha az verildiği için iki çalışma arasında paralellik mevcuttur.

Çoklu çizgi film incelemesi yapan bir başka araştırmacı olan Sevim (2013), “Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması” adlı çalışmasında incelediği yerli ve yabancı çizgi filmlerde adalet değerini adil olma temasıyla aramıştır. Çalışmasının sonuç bölümünde ise adil olma değerine yerli ve yabancı çizgi filmlerde birer kez yer verildiğini tespit etmiştir. Sevim'in çalışmasından hareketle, adalet değerinin adil olma başlığıyla en az verilen değer olmasından dolayı Sevim'in bulgusuyla bulgularımız örtüşmektedir.

İmamoğlu (2016) da çalışmasında, ele aldığı değerleri sınıflandırmıştır. Adalet değerini de evrensel değerlerden biri olarak, incelediği çizgi filmlerde aramıştır. İmamoğlu yaptığı araştırma sonucunda evrensel değerler içerisinde adalet değerinin az verilen değerler arasında olduğunu tespit etmiştir. Dolayısıyla bu çalışmanın sonuçları da çalışmamızın bulguları ile örtüşmektedir.

Bütün bunlardan hareketle, çizgi filmlerde adalet değerinin diğer değerlere nazaran daha az işlendiği görülmüştür. Bu durumun da çizgi filmlerin çoğunlukla somut işlem dönemindeki çocuklara hitap etmesi ancak adalet değerinin ise soyut işlem dönemine uygun bir değer olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

3.2.2. Dostluk

Araştırmamızda, çizgi filmde aranan temel değerlerden birisi de dostluk değeridir. Anaokulunda yaşanan maceraları anlatan çizgi filmde, dostluk değerine bölümlerde, filmin jenerik müziğinde ve giriş sahnesinde yer verilmiştir. Dört arkadaşın okul serüveninde, yeni bilgiler öğrenirken aynı zamanda aralarındaki dostluk ilişkileri ve arkadaşlık bağları çizgi filmdeki sahnelerde izleyiciye aktarılmıştır. Çizgi filmde, dostluk değeri toplamda 87 kez karşımıza çıkmıştır.

Tablo 4. Dostluk değerine ilişkin bulgular

BÖLÜM NUMARASI VE ADI	DAKİKA	İŞLENEN DEĞER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ	DEĞERİN AKTARIM ŞEKLİ
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	03.06	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Kerem, oyuncakları bir arada gördüğünde çok mutlu olduğunu söyler. Elif de aynı mutluluğu kendisinin de yaşadığını belirterek “Bende” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	03.14	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Kerem, önceden oynadığı kamyoneti görünce mutlu olur ve eskiden çok oynadığını söyler. Elif de “Bende” diyerek mutluluğu paylaşır.	Diyalog
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	03.50	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Dört arkadaş, kum havuzuna oyun oynamak için sevinçle giderler.	Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	09.50	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif ve arkadaşları, suyu idareli kullandıkları için mutlu olurlar.	Diyalog
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	10.39	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Kerem ve Selim, oyuncakların temizlenmesinden dolayı mutlu olur.	Diyalog
Bölüm 174: Benim Karavanım	04.13	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Dört arkadaş, karavanın neye benzediği hakkında konuşurlar ve kendi karavanlarını yapmak için heveslenirler.	Diyalog

Tablo 4 (Devam). Dostluk değerine ilişkin bulgular

Bölüm 174: Benim Karavanım	09.28	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif ve arkadaşları, karavan ile oynarlar. Oyun sırasında Elif, arkadaşlarını durdurarak evde unuttuğu saksı hakkında espri yapar ve hep birlikte gülerler.	Diyalog
Bölüm 174: Benim Karavanım	10.50	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif'in etkinliği hakkında dört arkadaş şakalaşır, eğlenirler.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	01.27	Dostluk/Dostça Rekabet	Oyun sırasında Elif, koşarken yere düşer. Selim, arkadaşına "Elif çabuk ol" diyerek ebelenmesini istemez. Ayşe, Elif'in kendilerine yetişip kırmızı rengi tuttuğunda "Oh hepimiz kırmızıyı bulduk." der.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	01.52	Dostluk/Dostça Rekabet	İstop oyununda Kerem, arkadaşlarını topla vuramayınca üzülür. Elif ise arkadaşını uyararak "kırmızı kolay bulunan bir renk Kerem, her yerde var" der. Kerem, ise arkadaşının uyarısına hak vererek "Evet daha zor bir renk söylemeliydim." diyerek Elif'i destekler.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	02.13	Dostluk/Dostça Rekabet	Kerem, arkadaşlarının ismini söylemek yerine aklına yine ilk gelen kelimeyi söyler. Arkadaşları onu uyarır.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	03.33	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Ayşe, Elif'in çalışmaya devam etmemesi üzerine Elif'e "Bando takımında çalmayı çok seviyordun." diyerek arkadaşının durumunu öğrenmeye çalışır. Bunun üzerine Elif "Evet sizinle çalmayı çok seviyorum." der.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	06.03	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Kerem, scooterla kaymayı çok sevdiğini söyler, Selim' de arkadaşını onaylayarak "Bende" ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	07.17	Dostluk/Dostça Rekabet	Elif ve Selim satranç oynarlar. Elif, oyun sırasında Selim'in yaptığı hamleye "Güzel hareket." diyerek tebrik eder. Elif, oyunun devamında şah mat yapar. Elif'in oyunu kazanmasıyla Selim, arkadaşına gülerek "sen yendin" der.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	07.40	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif, keyiflenince arkadaşları ile birlikte koşarak tiyatro salonuna gider.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	11.05	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif ve arkadaşları hata yapmadan gösteriyi tamamladıkları için motivasyonları artar. Hepsi sahneye çıkıp çalmak istediklerini söylerler.	Diyalog
Bölüm 170: Sesimi Değiştirdim	03.25	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Arkadaşları Kerem'e, tiyatrocular gibi sesini değiştirebildiğini söyler. Kerem de arkadaşlarını güldürmek için aslan taklidi yapar. Sahnenin devamında taklitlerine devam eder. Dört arkadaş eğlenirler.	Diyalog
Bölüm 170: Sesimi Değiştirdim	06.36	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Ayşe, Selim ve Elif kendi aralarında tekerlemeler söylerler. Üçü de tekerlemeleri söylerken yaptıkları hatalara gülerek eğlenirler.	Jest ve Mimik/ Diyalog
Bölüm 170: Sesimi Değiştirdim	10.18	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Kerem, ciddi gözükme için sesini değiştirir. Arkadaşları yeni sesiyle Kerem'i bağdaştıramazlar. Elif, Kerem'in eskisi gibi konuşması için kendisinin taklidini yapmasını ister. Ve dört arkadaş bu olaya eğlenirler.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	03.54	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Ayşe, arkadaşlarına piyano çalmaya nasıl başladığını ve ilk kez piyano tuşuna bastığındaki mutluluğunu ve heyecanını anlatır.	Diyalog

Tablo 4 (Devam). Dostluk değerine ilişkin bulgular

Bölüm 168: Kendi Canavarım	01.37	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	İpek Öğretmen kitap okudukça, Elif ve arkadaşları anlatılan canavarın taklidini yaparlar. Sahnenin devamında da taklitler devam eder.	Davranış/Diyalog
Bölüm 168: Kendi Canavarım	07.05	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif ve arkadaşları, çizdikleri canavarları ellerinde tutarak yakalamaca oynarlar.	Davranış
Bölüm 168: Kendi Canavarım	09.31	Dostluk/Emek	Elif'in canavarından kaçan arkadaşları Elif'in üzüldüğünü fark edince Elif'in yanına giderek ondan özür dilerler.	Diyalog
Bölüm 168: Kendi Canavarım	10.24	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif, çizdiği canavarı biraz değiştirir. Elif, arkadaşlarına çizimini gösterdikten sonra hep birlikte gülerler.	Davranış
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	01.47	Dostluk/Emek	Elif ve Kerem Ayşe'nin taşınacağı için üzgün olduğunu öğrenince onu teselli edip, mutlu olması için oyuna davet ederler.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	03.06	Dostluk/Vefa	Elif, Kerem ve Selim, Ayşe'nin okulda son günü olduğunu ve onunla geçirdikleri zaman hakkında konuşurlar.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	03.45	Dostluk/Emek	Elif, arkadaşlıkları için "Sıkı dostlar ekibi dağılmayacak." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	03.58	Dostluk/Vefa	Elif Kerem ve Selim, Ayşe'ye veda partisi hazırlamayı planlarlar.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	04.18	Dostluk/Emek	Ayşe'nin sevdiği süslerle sınıf süslenir.	Davranış
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	05.10	Dostluk/Vefa	Bölümde İpek Öğretmen'in sesiyle taşınma hakkında şarkı çalar. Şarkının sözleri "...Gidiyorsun arkadaşım Ayşe sakın ama sakın üzülme yine görüşürüz biz seninle. Dostların hep seninle" şeklinde devam eder.	Şarkı
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	05.36	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Ayşe, sürpriz için mutlu olduğunu söyler ve teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	05.56	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Ayşe, yeni evindeki odasının büyük olacağını sevinçle anlatır. Elif de sevinerek "Harika birlikte oyunlar oynayacağız." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	07.12	Dostluk/Vefa	Kerem ve Elif, Ayşe'yi özlediklerini söylerler.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	08.04	Dostluk/Vefa	Elif, Ayşe'yi özlediğini söyler.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	08.22	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Ayşe'nin sınıfa girdiğini gören arkadaşları, şaşırarak mutlu olurlar.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	09.11	Dostluk/Vefa	Kerem, Ayşe 'ye başka okula da gitmiş olsaydı da yine onunla buluşup oynamaya devam edeceklerini söyler.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	09.13	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Ayşe'nin taşındıktan sonra okul değiştirmemesine arkadaşları sevinirler.	Diyalog

Tablo 4 (Devam). Dostluk değerine ilişkin bulgular

Bölüm 166: Kartpostal	01.47	Dostluk/Emek	Elif'in annesi, çocukken arkadaşlarına kartpostal yolladığını anlatır.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	02.34	Dostluk/Emek	Elif'in annesi, eskiden arkadaşının kendisine yolladığı kart postalı okur. Kart postal "Canım Arkadaşım" ifadesi ile başlar.	Davranış
Bölüm 166: Kartpostal	03.01	Dostluk/Vefa	Elif'in annesi, Elif'e arkadaşlarından gelen kart postalar için hepsinin ayrı bir hatırası olduğunu söyler.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	04.06	Dostluk/Emek	İpek Öğretmen, eskiden arkadaşına kart postal yolladığını anlatır.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	07.27	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif, kart postasına limon kabuğunu sürmüştür. Arkadaşları, Elif'in kart postalı koklarlar. Ayşe, en son kart postal için yorumda bulunur. Dört arkadaş bu yoruma gülerler.	Diyalog/Davranış
Bölüm 166: Kartpostal	09.00	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Dört arkadaş bahçeye çıkacakları için sevinirler.	Davranış
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	11.02	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Kerem sunumuna yeni bir resim ekler ve arkadaşlarına anlatır. Sahnenin devamında Kerem espri yapar ve dört arkadaş gülerler.	Davranış
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	05.35	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif zirveye tırmandığı için mutlu olur. Elif'in başarısı, İpek Öğretmeni ve arkadaşlarını da sevindirir.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	09.58	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif, Kerem'in zirveye tırmanmasına sevinir.	Diyalog
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	04.00	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Dört arkadaş, araba yapacakları için sevinirler	Diyalog
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	07.05	Dostluk/Vefa	Elif, karton arabayı bozduğu için üzülür. Selim, onu teselli eder.	Diyalog
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	07.41	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif ve arkadaşları, araba tamircisi olacakları için sevinirler.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	01.57	Dostluk/Fedakârlık	Elif, Kerem'in yorulduğunu düşünerek "Yorulduysan bende çalabilirim." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	00.54	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif, annesine şarkı söyler. Şarkının sözleri "Yalnız benim sesim vardı. Tek başımaydım. Sonra sen geldin arkadaşım. Sesimiz çoğaldı. Birlikte koşar gibi, birlikte salıncakta..." şeklinde devam etmektedir.	Şarkı
Bölüm 160: Okul Korusu	07.52	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Selim, arkadaşları ile şarkı söylemenin çok eğlenceli olduğunu söyler. Kerem'de "Birlikte yemek yemekte." diyerek gülerler.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	08.34	Dostluk/Vefa	Kerem, Elif'in sesi kısıldığı için koro provasına katılamayacağını öğrenince için üzülür.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	01.03	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif ve arkadaşları, İpek Öğretmen'e aynı kitabın ismini söylerler. Üç arkadaş hem bu duruma şaşırır hem de aynı kitabı seçtikleri için mutlu olurlar.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	01.31	Dostluk/Emek	Selim, kitabı olmayan arkadaş için kitap topladığını söyler.	Diyalog

Tablo 4 (Devam). Dostluk değerine ilişkin bulgular

Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	03.22	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Selim arkadaşının sokağına da kitaplık yapılacağını duyunca, arkadaşı için mutlu olur.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	01.29	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Kerem, seksek oynayan bir ayı çizer. Selim “Hiç ayı seksek oynar mı Kerem” ifadesi üzerine Kerem, “Benim çizdiğim ayı oynuyor işte.” der. Dört arkadaş bu konuşma üzerine gülerler.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	01.51	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Selim, resmini anlatır. Dört arkadaş hep birlikte gülerler.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	02.29	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Ayşe, resmini anlatır. Dört arkadaş, resim üzerine espri yapar ve hep birlikte gülerler.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	10.48	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif ve Kerem, Limon’u buldukları için sevinirler.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	03.34	Dostluk/Emek	Ayşe, keçe kumaşa resim çizme konusunda endişelenir. Selim onu cesaretlendirir.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	05.00	Dostluk/Emek	Selim, Kerem ve Elif, Ayşe’nin çizimine bakmaya çalışırken keçe kumaş rüzgârın etkisiyle uçar. Yakalamak için dört arkadaş koşarlar.	Davranış
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	06.10	Dostluk/Emek	Elif, Selim ve Kerem, Ayşe’nin çiziminin çamura düşmesine sebep oldukları için Ayşe’den özür dilerler. Bu olaya üzülürler.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	07.00	Dostluk/Emek	Elif, Selim ve Kerem yeni kumaşa resim yapma konusunda Ayşe’yi cesaretlendirirler.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	07.25	Dostluk/Emek	Ayşe’yi arkadaşları alkışlayarak resim yapması için teşvik ederler.	Davranış
Bölüm 155: Akıllı Saatim	02.03	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Kerem, akıllı saati olduğu için mutludur. Elif, Kerem’in akıllı saati olduğunu görünce beğenir ve “Güle güle kullan Kerem.” ifadesini kullanır. Kerem, arkadaşına teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm 155: Akıllı Saatim	06.35	Dostluk/Emek	Elif, su taşıyan Kerem’e “Dikkat et Kerem” diyerek seslenir. Kerem’de “Merek etme Elif, ben çiçek sulama ustasıyım.” der.	Diyalog
Bölüm 155: Akıllı Saatim	07.23	Dostluk/Emek	Kerem, akıllı saati bozulunca üzülür. Elif, Selim ve Ayşe, Kerem’i mutlu etmek için ona bozulmayan saat yapmak için konuşurlar.	Diyalog
Bölüm 155: Akıllı Saatim	08.07	Dostluk/Emek	Elif, Selim ve Ayşe, Kerem’i mutlu etmek için ona kartondan saat yaparlar. Kerem saati görünce mutlu olur ve teşekkür eder.	Diyalog
Neşeli Sözcükler	01.28	Dostluk/Dostça Rekabet	Elif, Kerem’e “Hadi okula kadar yarışalım.” der.	Diyalog
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	01.52	Dostluk/Fedakârlık- Dostça Rekabet	Elif, Kerem’in scooterına binemeyeceğini görünce, kendi scooterını annesine verir. İki arkadaş, koşarak okula kadar yarışırlar.	Davranış
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	04.15	Dostluk/Emek	Elif, Kerem’i üzgün görünce oyunlarına katılması için onu çağırır.	Diyalog
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	05.33	Dostluk/Emek	Elif, Ayşe ve Selim, Kerem’i mutlu etmek için yakalamaca oyunu oynamak isterler.	Diyalog
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	10.06	Dostluk/Emek	Elif, Ayşe ve Selim, Kerem’i eğlendirmek için neşeli sözcükler söylerler.	Diyalog

Tablo 4 (Devam). Dostluk değerine ilişkin bulgular

Bölüm 153: Bana Göre	01.04	Dostluk/Dostça Rekabet	Elif ve Kerem, kimin daha yükseğe zıpladığı hakkında konuşurlar.	Diyalog
Bölüm 153: Bana Göre	07.31	Dostluk/Dostça Rekabet	Elif ve Kerem, beraber tekrar zıplayarak kimin daha yükseğe zıpladığı konusunda konuşurlar.	Diyalog
Bölüm 153: Bana Göre	07.51	Dostluk/Dostça Rekabet	Kerem, Elif'e "İkimizde çok iyi zıpladık." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	01.34	Dostluk/Dostça Rekabet	Kerem, Elif'e scooterla okula kadar yarışmayı teklif eder. İki arkadaş yarışır.	Davranış
Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	04.59	Dostluk/Dostça Rekabet	Dört arkadaş, saklambaç oyunu oynar. Elif ebedir. Ayşe ve Selim, Elif görmeden sobeler. Kerem ise ebelenir. Kerem yakalandığını kabul eder.	Davranış
Bölüm 151: Yazıcı	03.30	Dostluk/Vefa	Elif'in resmi, yazıcıdan çıkarken kâğıt yazıcıda sıkışır. Bu duruma üzülen Elif'e, arkadaşları destek olur ve Elif'i güldürürler.	Diyalog
Bölüm 151: Yazıcı	10.34	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif, yazıcıdan çıktısını alınca sevinir ve onu arkadaşları alkışlar.	Davranış
Bölüm 149: Radyo Tiyatrosu	03.55	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif ve arkadaşları, rol aldıkları tiyatro anılarını hatırlayarak gülerler.	Davranış
Bölüm 149: Radyo Tiyatrosu	08.14	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Ayşe ve Selim, radyo tiyatrosunu tamamladıkları için sevinirler.	Diyalog
Bölüm 148: Sorular	07.33	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Dört arkadaş hediye kutularının tiyatro salonunda olduğunu duyunca sevinirler.	Diyalog
Bölüm 148: Sorular	09.53	Dostluk/Mutluluğu Paylaşma	Elif ve arkadaşları hediye kutusunu bulurlar. Hep birlikte sevinirler.	Diyalog
Bölüm 147: Benim Portrem	02.33	Dostluk/Dostça Rekabet	Elif istop oyununu oynarken düşüncelere dalar. Ahed, Elif'e top atarak onu vurur. Elif, kırmızı rengi bulamadığını söyler. Ayşe, Elif'e "Olsun bir dahakine bulursun Elif." ifadesini kullanır.	Diyalog

Dostluk değerine ilişkin hazırladığımız Tablo 4'te, değerimizi 6 alt kategoride aradığımızdan bahsetmiştik. Çizgi filmin genelinde dostluk değeri; 44 mutluluğu paylaşma, 12 dostça rekabet, 19 emek, 10 vefa, 2 fedakârlık olmak üzere 5 alt kategoride çocuk izleyiciye sunulmuştur. Kontrol listesine uygun olarak taranan çizgi filmde, dostluk değerinin sır saklama alt kategorisi ile hiç sunulmadığı tespit edilmiştir. Çizgi filmde dostluk değeri, dört karakterin arkadaşlık ilişkileri üzerinden ele alınmıştır. Ağırlıklı olarak anasınıfındaki anlardan oluşan çizgi filmin bölümlerinde, karakterlerin mutluluğu paylaşma anları üzerinde fazlaca durulmuştur. Karakterler üzerinden doğru dostluk algısı verilmeye çalışılırken, bu algının oluşmasında karşılıklı iyi niyet gözetmenin önemli olduğu da belirtilmiştir. Bununla birlikte çizgi filmimizde rol model olarak verilen çocuk karakterlerin hepsinin dostluk değerini benimsediği görülmüştür. Çalışmanın bütününde dostluk değeri, toplam değerlerin %12,49'unu oluşturarak çizgi filmde en çok verilen değerlerden biri olmuştur.

Çimen (2019) , yüksek lisans tezine konu olan Rafadan Tayfa çizgi filminde en sık yer verilen ikinci değerin dostluk değeri olduğunu tespit etmiştir. Çimen, incelediği çizgi filmde dostluk değerinin, güçlü arkadaşlık bağları üzerinden verilmeye çalışıldığını ve çizgi filmin jenerik müziğinde de dostluk değerine atıf yapıldığını belirtmiştir. Araştırmamıza konu olan Elif ve Arkadaşları çizgi filminde de dostluk değerinin, arkadaşlık ilişkileri ve jenerik müzik üzerinden verilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir. Bu sebeple, Çimen’in çalışması ile çalışmamız değerin veriliş şekilleri ve sıklığı bakımında benzerlik gösterdiğinden iki çalışmanın bulguları birbiriyle örtüşmektedir.

Tabak (2022), Doru çizgi filmini incelediği çalışmasında dostluk değerine yer verildiğini tespit etmiştir. Tabak çalışmasında, dostluk değerinin hem sözel hem de davranış kalıpları ile bireylere aktarıldığını belirtmiştir. Çalışmamızda da dostluk değeri farklı aktarım şekilleri ile izleyiciye verilmeye çalışıldığından, Tabak’ın çalışması ile çalışmamızın bulguları birbirine paraleldir.

Şen (2020), değerler eğitimi kapsamında incelediği yerli ve yabancı animasyonlarda, dostluk değerini tespit etmiştir. Şen, yerli animasyonlarda, yabancı animasyonlara göre dostluk değerine daha fazla yer verildiğini belirtmiştir. Bizim çalışmamıza konu olan çizgi filmin yerli bir çizgi film olmasından ve çizgi filmde dostluk değerine ilişkin aktarımlar tespit ettiğimizden, Şen’in çalışmasının bulguları ile bulgularımız örtüşmektedir.

Altmış (2021), “9-11 Yaş Grubu Çocuklara Yönelik Türk Yapımı Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi(TRT Çocuk Örneği)” adlı çalışmasında incelediği çizgi filmlerde dostluk değerine diğer değerlere oranla az yer verildiğini tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda ise dostluk değeri öne çıkan değerler arasında olduğundan iki çalışmanın bulguları birbiriyle örtüşmemektedir.

Literatür göz önünde bulundurulduğunda, çizgi filmlerde dostluk değerinin diğer değerlere nazaran sık karşılaşılan bir değer olduğu görülmüştür. Değerin, hem çalışmamızda hem de literatürde genellikle güçlü arkadaşlık ilişkileri üzerinden verildiğini söylemek mümkündür. Dostluk değerinin çocuk izleyiciye, çoğunlukla olumlu davranış kalıpları üzerinden verildiği söylenebilir. Dostluk değerinin çizgi filmde bu kadar çok vurgulanması, çocuklar arasında dostluk anlayışının ön plana

çıkartılarak olası akran zorbalığının önüne geçilmeye çalışıldığı şeklinde yorumlanabilir.

3.2.3. Dürüstlük

Araştırmamızda çizgi filmde aranan temel değerlerden birisi de dürüstlük değeridir. Elif ve Arkadaşları çizgi filminde güven duygusu, doğru konuşma, sözünü tutma, hakkını teslim etme, yanlışta ısrar etmeme başlıkları altında dürüstlük değeri aranmıştır. İzlenen bölümler içerisinde dürüstlük değeri, toplamda 99 kez karşımıza çıkmıştır.

Tablo 5. Dürüstlük değerine ilişkin bulgular

BÖLÜM NUMARASI VE ADI	DAKİKA	İŞLENEN DEĞER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ	DEĞERİN AKTARIM ŞEKLİ
Bölüm DNA	176: 02.39	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, ailesine benzemediğini söyler. Kerem, Elif'i destekler ve "Doğru saç ve göz rengin benzemiyor." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm DNA	176: 05.00	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, İpek Öğretmen'in sorusuna cevap verir. İpek Öğretmen, Elif'i cevabını onaylayarak konuyu açıklar.	Diyalog
Bölüm DNA	176: 06.14	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	İpek Öğretmen, Ayşe'nin DNA ile ilgili açıklamasına "Evet Ayşe'ciğim tam olarak böyle." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm DNA	176: 09.06	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, İpek Öğretmen'in kendisi hakkındaki yorumlarını onaylayarak kabul eder.	Diyalog
Bölüm DNA	176: 09.34	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem'in, Selim hakkındaki yorumuna Selim "Doğru" diyerek arkadaşını onaylar ve hep birlikte gülerler.	Diyalog
Bölüm Oyuncak Makinesi	175: 05.09	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, Kerem'in fikrini beğenir. "Güzel fikir Kerem." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Oyuncak Makinesi	175: 11.03	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif'in annesi, Elif'in söylediklerini onaylar ve "Çok doğru." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Benim Karavanım	174: 06.52	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, Ayşe'nin karavan hakkındaki fikrini beğenir, "İşte bu çok güzel bir fikir Ayşe." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Benim Karavanım	174: 10.06	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, saksıyı getirdiği için Elif'e "İyi yapmışsın Elif sonuçta bir karavan yok." der. Elif'te "Haklısın Kerem." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Neye Gülüyoruz	173: 01.04	Dürüstlük/Doğru Konuşma	Elif ve arkadaşları şapka yaparlar. Elif'in şapkası küçüktür. Ayşe ve Kerem şapkanın küçük olduğunu söylerler.	Diyalog
Bölüm Neye Gülüyoruz	173: 01.10	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif arkadaşlarının şapka hakkındaki yorumlarını doğru bularak "Evet haklısınız." ifadesini kullanır.	Diyalog

Tablo 5 (Devam). Dürüstlük değerine ilişkin bulgular

Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	01.18	Dürüstlük/Doğru Konuşma	Elif, şapkayı başına takamayınca en iyisi burnuma takayım der, arkadaşları bu olaya gülerler. Sahnenin devamında Elif, şapkayı şaka amaçlı ayağına takar. Kerem ise şapkanın ayağa değil, başa takılacağını söyler. Elif, arkadaşlarının neye güldüğünü anlamak ister. Kendi şapkasını önce başına takar kimse gülmez sonra sırasıyla burnuna ve dizine takar ve arkadaşları gülerler. Sahnenin devamında Ayşe'nin şapkasını ister ve takar. Yine kimse gülmez. "Bakın yine gülmediniz" der. Kerem'de arkadaşına hak vererek onu destekler.	Diyalog
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	02.12	Dürüstlük/Doğru Konuşma	Kerem, "Biz neye gülüyoruz" diyerek arkadaşlarıyla durumu anlamaya çalışır. Selim, Kerem'in sorusunu beğenir.	Diyalog
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	03.00	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem'in fikri, takım çalışmasında beğenilir. Elif ve İpek Öğretmen, Kerem'i takdir eder.	Diyalog
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	03.20	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem ve İpek Öğretmen, Ayşe ve Selim'in sahne performansını beğenirler, Kerem "Çok iyiydi" ifadesi ile arkadaşlarını tebrik eder.	Diyalog
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	08.18	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, Selim, Ayşe ve Kerem okulun bahçesinde istop oyununu oynamaktadır. Kerem, arkadaşlarının ismini söylemeyi unutarak aklından geçen karpuz kelimesini söyler. Bunun üzerine Ayşe şaşırır "Karpuz mu" diye sorar, Selim ise arkadaşını uyarak "Renk söylemelisin Kerem, meyve değil" diyerek oyunun devam etmesini sağlar.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	00.54	Dürüstlük/Doğru Konuşma	Kerem, aklına alakasız şeylerin geldiğini arkadaşları ile paylaşır. Selim, bazı zamanlar kendinin de aynı durumu yaşadığını anlatır. Sahnenin devamında Ayşe ve Elif, benzer durumlar yaşadıklarını söylerler.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	02.52	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	İpek Öğretmen, Selim'in sorusunu beğenir. "Çok güzel bir soru Selim'ciğim" ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	04.52	Dürüstlük/Hakkını Teslim etme	İpek Öğretmen ve diğerleri, istop oyununda Kerem'in aklına patates ve karpuzun nasıl geldiğini, konuşular. Diyalogun devamında Selim, "Düşüncelerimizi etkileyen başka şeylerde olmalı" diyerek söz alır. İpek Öğretmen, Selim'in cevabı için onu alkışlar.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	06.06	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, arkadaşlarının neye güldüğünü merak eder ve sorar. Arkadaşları biraz düşündükten sonra sırayla "Sesine" cevabını verirler.	Davranış
Bölüm 170: Sesimi Değiştirdim	02.56	Dürüstlük/Doğru Konuşma	Elif, piyano çalabilmek için ilk notaların öğrenilmesi gerektiğini söyler. Selim'de ona hak verir.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	10.42	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe kendi canavarlarını yapabileceklerini söyler. Elif, Ayşe'ye hak verir.	Diyalog
Bölüm 168: Kendi Canavarım	03.36	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, Ayşe'nin taşınacağı için üzülmeye hak verir.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	01.44	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, Kerem'in taşınma ile ilgili düşüncesine hak verir.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	02.20	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, Kerem'in kartpostal yollama fikrine hak verir.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	03.42	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme		Diyalog

Tablo 5 (Devam). Dürüstlük değerine ilişkin bulgular

Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	04.30	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe, öğretmenine “Haklısınız Öğretmenim yeni evimi de seveceğim” der.	Davranış
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	08.49	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe, Kerem’in düşüncesine hak verir.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	09.56	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe taşınmanın güzel olduğunu söyler. Elif ve diğer arkadaşları da sahnenin devamında Ayşe’ye hak verirler.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	10.14	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Selim, taşınmanın kutlanması gereken bir şey olduğunu söyler. Elif, Selim’e hak verir.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	04.41	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, Selim’in düşüncesine hak verir.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	05.12	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	İpek Öğretmen, Selim’in düşüncesine “Haklısın Selim’ciğim ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	02.28	Dürüstlük/Hakkını Teslim etme	Selim, Elif’in yolculuk çantası hakkındaki düşüncesine hak verir.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	03.19	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe’nin fikrini, arkadaşları mantıklı bularak onaylarlar.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	03.43	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, yolcunun nereye gittiğini bilmenin de önemli olduğu belirtir. Kerem, sahnenin devamında Elif’in fikrine katılır. Kerem, doğa yolculuğu sırasında taşların üzerinden atlamanın çok önemli olduğunu söyler. Sahnenin devamında kirpileri uyandırma konusunda da nasıl yürünmesi gerektiği hakkında düşüncesini belirtir. Selim ve Elif, Kerem’e hak verirler.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	04.28	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Erhan Bey, Elif’in tırmanma alanından kontrollü bir şekilde inmesini ister. Elif, tedirgin olur. Erhan Bey, “Yapabilirsin bana güven” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	05.50	Dürüstlük/Güven Duygusu	Bölümde İpek Öğretmen’in sesiyle tırmanış hakkında şarkısı verilir. “... Tırmanmak bir takım işi, arkadaşına güvenmeli” şeklinde devam etmektedir.	Şarkı
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	06.49	Sorumluluk/Takım Çalışması		
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	08.47	Dürüstlük/Güven Duygusu	Erhan Bey güven duygusundan bahseder.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	09.00	Dürüstlük/Güven Duygusu	Erhan Bey, “Bana ve arkadaşlarına güvenirsen bunu başarabilirsin” ifadesini kullanır. Kerem, zirveden inmenin zor olduğunu söyler. Erhan Bey, kendisine güvenmesini ister. Bölümün ilerleyen saniyelerinde Elif ve Ayşe, aşağıya inmenin eğlenceli olduğunu söyleyerek Kerem’in onlara güvenmesini isterler.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	10.08	Dürüstlük/Güven Duygusu		
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	03.02	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe, Elif’in arabayla ilgili düşüncesini beğenir.	Diyalog
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	10.24	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, Ayşe’nin yolları tebeşirle oluşturma fikrine hak verir.	Diyalog

Tablo 5 (Devam). Dürüstlük değerine ilişkin bulgular

Bölüm 162: Gitarımın Teli	03.13	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, Kerem'in kâğıdı kesip tel yerine kullanma fikrine hak verir.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	06.06	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe, kâğıttan yapılmış araba ile tahtadan yapılmış arabayı neden ayırdıklarını anlayamaz. Öğretmenine "Ama ikisi de araba" ifadesini kullanır. İpek Öğretmen, "Evet ikisi de araba çok haklısın Ayşe'ciğim" diyerek açıklamaya devam eder.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	06.29	Dürüstlük/Doğru Konuşma	Selim, iki materyalin malzemelerinin aynı olduğu için yan yana koyulmasını söyler. İpek Öğretmen, Selim'e "Çok doğru" ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	08.02	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, Kerem'in oyun hamurundan kulp yapma fikrini beğenir ve hamur almaya gider.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	08.26	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, Selim'in sözlerine "Doğru aynı malzemeden değil" ifadesini kullanarak arkadaşının fikrini destekler.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	09.20	Dürüstlük/Doğru Konuşma	Kerem ve Elif, İpek Öğretmen gitarını çalmaya gittiğinde, gitarın telini istemeden kopardıklarını söyleyerek özür dilerler.	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	01.29	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe, "Biri bizim yediğimiz sebzelerin adını mı söylüyor?" ifadesi der. Elif, "Evet" diyerek katılır.	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	03.33	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	İpek Öğretmen, Ayşe'nin cevabına "Çok doğru, Ayşe'ciğim." diyerek onaylar.	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	04.16	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, çerçi kelimesini daha önce hiç duymadığını söyler. Ayşe, Elif'in fikrine katılır.	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	04.25	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, "Onlara çiçekçi demiyor muyuz?" ifadesine Ayşe, "Doğru çiçekçi diyoruz" diyerek Kerem'e hak verir.	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	04.40	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, çerçiyi çekmece yapan kişi olarak düşünür. Selim çekmeceyi marangozun yaptığını söyler. Elif, sahnenin devamında, "Doğru çekmece yapmak marangozun işi." Der	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	05.50	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Selim, zerzevatçıyı dağlara tırmanan kişi olarak düşünür. Elif, dağlara tırmanan kişinin dağcı olduğunu söyler. Selim, sahnenin devamında "Doğru onlara dağcı diyorduk" der.	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	05.58	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, zerzevatçının dikiş diken kişi mi olduğunu sorar. İpek Öğretmen, dikiş dikenlerin terzi olduğunu söyler. Kerem, öğretmenine "Doğru" diyerek ona hak verir.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korosu	08.45	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, Elif'e herkesin şarkı söylerken şaşırdığını söyler. Elif, Kerem'e hak verir.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korosu	09.30	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	İpek Öğretmen, koro günü için heyecanlanan Ahed ve Ayşe'ye hak verir. Kendisinin de heyecanlandığını söyler.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	02.49	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, kitaplığın nasıl olması gerektiği üzerine fikrini söyler. Elif, Kerem'e "Haklısın Kerem" diyerek cevap verir.	Diyalog

Tablo 5 (Devam). Dürüstlük değerine ilişkin bulgular

Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	05.16	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, kitap toplamak için ilanların hazırlanması gerektiğini söyler. Selim, “Evet sıra ilanlarda” diyerek arkadaşına hak verir.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	06.12	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	İpek Öğretmen, Selim ve Kerem’in, ilanın altına adres yazma fikrine hak verir.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	08.18	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Selim, ilanı gören kişilerin belki kitaplığa kitap getirebileceğini söyler. Elif, “Olabilir” diyerek arkadaşına hak verir.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	06.27	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, bir tüy bulur. Dört arkadaş, tüyün neye ait olduğu konusunda konuşurlar. Elif, civcivlere ait olamayacağını söyler. Kerem, Elif’e hak verir.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	07.54	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe, karttaki resmin bisiklet zili olduğunu söyler. İpek Öğretmen, “Çok doğru Ayşe’ciğim.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	08.14	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	İpek Öğretmen, öğrencilerine “Hepsini buldunuz çok dikkatlisiniz minik tırtıllarım.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	08.21	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem ve Elif, parça-bütün bulma ustası olduklarını söylerler. İpek Öğretmen, “Gerçekten öylesiniz çocuklar.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	10.20	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, sabah yolda bir lamba olduğunu, Kerem’de yanında da bir kutu olduğunu söyler. Elif’in dedesi, “Doğru vardı” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Kirpi	03.10	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	İpek Öğretmen ve öğrencileri, uzun zamandır kirpiyi görmedikleri konusunda konuşurlar. İpek Öğretmen, “Ben de merak ettim şimdi.” diyerek öğrencilerinin kirpi hakkındaki konuşmalarına hak verir.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Kirpi	04.05	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, kendisi sincap olsa parka gideceğini ve kaydırdıktan kayıp yorulduğunda, dinleneceğini söyler. Elif, “Olabilir” ifadesiyle Kerem’e hak verir. Ayşe ve Selim, parka gidebileceği konusunda Kerem’e hak verir.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Kirpi	05.11	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe, Kerem’in kirpi hakkındaki konuşmasına hak vererek “Doğru” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Kirpi	05.25	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe, kirpinin çiçeklerin arasında olabileceğini söyler. Elif, “Olabilir” diyerek arkadaşına hak verir. Selim’de arkadaşlarının düşüncesine katılır.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Kirpi	07.41	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, kirpinin belki okuldan gittiğini söyler. Ayşe, “Olabilir” diyerek arkadaşına hak verir.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Kirpi	07.49	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif ve Selim, her yere baktıkları konusunda konuşurlar. Ayşe, arkadaşlarının fikrine katılır.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Kirpi	08.15	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, kirpiyi ararken arka bahçeye bakmadıklarını söyler. Arkadaşları, Elif’in düşüncesine katılırlar. Sahnenin devamında İpek Öğretmen, bahçe için “Burası gerçekten çok sakın çocuklar.” ifadesi ile öğrencilerinin fikrine katılır.	Diyalog

Tablo 5 (Devam). Dürüstlük değerine ilişkin bulgular

Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	09.22	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif'in, kirpi yuvası hakkındaki düşüncesine Kerem, "Bende" diyerek karşılık verir.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	09.34	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Selim'in, kirpinin olduğu yerde oyun oynamayalım düşüncesine Elif, "Evet kirpiyi rahatsız etmeyelim." diyerek arkadaşına hak verir.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	02.22	Dürüstlük/Güven Duygusu	Kerem, tişört yapabileceği konusunda endişelenir. İpek Öğretmen, "Kolay değil ama sizlerin yapabileceğine eminim." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	10.48	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, annesine "Anne, baba, Elif" der. Annesi, Elif'in neden bu sözcükleri söylediğini anlayamaz. Elif, bu üç sözcüğün sevgi dolu sözcükler olduğunu söyler. Annesi "Haklısın, kızım." ifadesini kullanır. Kerem, elini yıkar ve ellerinin üşüdüğünü söyler.	Diyalog
Bölüm 153: Bana Göre	02.25	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, ellerine yıkadıktan sonra Kerem'e suyun soğukluğu konusunda hak verir. Sahnenin devamında Selim, suyun ılık olduğunu söyler. Ayşe, Selim'e hak verir.	Diyalog
Bölüm 153: Bana Göre	03.33	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe, Selim'in ballı ekmek konusundaki yorumuna hak vererek "Selim doğru söylüyor, ballı kekler çok tatlı." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 153: Bana Göre	07.46	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Selim, Ayşe'nin, Kerem ve Elif'in zıplayışı hakkındaki yaptığı yoruma, benzer bir yorumla hak verir.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	02.49	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, dikkatlice bakmadığı için sıvıftaki eşyaların aynı yerdeymiş gibi olduğundan bahseder. Ayşe, Elif'in düşüncesine katılır.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	05.04	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, acıktığını söyler. Elif, arkadaşına "Bende" diyerek onun düşüncesine katılır.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	08.00	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Selim, normalde olmayan bir şeyler bulmaları gerektiğini söyler. Elif, arkadaşının fikrine katılır.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	08.42	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, horhorun (horoz) kedileri kümeşe yaklaştırmayacağını söyler. Elif, "Evet, horhor kedileri kovalamış olabilir." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	09.21	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe, Kerem'in söylediklerine "Kerem'de haklı tabi." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	10.40	Dürüstlük/Doğru Konuşma	Elif ve Ayşe, Kerem'in dinozoru hakkında yorum yaparlar. Kerem ise arkadaşlarının dediklerine hak verir.	Diyalog
Bölüm 149: Radyo Tiyatrosu	04.50	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Selim, ses kaydetmeden önce hikâye bulmaları gerektiğini söyler. Kerem ve Ayşe, ona hak vererek hikâye konusunda fikirlerini söylerler.	Diyalog
Bölüm 149: Radyo Tiyatrosu	05.50	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Selim, hikâye bulmanın zor olduğu söyler. Kerem ve Ayşe, Kerem'e hak verirler.	Diyalog
Bölüm 149: Radyo Tiyatrosu	06.50	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Selim, kendine rol kalmadığını söyler. Kerem, aslan olmasını teklif eder. Selim ise hikâye de aslan olmadığını söyler. Kerem, hikâyelerinin farklı olabileceğini söyler. Ayşe, arkadaşının fikrini beğenir.	Diyalog
Bölüm 148: Sorular	02.15	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ayşe, hediyeleri çok sevdiğini söyler. Ahed, "Bende" diyerek arkadaşının fikrine katılır.	Diyalog
Bölüm 148: Sorular	02.59	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif, İpek Öğretmen'e kutunun rengi hakkında soru sorar. İpek Öğretmen soruyu beğenir.	Diyalog
Bölüm 148: Sorular	03.33	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, Ayşe'nin hediye kutusunun yeri hakkındaki yorumuna hak verir.	Diyalog
Bölüm 148: Sorular	04.07	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, Ayşe'nin hediye kutusunun yeri hakkındaki yorumunu beğenir.	Diyalog

Tablo 5 (Devam). Dürüstlük değerine ilişkin bulgular

Bölüm 148: Sorular	04.25	Dürüstlük/Doğru Konuşma	Ahed, Ayşe'nin kutu hakkındaki yorumunun ardından, "Doğru, İpek Öğretmen turuncu değil demişti." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 148: Sorular	05.55	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Elif'in sorusunu arkadaşları değişik ve güzel bulurlar.	Diyalog
Bölüm 148: Sorular	09.45	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Ahed mavi kutunun hediye kutusu olduğunu söyler. Ayşe, "Bence de" diyerek arkadaşının düşüncesine katılır.	Diyalog
Bölüm 148: Sorular	10.16	Dürüstlük/Hakkını Teslim Etme	Kerem, soru sormanın ne kadar önemli olduğunu söyler. Elif, "Evet" diyerek arkadaşının düşüncesine hak verir.	Diyalog
Bölüm 147: Benim Portrem	01.58	Dürüstlük/Yanlışta Israr Etmeme	Elif, ilk önce saçlarının havuç renginde olmadığını söyler. Arkadaşları turuncu renkte olduğunu söyleyince, "Doğru havuçla aynı renkte" ifadesini kullanır.	Diyalog

Dürüstlük değerine ilişkin hazırladığımız Tablo 5'te, değerimizi 5 alt kategoride aradığımızdan bahsetmiştik. Çizgi filmin genelinde dürüstlük değeri; 6 güven duygusu, 9 doğru konuşma, 83 hakkını teslim etme, 1 yanlışta ısrar etmemek üzere beş alt kategoride çocuk izleyiciye sunulmuştur. Kontrol listesine uygun olarak taranan çizgi filmde dürüstlük değerinin, sözünü tutma alt kategorisi ile hiç sunulmadığı tespit edilmiştir. Çizgi filmde, dürüstlük değerinin, ağırlıklı olarak arkadaşlık ilişkilerinde beyan edilen fikirlerin doğruluğunu, uygulanabilirliğini tasdik ederek hakkını teslim etme alt kategorisi altında aktarıldığı görülmüştür. Sık sık "hakkısın", "evet", "bence de" ifadeleri üzerinden çizgi filmin genelinde değere yer verildiği tespit edilmiştir. Dürüstlük değeri, bencil davranış kalıpları göstermeme, yanlışta ısrar etmeme tutumları üzerinden değil, sadece olumlu davranış kalıpları üzerinden izleyiciye aktarılmıştır. Çizgi karakterlerden biri olan İpek Öğretmen ile öğrencileri arasında geçen diyaloglarda dürüstlük değeri, öğretmen-öğrenci bağlamında da verilerek anasınıfına giden yaş grubu izleyicilerine örnek ilişki olarak sunulmuştur. Bununla birlikte çizgi filmimizde rol model olarak verilen çocuk karakterlerin hepsinin, dürüstlük değerini içselleştirdiği tespit edilmiştir. Çalışmanın bütününde dürüstlük değeri toplam değerlerin %14,21'ini oluşturmuştur. Dolayısıyla dürüstlük değeri, çizgi filmde en çok verilen üçüncü değer olarak belirlenmiştir.

Çimen (2019), incelediği çizgi filmde dürüstlük değerinin, doğruluk, güven ve hakkını teslim etme ilişkisi üzerinden aktarıldığını tespit etmiştir. Çalışmamızda da dürüstlük değeri, arkadaşlık ilişkilerinde güven duygusu, karşılıklı doğru konuşma ve fikir alışverişlerinde hakkını teslim etme üzerinden verilmiştir. Dolayısıyla iki çalışmanın bulguları birbiri ile örtüşmektedir.

Kaymak ve Öğretir Özçelik (2020), evrensel değerler üzerine inceleme yaptıkları Vikingler çizgi filminde, dürüstlük değerine yer verildiğini tespit etmişlerdir. Çalışmamızda, dürüstlük değeri ön plana çıkan bir değer iken Kaymak ve Öğretir Özçelik, inceledikleri çizgi filmde dürüstlük değerinin toplamda 9 kez verilerek diğer değerlere nazaran geri planda kaldığını tespit etmişlerdir. Bundan dolayı iki çalışmanın bulguları, değerin verilış oranlarından dolayı birbiriyle örtüşmemektedir.

Sevim (2013), değerler eğitimi açısından çizgi filmleri karşılaştırdığı yüksek lisans tezinde, incelediği yabancı çizgi filmlerden sadece birinde dürüstlük değerini 3 kez gözlemlemiştir. Çizgi filmde dürüstlük değerinin, “doğru konuşma” üzerinden aktarıldığını tespit etmiştir. Sevim’in çalışmasında, dürüstlük değeri az verilen değerler arasındayken, çalışmamızdaysa dürüstlük değeri öne çıkan değerlerden biri olarak analiz edilmiştir. Dolayısıyla Sevim’in bulguları ile bulgularımız örtüşmemektedir.

İmamoğlu (2016), çizgi film ve animasyon filmlerini değerler eğitimi açısından incelediği yüksek lisans tezinde, 20 filmi araştırmıştır. İmamoğlu izlediği filmlerde dürüstlük değerinin, 22 değer içerisinde 12. sırada yer aldığını tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda da dürüstlük değerinin az verilen değerler arasında yer almasından dolayı iki çalışmanın bulguları birbiriyle paraleldir.

Şen (2020), çalışmasında Türk ve yabancı animasyonlarda dürüstlük değerini, dürüstlük-doğruluk başlığı altında incelemiştir. Araştırmacı, yerli ve yabancı animasyonlarda yakın oranlarda dürüstlük-doğruluk değerini tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda da dürüstlük değerinin yer alması sebebiyle iki çalışmanın bulguları arasında benzerlik olduğu görülmüştür.

Çizgi filmlerde genellikle dürüstlük değerinin aktarılan bir değer olduğu görülmüştür. Değerin, hem çalışmamızda hem de literatürde doğruluk ve güven üzerinden verilmeye çalışıldığını söylemek mümkündür. Dürüstlük değerinin çocuk izleyiciye, çeşitli davranış kalıpları üzerinden verildiği söylenebilir. Özellikle küçük yaş grubunun izlediği çizgi filmlerde dürüstlük değerinin olumlu davranışlar üzerinde verilmeye çalışıldığı söylenebilir. Dürüstlük değerinin literatürde, diğer değerlere göre daha az verilmesinde, okul öncesi çocukların ilişkilerinde yalan

söyleme, hile yapma, kurallara uymama davranışlarının görülme sıklığının az olmasından dolayı, bu değerın aktarılmasının diğerk değerlere göre geri planda bırakıldığı söylenebilir.

3.2.4. Öz denetim

Araştırmamızda çizgi filmde aranan temel değerlerden birisi de öz denetim değeridir. Elif ve Arkadaşları çizgi filminde kişisel davranışı kontrol etme, zorluklarla mücadele, kişisel alana saygı başlıkları altında öz denetim değeri aranmıştır. İzlenen otuz bölümde öz denetim değeri, toplamda 16 kez karşımıza çıkmıştır.

Tablo 6. Öz denetim değerine ilişkin bulgular

BÖLÜM NUMARASI VE ADI	DAKİKA	İŞLENEN DEĞER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ	DEĞERİN AKTARIM ŞEKLİ
Bölüm DNA 176:	08.30	Öz denetim/Kişisel Davranışı Kontrol Etme Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, Selim'in sorusu üzerine "Elbette annelerimizden, babalarımızdan ve etrafımızda gördüğümüz şeylerden etkileniyoruz ama davranışlarımız bize aittir." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm DNA 176:	08.42	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	İpek Öğretmen, "Kendi tercihlerini kendin yapabilirsin." ifadesini kullanıyor.	Diyalog
Bölüm Sesimi 170: Değiştirdim	10.53	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	Elif, "Herkes kendi sesiyle konuşsun." ifadesini kullanır. Kerem'de sahnenin devamında "Hepimizin sesi çok güzel" ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Ayşe 167: Taşınıyor	01.53	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	Ayşe, oyun oynamak istemediğini söyler. Kerem "Peki, Ayşe ısrar etmeyeceğim. Sen ne zaman istersen gelip bizimle oynayabilirsin." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Kart postal 166:	01.26	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	Elif'in annesi, Elif'in odasına kapıyı çalarak girer.	Diyalog
Bölüm Akıllı Saatim 155:	04.33	Öz denetim/Kişisel Davranışı Kontrol Etme	İpek Öğretmen, şarkı söyler. Şarkının sözleri "Saatlere göre kendimi ayarlarım." şeklinde devam eder.	Şarkı
Bölüm Radyo 149: Tiyatrosu	00.56	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	Elif'in babası, Elif'in odasına kapıyı çalarak girer.	Davranış
Bölüm Radyo 149: Tiyatrosu	09.00	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	İpek Öğretmen, velilerden izin alarak öğrencilerinin ses kayıtlarını radyoya gönderir.	Diyalog
Bölüm Benim 147: Portrem	04.33	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	İpek Öğretmen, şarkı söyler. Şarkının sözleri, "Görmek kendini, bilmek kendini, sevmek kendini çok ama çok güzel." şeklindedir.	Şarkı
Bölüm Benim 147: Portrem	08.41	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	İpek Öğretmen, "Hepimiz ne kadar farklıyız değil mi?" ifadesini kullanır.	Diyalog

Tablo 6 (Devam). Öz denetim değerine ilişkin bulgular

Bölüm 147: Benim Portrem	08.50	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	İpek Öğretmen, Elif'e "Turuncu saçlar seni sen yapıyor Elif'ciğim." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 147: Benim Portrem	09.01	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	Ahed, Ayşe'ye "Gözlüklerin çok güzel Ayşe, sana çok yakışıyor" der. Kerem'de "Ve seni herkesten farklı yapıyor" ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 147: Benim Portrem	09.11	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	Ahed, fiziksel özelliklerinden bahseder. Ayşe, Ahed'e "Bu da seni sen yapıyor Ahed." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 147: Benim Portrem	09.21	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	Kerem, fiziksel özelliğinden bahseder. Elif, Kerem'e "Bu da senin farklı tarafın Kerem." ifadesini kullanır. Sahnenin devamında Ayşe, "Tabi komik bakışlarını da unutmamak lazım" der.	Diyalog
Bölüm 147: Benim Portrem	09.30	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	İpek Öğretmen, "Hepimizin birbirinden farklı yönleri olabilir. Bu çok normal." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 147: Benim Portrem	09.43	Öz denetim/Kişisel Alana Saygı	Kerem, "Bende kendim olmayı çok seviyorum, öyle çok seviyorum ki kendime sınırsız sarılmak istiyorum." der.	Diyalog

Öz denetim değerine ilişkin hazırladığımız Tablo 6'da, değerimizi 3 alt kategoride aradığımızdan bahsetmiştik. Çizgi filmin genelinde öz denetim değeri; 2 kişisel davranışı kontrol etme, 14 kişisel alana saygı olmak üzere iki alt kategoride çocuk izleyiciye sunulmuştur. Kontrol listesine uygun olarak taranan çizgi filmde öz denetim değerinin, zorluklarla mücadele alt kategorisi ile hiç sunulmadığı tespit edilmiştir. Çizgi filmde, öz denetim değeri ağırlıklı olarak bireyin kendisini tanıması ve çevresine karşı sınırlarını bilmesi üzerinden verilmeye çalışılmıştır. Çizgi filmin sahnelerinin özellikle küçük yaş grubu izleyicilerin, kişilik gelişimine katkı sağlayacak şekilde öz denetim değerine dikkat çekilmiştir. Çalışmanın bütününde öz denetim değeri toplam değerlerin %2,29'unu oluşturmuştur. Buradan hareketle öz denetim değerinin, çizgi filmde en az verilen ikinci değer olduğu tespit edilmiştir.

Çimen (2019), yüksek lisans tezinde incelediği Rafadan Tayfa çizgi filminin analizi sonucunda, öz denetim değerinin çizgi film sahnelerinde bireylerin kişisel alanına ve haklarına saygı kapsamında davranışlarını düzenleyebilme üzerinden verildiğini tespit etmiştir. Çimen değer, daha çok oyun ve oyun alanlarında yaşanan olay örgüsü üzerinden işlendiğini ifade etmiştir. Çalışmamızda da öz denetim değerinin kişisel alana saygı alt kategorisinde verilmesinden ve öz denetim değerinin çalışmada yer almasından dolayı iki çalışmanın bulguları birbiriyle örtüşmektedir.

Turp Özdemir (2020), 6 tane çizgi filmi on temel değer açısından incelediği çalışmasının sonucunda toplam 357 değer tespit etmiş ve bu değerler içerisinde öz

denetim değerinin verildiğini gözlemlemiştir. Öz denetim değerinin, incelediği tüm çizgi filmlerde yer aldığını da belirtmiştir. Bizim çalışmamızda da aranan değerler arasında öz denetim değerinin olmasından dolayı Turp Özdemir'in bulgusu ile bulgumuz örtüşmektedir

Ay (2021), Kral Şakir Çizgi Filmini değerler eğitimi bağlamında incelediği çalışmasında, çizgi filmin 4 sezonunda hangi değerin ne oranda verildiğini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmacı, yaptığı incelemeler sonucunda çizgi filmin bütününde öz denetim değerinin ortalamanın altında kaldığını tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda ise öz denetim değerinin, diğer değerlere nazaran az verilen değer olmasından kaynaklı iki bulgu arasında paralellik mevcuttur.

Tabak (2022), incelediği Doru çizgi filminde, öz denetim değerinin yer almasından dolayı iki çalışma arasında benzerlik mevcuttur. Fakat öz denetim değeri bizim çalışmamızda en az verilen ikinci değer olarak karşımıza çıkarken Tabak'ın çalışmasında en çok verilen ikinci değerdir. Bu verilerden hareketle, iki çalışmada da değerin işlenmesi açısından benzer olduğu ancak değerin verilme sıklığı konusunda çalışmalar arasında paralellik olmadığı görölmüşür.

Yapılan çalışmalara bakıldığında, öz denetim değerinin, genellikle bireyin kendisini tanımasına ve toplumdaki rolünü bilmesine yönelik konularda, karakterler aracılığıyla verildiği söylenebilir. Bu bağlamda öz denetim değerinin, bireyin davranış ve duygularını kontrol etmesinde ve çevresiyle olan ilişkilerinde dikkatli davranmasında etkili olduğunu söylemek mümkündür.

3.2.5. Sabır

Araştırmamızda çizgi filmde aranan temel değerlerden birisi de sabır değeridir. Elif ve Arkadaşları çizgi filminde zorluklar karşısında sabretme, sabırla çalışma, bireyler arası sabırlı davranma başlıkları altında sabır değeri aranmıştır. İzlenen bölümlerde sabır değeri, toplamda 22 kez karşımıza çıkmıştır.

Tablo 7. Sabır değerine ilişkin bulgular

BÖLÜM NUMARASI VE ADI	DAKİKA	İŞLENEN DEĞER	DEĞERİN VERİLMESİ ŞEKLİ	DEĞERİN AKTARIMI ŞEKLİ
Bölüm 171: Motivasyon	01.48	Sabır/ Sabırla Çalışma Sorumluluk/Takım Çalışması	Bando çalışması sırasında sürekli aynı yerde hata yapan Kerem'e, arkadaşları pratik yaptıkça düzeleceğini söylerler. Selim diyalogun devamında tekrar ettikçe çalışmalarının düzeleceğini vurgulayarak takım çalışmasının önemine değinir.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	02.12	Sabır/Sabırla Çalışma	Bando çalışmasını dinleyen İpek Öğretmen, öğrencilerine aynı şekilde devam etmelerini söyler ve sabırla çalışmalarını ister.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	02.22	Sabır/Sabırla Çalışma	İpek Öğretmen, Elif'e "Olsun Elif"ciğim böyle böyle daha iyi olacaksınız." diyerek çalışmaya devam etmesini ister.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	02.46	Yardımseverlik/ Tecrübe Paylaşımı Sabır/ Sabırla Çalışma	Kerem, enstrümanı çalarak Ayşe ve Selim'e nasıl çaldığını sorar. Arkadaşları, Kerem'e doğru bir şekilde çalmayı gösterir. Sahnenin devamında Kerem bir dahaki sefere arkadaşları gibi çalacağını söyler.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	06.24	Sabır/Sabırla Çalışma	İpek Öğretmen, bölümde şarkı ile motivasyonu anlatır. "Bilim insanları nasıl keşfediyor. İstikle, azimle moti moti motivasyonla."	Şarkı
Bölüm 171: Motivasyon	08.10	Sabır/Sabırla Çalışma	İpek Öğretmen, bando çalışması sırasında hata yapan Elif ve Kerem'e destek vererek "olsun minik tırtıllarım yeniden çalarız" der.	Diyalog
Bölüm 170: Sesimi Değiştirdim	04.43	Sabır/Sabırla Çalışma	Kerem, sesine arkadaşları güldüğü için "Sesim üzerine biraz daha çalışmalıyım." diye düşünür.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	08.45	Sabır/Sabırla Çalışma	İpek Öğretmen piyano hakkında şarkı söyler. Müziğin sözlerinde "... Olmayınca bırakma, yeniden başlar, çok çalışınca dostun olacak piyano."	Şarkı
Bölüm 169: Piyano Dersleri	09.51	Sabır/Sabırla Çalışma Sorumluluk/Planlı ve Programlı Çalışma	Ayşe, arkadaşlarına piyano çalmak hakkında "Öğrenecek çok şey var ama zamanla yapıyorsun. Ne kadar çok çalıştığınıza bağlı" ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	11.00	Sabır/Sabırla Çalışma	Kerem, Ayşe gibi çalamadıklarını söyler. Ayşe'de "Çalışınca siz de çalarsınız" ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 166: Kart Postal	08.57	Sabır/Bireyler Arası Sabırlı Davranma	Öğrenciler bir an önce kart postalların başka ildeki arkadaşlarına ulaşmasını isterler. İpek Öğretmen, hep birlikte sabırla bekleyeceklerini söyler.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	05.00	Sabır/Sabırla Çalışma	Elif tırmanma alanına tırmanırken kaygılanır. Arkadaşları ve öğretmeni ona destek olur.	Davranış
Bölüm 160: Okul Korusu	02.08	Sabır/Sabırla Çalışma	Elif, şarkıyı söylerken sözleri unuttuğu için üzülür. Annesi, "Düne göre daha iyiydin, zamanla daha iyi olacaksın." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	03.10	Sabır/Sabırla Çalışma	Elif ve Kerem, şarkının sözlerini unuttukları için çalışmaları gerektiği konusunda konuşurlar.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	04.06	Sabır/Sabırla Çalışma	İpek Öğretmen, hareketleri yaparken şaşırان öğrencilerine "Şaşırانlar tekrar deneyebilir." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	04.32	Sabır/Sabırla Çalışma	Kerem, okul bahçesinde İpek Öğretmen'in gösterdiği hareketleri yaparken zorlanan Elif'e, "Olsun Elif bir dahakine daha iyi yaparsın." ifadesini söyler.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	05.20	Sabır/Sabırla Çalışma	İpek Öğretmen, öğrencilerine şarkıyı daha coşkulu söylemeleri için tekrar söylemelerini ister.	Diyalog

Tablo 7 (Devam). Sabır değerine ilişkin bulgular

Bölüm 160: Okul Korosu	05.46	Sabır/Sabırla Çalışma	Selim koroda şaşırır. İpek Öğretmen, “Önemli değil Selim’ciğim provaları bunun için yapıyoruz, tekrar deneyelim.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	07.46	Sabır/Sabırla Çalışma	İpek Öğretmen şarkı söyler. Şarkının sözleri “Sakin ama sakın unutma, fırsat olur sana, yeniden başlarsan yapmaya, hem daha iyi olur bu defa.” şeklinde devam etmektedir.	Şarkı
Bölüm 149: Radyo Tiyatrosu	07.56	Sabır/Sabırla Çalışma	Kerem, sesini kayıttan dinledikten sonra beğenmez. Elif, Kerem’e daha güzel yapabileceğini söyler. Kerem, “Tamam yeniden deneyeceğim.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 148: Sorular	05.10	Sabır/Sabırla Çalışma	Kerem hediye kutusunu aramaktan yorulur. İpek Öğretmen ise “Hemen pes etmeyin minik tırtıllarım sormaya devam edin.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 148: Sorular	06.17	Sabır/Sabırla Çalışma	İpek Öğretmen, şarkı söyler. Şarkının sözleri, “Cevapları arıyorsan, sormalısın. Doğruyu bulmak istiyorsan, yine sormalısın. Çok çok çok çok çok soru, sormalısın.” şeklinde devam etmektedir.	Şarkı

Sabır değerine ilişkin hazırladığımız Tablo 7’de, değerimizi 3 alt kategoride aradığımızdan bahsetmiştik. Çizgi filmin genelinde sabır değeri; 21 sabırla çalışma, 1 bireyler arası sabırla davranma olmak üzere iki alt kategoride çocuk izleyiciye sunulmuştur. Kontrol listesine uygun olarak taranan çizgi filmde, sabır değerinin zorluklar karşısında sabretme alt kategorisi ile hiç sunulmadığı tespit edilmiştir. Çizgi filmde sabır değeri, sınıf içerisinde yapılan etkinliklerde başarılı olmak için sabırla çalışmanın önemi üzerinden verilmeye çalışılmıştır. Çizgi filmin sahnelerinde sabır değerinin izleyiciye aktarılması, İpek Öğretmen’in öğrencilerine ve dört arkadaşın birbirlerine yaklaşımlarıyla sağlanmıştır. Çalışmanın bütününde ise sabır değeri, toplam değerlerin %3,15’ini oluşturmuştur.

Akıncı (2013), “Okul Öncesi Döneme Yönelik Hazırlanan Çizgi Filmlerde Değerlerin Sunumu: TRT Çocuk Kanalı Örneği” adlı çalışmasında, çizgi filmlerde hangi değerlerin sunulduğunu ve sunulma sıklıklarını belirlemiştir. Akıncı, çalışmasında sabır değerinin sözel ve davranışsal ifadelerle çizgi filmlerde yer aldığını tespit etmiştir. Çalışmamızda da sabır değerinin aktarılmasında sözel ve davranışsal ifadelere yer verilmesinden dolayı, iki çalışmanın bulguları örtüşmektedir.

Çimen (2019), Rafadan Tayfa çizgi filmini incelediği araştırmasında, çizgi filmin öyküsünde karakterlerin başarıya giden yolda sabırla hareket etmesini ve bireyler arası ilişkilerde sakinliklerini koruyup dikkatli davranmalarını, sabır değeri

altında tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda da benzer sahneler üzerinden sabır değeri aktarıldığından iki çalışmanın bulguları arasında benzerlikler bulunmaktadır.

Karaca (2019), Rafadan Tayfa çizgi filminde, çizgi filmin ilk 40 bölümünde gözlemlenen değerler arasında sabır değerine yer verildiğini tespit etmiştir. Karaca, çalışmasında da karakterlerin, hedefe ulaşmak için gayretlerini sabır değeri kapsamında verdiklerini belirtmiştir. Karaca'nın çalışmasında, sabır değerinin yer almasından ve değerın işlenişinin bizim çalışmamızla benzer olmasından dolayı iki çalışmanın bulguları birbiriyle örtüşmektedir.

Ay (2021), Kral Şakir Çizgi Filmini değerler eğitimi bağlamında incelediği çalışmasında, çizgi filmin 4 sezonunda hangi değerin ne oranda verildiğini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmacı, yaptığı incelemeler sonucunda çizgi filmin bütününde sabır değerinin ortalamanın altında kaldığını tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda da sabır değeri, az verilen değerler içerisinde olduğundan iki bulgu arasında paralellik mevcuttur.

Tabak (2022), değerler eğitimi açısından Doru çizgi filmini incelediği yüksek lisans tezinde, sabır değerine yer verildiğini ve tespit ettiği sabır değerinin diğer değerlere oranla az verilen değerler arasında olduğunu belirtmiştir. Bizim çalışmamızda da sabır değerinin az verilen değerler arasında olmasından dolayı Tabak'ın çalışması ile çalışmamızın bulguları paralellik göstermektedir.

Literatür değerlendirildiğinde, çizgi filmde sabır değerinin az verilmesinin izleyici kitlesinin küçük yaş grubu olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Özellikle okul öncesi yaş grubunun, bulundukları gelişimsel basamaktan dolayı bu yaştaki bireylere sabır değerinin anlatılmasında zorluk çekildiğini söylemek mümkündür.

3.2.6. Saygı

Araştırmamızda çizgi filmde aranan temel değerlerden birisi de saygı değeridir. Elif ve Arkadaşları çizgi filminde farklı düşüncelere saygı, emeğe saygı, çevreye saygı, bireylerarası saygı başlıkları altında saygı değeri aranmıştır. İzlenen bölümler arasında saygı değeri, toplamda 155 kez karşımıza çıkmıştır.

Tablo 8. Saygı değerine ilişkin bulgular

BÖLÜM NUMARASI VE ADI	DAKİKA	İŞLENEN DEĞER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ	DEĞERİN AKTARIM ŞEKLİ
Bölüm 176:DNA	09.09	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Elif'e "Çok güzel anlattın Elif'ciğim tebrik ederim" ifadesiyle Elif'in ödevine verdiği emeği takdir eder.	Diyalog
Bölüm 176:DNA	09.36	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Selim'in çizdiği DNA haritasına "Çok güzel çizmişsin, Selim." ifadesiyle takdir eder.	Diyalog
Bölüm 176:DNA	10.12	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Ayşe'nin hazırladığı ödevi beğenerek "Çok güzel anlattın, Ayşe'ciğim. "ifadesiyle takdir eder.	Diyalog
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	02.25	Saygı/Çevreye Saygı	Elif, annesine bulaşık makinesinin gerekli olup olmadığını sorar. Annesi, makineyi kullanmazlarsa hem suyu hem de zamanı çok harcamış olacaklarını söyler ve bulaşık makinesi sayesinde tasarruf ettiklerini belirtir.	Diyalog
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	06.40	Saygı/Çevreye Saygı	Elif ve arkadaşları, tek tek oyuncak yıkamanın suyu fazla harcamaya yol açtığını ifade ederler.	Diyalog
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	07.26	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Kerem, İpek Öğretmen'den kutuyu kullanmak için izin ister.	Diyalog
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	07.50	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Elif, İpek Öğretmen'e yardımından dolayı teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	09.15	Saygı/Çevreye Saygı	Elif, arkadaşlarına oyuncak makinesinde kalan su ile ne yapacaklarını sorar. Selim çiçeklere dökebileceğini söyler. Sahnenin devamında suyla çiçekleri sularlar.	Diyalog / Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	10.54	Saygı/Çevreye Saygı	Kerem, Elif'in annesine bulaşık makinesinin tamir edilip edilmediğini sorar. Elif'in annesi, tamir edildiğini söyleyince Kerem mutlu olur. Elif sudan tasarruf edilebileceğini söyleyerek sevinir.	Diyalog
Bölüm 174: Benim Karavanım	00.59	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	Bölümün ilk dakikalarında Ayşe, Selim ve Kerem evden getirdikleri materyalleri gösterirler. Üç arkadaş kendi etkinliklerine uygun materyali açıklarken birbirlerinin fikirlerini beğenirler.	Diyalog
Bölüm 174: Benim Karavanım	05.42	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	Ayşe, Kerem'in getirdiği arabanın küçük olduğunu söyleyerek eve dönüştüremeyeceklerini söyler. Ayşe çizdikleri tasarımlardan bir diğerini yapabileceklerini belirtir. Kerem, Ayşe'nin fikrini beğenir. Selim, Ayşe'yi destekler.	Diyalog
Bölüm 174: Benim Karavanım	06.33	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	Öğrenciler, karavan yapmaya başladıklarında karavanın üstünün açık mı kapalı olması konusunda konuşurlar. Sonra iki fikri de uygulayabileceklerine karar verirler.	Diyalog
Bölüm 174: Benim Karavanım	07.11	Saygı/Emeğe Saygı	Elif, İpek Öğretmen'in karavan için kartondan yaptığı ocağı beğenir, "Çok tatlı olmuş öğretmenim." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 174: Benim Karavanım	08.20	Saygı/Emeğe Saygı	Selim hep birlikte yaptıkları karavan için "Çok güzel oldu." ifadesini kullanır.	Diyalog

Tablo 8 (Devam). Saygı değerine ilişkin bulgular

Bölüm Benim Karavanım	174: 08.25	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	Elif, karavanda oyun odasının olmadığını söyler. Arkadaşları bu fikre katılır.	Diyalog
Bölüm Neye Gülüyoruz	173: 01.50	Saygı/Emeğe Saygı	Ayşe'nin yaptığı şapka beğenilir. Kerem, "Çok güzel olmuş, Ayşe." diyerek arkadaşının emeğini takdir eder.	Diyalog
Bölüm Neye Gülüyoruz	173: 03.40	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, şarkı söylerken Elif ve ardından Ayşe sahnede canlandırma performansı yaparlar. Arkadaşları onları alkışlar.	Davranış
Bölüm Düşünceler	172: 03.35	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen'in aktivite fikrine Elif ve arkadaşları sevinir. Selim, "Harika bir fikir." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Düşünceler	172: 04.30	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen şarkı söylerken Elif ve arkadaşları çizdikleri resimleri birbirlerine gösterirler. Dört arkadaş çizimleri beğendiklerini ifade eden davranışlar sergilerler.	Davranış
Bölüm Düşünceler	172: 06.42	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	İpek Öğretmen, öğrencileriyle birlikte aklına gelen ilk şeyi söylemeye yönelik oyun oynar. Oyunun sonunda öğrencilerine, "Çok iyiydiniz minik tırtıllarım." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Motivasyon	171: 08.28	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, bando çalışmasının sonunda öğrencilerine verdikleri emekten dolayı tebrik eder.	Diyalog
Bölüm Motivasyon	171: 10.40	Saygı/Emeğe Saygı	Okulda sahneye çıkarak performans sergileyen Elif ve Arkadaşları, seyirciler ve İpek Öğretmen tarafından alkışlanır, takdir edilir.	Diyalog/Davranış
Bölüm Sesimi Değiştirdim	170: 01.00	Saygı/Emeğe Saygı	Bölümün girişinde Selim, önündeki materyallere bakarak onlarla ilgili şiir okur. Elif, Kerem ve Ayşe alkışlayarak ve sözlü olarak Selim'i tebrik eder	Diyalog/Davranış
Bölüm Sesimi Değiştirdim	170: 01.33	Saygı/Emeğe Saygı	Ayşe, Selim'den sonra kendi şiirini oluşturur ve okur. Arkadaşları Ayşe'yi alkışlar ve sözlü olarak tebrik ederler.	Diyalog/Davranış
Bölüm Sesimi Değiştirdim	170: 02.13	Saygı/Emeğe Saygı	Şiir oluşturma sırası Kerem'e gelmiştir. Kerem, arkadaşlarını güldürecek bir şiir okumuştur. Arkadaşları hem gülmüş hem de Kerem'i tebrik etmiştir	Jest ve mimik /Diyalog
Bölüm Sesimi Değiştirdim	170: 05.55	Saygı/Emeğe Saygı	Tiyatro sahnesine çıkan Selim, İpek Öğretmen'in verdiği cümleyi kızgın bir ifade ile canlandırır. Arkadaşları, Selim'i tebrik eder.	Diyalog
Bölüm Sesimi Değiştirdim	170: 06.26	Saygı/Emeğe Saygı	Elif, Selim'den sonra aynı cümleyi sevinçle söyleyerek, canlandırmasını yapar. Arkadaşları Elif'i tebrik eder.	Diyalog
Bölüm Sesimi Değiştirdim	170: 10.25	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Ayşe, Elif ve Selim, Kerem'e kendi sesinin daha iyi olduğunu söyler. Kerem'in sesine değil, sesini değiştirmesine güldüklerini söylerler.	Diyalog
Bölüm Piyano Dersleri	169: 02.05	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, Ayşe'nin annesine piyano getirdiği için teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm Piyano Dersleri	169: 02.28	Saygı/Emeğe Saygı	Ayşe, piyano tuşlarının resmini çizer. İpek Öğretmen, Ayşe'ye "Gayet iyi görünüyor." ifadesini kullanır.	Diyalog

Tablo 8 (Devam). Saygı değerine ilişkin bulgular

Bölüm 169: Piyano Dersleri	02.48	Saygı/Emeğe Saygı	Kerem, arkadaşlarına ve öğretmenine çizdiği piyano resmini gösterir. Ayşe Kerem'in çizdiği resmi beğenerek, "Bence çok güzel olmuş, Kerem." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	05.05	Saygı/Emeğe Saygı	Ayşe, Selim'in çizdiği resmi beğenerek "Çok güzel çizmişsin, Selim." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	05.10	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Ayşe'nin piyano anlatımını beğenerek, "Teşekkür ederim Ayşe'ciğim çok güzel anlattın bize piyanoyu." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	06.01	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen ve Elif, Ayşe'yi piyano çaldığı için tebrik eder.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	11.25	Saygı/Emeğe Saygı	Bölümün sonunda Ayşe, tekrar piyano çalar. İpek Öğretmen ve arkadaşları alkışlar.	Davranış
Bölüm 168: Kendi Canavarım	03.30	Saygı/Emeğe Saygı	Elif, kitap yazarı ve çizeri hakkında "Çok güzel yapmışlar." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 168: Kendi Canavarım	03.43	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, Ayşe ve Elif'e "Çok iyi minik tırtıllarım." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 168: Kendi Canavarım	05.15	Saygı/Emeğe Saygı	Elif ve arkadaşları sırayla canavarlarını anlatırlar. Kendi aralarında birbirlerinin çizdiklerini canavarları beğendiklerini söylerler.	Diyalog
Bölüm 168: Kendi Canavarım	06.54	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, öğrencilerini tebrik eder.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	03.54	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Kerem'in, Ayşe için veda partisi fikrine Selim, "Çok güzel bir fikir Kerem." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	07.29	Saygı/Emeğe Saygı	Kerem, İpek Öğretmen'e çizdiği resmi gösterir. İpek Öğretmen, "Kerem 'cim ne güzel boyamışsın kalemimi hep aynı yönde kullanmışsın." der.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	03.50	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, Ayşe'den izin alarak kartpostala bakmak ister.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	03.54	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Elif'in hazırladığı kartpostalı beğenir.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	05.37	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	Ayşe, kartpostallarını kendilerinin yapabileceklerini söyler. İpek Öğretmen, bu fikri beğenir.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	08.06	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, öğrencilerinin hazırladığı kartpostalları beğenir.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	08.20	Saygı/Emeğe Saygı	Elif ve Ayşe, İpek Öğretmen'in hazırladığı kart postalı beğenirler ve "Çok güzel olmuş." ifadesi kullanırlar.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	08.28	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, öğrencilerine teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	10.05	Saygı/Emeğe Saygı	Ayşe, kendisine gelen kartpostalındaki resmi beğenir.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	10.22	Saygı/Emeğe Saygı	Selim, Kerem'in kartpostalına çizilen traktör resmini beğenir.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	11.05	Saygı/Emeğe Saygı	Elif, kendisi için hazırlanan kartpostalı koklar ve beğenir. Ayşe, kartpostalı koklayarak güzel koktuğunu söyler.	Diyalog

Tablo 8 (Devam). Saygı değerine ilişkin bulgular

Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	06.52	Saygı/Emeğe Saygı	Elif, Ayşe'nin sergi yolculuğu fikrine "Ne kadar güzel bir yolculuk." diyerek beğenir.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	07.36	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Ayşe'nin sunumunu beğenir ve tebrik eder. Arkadaşları ile birlikte alkışlar.	Diyalog/Davranış
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	08.12	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Selim'in sunumunu beğenir ve tebrik eder ve alkışlar.	Diyalog/Davranış
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	09.15	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Elif'in sunumunu beğenir ve tebrik eder. Arkadaşları alkışlar.	Diyalog/Davranış
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	06.13	Saygı/Emeğe Saygı	Erhan Bey ve İpek Öğretmen, tırmanışını başarıyla tamamlayan Elif'i tebrik eder. Arkadaşları alkışlar.	Diyalog/Davranış
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	10.35	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Kerem'e "Başardın minik tırtılım." ifadesini kullanır. Arkadaşları alkışlar.	Diyalog/Davranış
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	09.55	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Selim, İpek Öğretmen'e teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	10.05	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Ayşe, "İyi ki araba tamircileri var." diyerek meslek grubuna saygı duyar.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	04.00	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Kerem, İpek Öğretmen' den ip almak için ricada bulunur.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	04.27	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, Kerem'e ip verir. Kerem, teşekkür eder. İpek Öğretmen, "Rica ederim." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	07.25	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Ayşe, İpek Öğretmen'e, "Teşekkür ederim, öğretmenim" ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	09.08	Saygı/ Emeğe Saygı	Ayşe, Elif'in hayalindeki yeni meslek olan roketçiliği beğenir.	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	09.34	Saygı/Emeğe Saygı	Kerem, Selim'in hayalindeki yeni meslek olan robotculuğu beğenir.	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	10.05	Saygı/Emeğe Saygı	Selim, Ayşe'nin hayalindeki yeni meslek olan ışınıcılığı beğenir.	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	10.28	Saygı/Emeğe Saygı	Elif, Kerem'in hayalindeki yeni meslek olan havacılığı beğenir.	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	10.35	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşlarına etkinlikleri için teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	02.03	Saygı/Emeğe Saygı	Elif'in şarkı söylemesi bittikten sonra annesi, "Çok güzel oldu." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	04.13	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, öğrencilerine "Çok güzel gidiyorsunuz minik tırtıllarım." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	06.48	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşlarını şaşırmadan şarkıyı söyledikleri için tebrik eder.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	07.33	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Kerem, Elif'in yemeğini yemeyeceğini düşünerek ondan yemeğini ister. Elif, yemeğini kendi yiyeceğini söyler.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	07.39	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, öğrencilerine "Afiyet olsun minik tırtıllarım." ifadesini kullanır. Selim, öğretmenine teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	09.00	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, prova yapan öğrencilerinin performanslarını beğenir.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	10.58	Saygı/Emeğe Saygı	Elif ve arkadaşları, seyircilere korolarını takdim ederler. Seyirciler, Elif ve arkadaşlarını alkışlar.	Davranış

Tablo 8 (Devam). Saygı değerine ilişkin bulgular

Bölüm 160: Okul Korosu	11.09	Saygı/Emeğe Saygı	Elif, annesine korodaki performanslarının nasıl olduğunu sorar. Annesi, “Çok iyiydiniz.” şeklinde cevap verir.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korosu	11.27	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Kerem ve Elif’i uğurlarken onları korodaki performanslarından dolayı tebrik eder.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	00.54	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, öğrencilerine sorarak onlara okuyacağı kitabı belirler.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	01.11	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Selim, İpek Öğretmenden fazla olan kitabı almak için izin ister.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	01.34	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, Selim’in arkadaşı için kitap toplamasına, “Ne güzel düşünmüşsün, Selim’ciğim.” diyerek fikrini beğenir.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	02.07	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, Elif’in fikrini beğenir.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	02.34	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	İpek Öğretmen, Elif ve Kerem’in kitap toplamak için ilan yapıştırılması konusundaki fikirlerine, “Neden olmasın, bence işe yarayabilir.” diyerek destek verir.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	04.18	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, kitaplar hakkında şarkı söyler. Sözleri “Çünkü okumak herkesin hakkı, her çocuk kitaba ulaşmalı.” şeklindedir.	Şarkı
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	04.36	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen ve öğrenciler, marangoz ustasını alkışlarlar.	Davranış
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	05.05	Saygı/Emeğe Saygı	Elif ve arkadaşları marangozun yaptığı kitaplıkları beğenirler. Kerem, marangoz ustasına “Elinize sağlık, marangoz amca.” ifadesini kullanır. Marangoz ustası, “Asıl sizin elinize ve aklınıza sağlık çocuklar.” der.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	05.43	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, Ayşe’nin ilan için söylediği cümleye “Çok güzel bir cümle.” diyerek, ilana yazar.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	05.54	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Ayşe, İpek Öğretmenden yazının altına kitaplık çizmek için izin ister.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	06.22	Saygı/Emeğe Saygı	Kerem, Ayşe’nin hazırladığı ilana “Çok güzel olmuş, Ayşe.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	06.46	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Elif, dedesinden ilanını yapıştırmak için izin ister.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	06.59	Saygı/Emeğe Saygı	Elif’in dedesi, sokak kitaplığı fikri için “Ne güzel düşünmüşsünüz kızım.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	07.09	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Elif, dedesine ilanı yapıştırdığı için teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	08.40	Saygı/Emeğe Saygı	Ayşe, kitapları yerleştirdikten sonra sokak kitaplığı için “Çok güzel oldu.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	08.52	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Okul Müdiresi, Elif’in dedesine teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	08.59	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Elif’in dedesi, sokak kitaplığı için çalışan herkese teşekkür eder.	Diyalog

Tablo 8 (Devam). Saygı değerine ilişkin bulgular

Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	09.17	Saygı/Emeğe Saygı	Elif, sokak kitaplığı için “Çok güzel oldu.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	10.20	Saygı/Emeğe Saygı	Elif ve arkadaşlarının yaptıkları sokak kitaplıkları gazetede haber olarak yayınlanır. Projenin ilgi görmesi takdir edilir.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	10.46	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Ayşe, İpek Öğretmen’e teşekkür eder. İpek Öğretmen, “Asıl ben teşekkür ederim, minik tırtıllarım bu güzel fikrin sahibi sizlersiniz.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	03.49	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Elif, “Tacımı alabilir miyim?” diyerek, Kerem’den bulduğu parçayı alır.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	03.55	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Selim, Elif’in bulduğu parçayı almak için, Elif’ten izin ister.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	11.01	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Elif’in annesi, babasına yeni aldığı lambası için “Güle güle kullanın, babacım.” diyerek iyi dileklerde bulunur. Babası da (Elif’in dedesi) kızına teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	01.05	Saygı/Emeğe Saygı	Elif çizdiği resmi arkadaşlarına gösterir. Ayşe, “Fili çok güzel çizmişsin, Elif” ifadesini kullanır. Bölümün devamında Selim, “civcivi de” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	01.10	Saygı/Emeğe Saygı	Kerem, Elif’in resmi için “Çok eğlenceli olmuş.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	02.03	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Selim’in resmi için “Gerçekten çok eğlenceli olmuş.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	02.35	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, öğrencilerine “Hepiniz birbirinden eğlenceli şeyler çizmişsiniz, aferin benim minik tırtıllarıma.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	05.55	Saygı/Çevreye Saygı	Kerem, arkadaşlarına çiçekleri suladıklarından dolayı kirpinin çiçeklerin arasında olmadığını söyler.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	06.11	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	Selim, kirpinin kümese gidebileceğini söyler. Kerem bu konuşma üzerine horhorun (horoz) kümese kimseyi yaklaştırmayacağını anlatır, Elif yine de gidilip bakılmasını ister.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	00.54	Saygı/Çevreye saygı	Elif ve arkadaşları okul bahçesindeki çiçekleri sular.	Davranış
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	02.48	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	Selim, İpek Öğretmen’e keçeyi keserek şekil vermek istediğini söyler. İpek Öğretmen, “Çok da güzel olur, Selim’ciğim.” der.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	03.14	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	Selim, arkadaşlarından farklı olarak keçeyi boyamak yerine keserek keçi şekli vereceğini söyler. Elif, “Bu güzel bir fikir Selim” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	03.40	Saygı/Emeğe Saygı	Selim, Elif’in çizimini beğenir ve “Çok güzel.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	04.14	Saygı/Emeğe Saygı	Elif, Kerem’in çizimini beğenir ve “Çok güzel olmuş.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	04.23	Saygı/Emeğe Saygı	Selim Ayşe’nin çizimini beğenir ve “Çok güzel olmuş.” ifadesini kullanır. Elif ise “Çokta eğlenceli.” ifadesi ile beğendiğini gösterir.	Diyalog

Tablo 8 (Devam). Saygı değerine ilişkin bulgular

Bölüm Benim Tişörtüm	156:	04.37	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Kerem, Ayşe'nin çizimine yakından bakabilmek için izin ister.	Diyalog
Bölüm Benim Tişörtüm	156:	06.51	Saygı/Çevreye Saygı	İpek Öğretmen, Ayşe'nin çamura bulunan keçe kumaşını evde kendisinin yıkayacağını söyler. Böylece kechenin yeniden kullanılabilceğini vurgular.	Diyalog
Bölüm Benim Tişörtüm	156:	08.33	Saygı/Emeğe Saygı	Kerem ve Selim, Ayşe'nin yeni çizdiği resmi beğenirler.	Diyalog
Bölüm Benim Tişörtüm	156:	08.55	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Ayşe'nin çizimini beğenerek onu tebrik eder.	Diyalog
Bölüm Benim Tişörtüm	156:	09.04	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Ayşe, İpek Öğretmen'e teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm Benim Tişörtüm	156:	10.35	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, öğrencilerine "Güle güle kullanın minik tırtıllarım." der. Elif, öğretmenine teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm Akıllı Saatim	155:	06.20	Saygı/Çevreye Saygı	Elif su taşımanın yorucu olduğunu söyler. Sahnenin devamında, çiçeklerin büyüdüğünü görmenin de güzel olduğundan bahseder.	Diyalog
Bölüm Akıllı Saatim	155:	10.13	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Kerem, annesine elindeki saati uzatarak "Annecim saati alabilir misin?" diye sorar.	Diyalog
Bölüm Neşeli Sözcükler	154:	01.42	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Elif, annesinden scooterını tutması için ricada bulunur.	Diyalog
Bölüm Bana Göre	153:	04.28	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	İpek Öğretmen, aynı konuda farklı fikirlerin oluşmasının sebebini anlatmak için "Bana göre" kelimesini öğrencilerine açıklar.	Diyalog
Bölüm Bana Göre	153:	06.40	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	İpek Öğretmen, şarkı söyler. Şarkının sözleri "Su sana soğuk gelir, bana değil. Şarkı bana hoş gelir, sana değil. Resim bana canlı gelir, sana değil, Yemek sana acı gelir, bana değil. Herkes farklı hisseder, aynı değil." şeklinde devam eder.	Şarkı
Bölüm Bana Göre	153:	09.05	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Elif'in annesi, babasına sebze ve meyveler için teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm Bana Göre	153:	10.33	Saygı/Farklı Düşüncelere Saygı	Elif, annesi ile sohbet ederken "İnsanlar bazı şeyleri farklı hissedebiliyor." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Dinozorun Kaçtı	152:	03.07	Saygı/Emeğe Saygı	Kerem, sınıftaki ilk farkı bulur. İpek Öğretmen, "Evet ilk farkı buldunuz." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Dinozorun Kaçtı	152:	03.18	Saygı/Emeğe Saygı	Ayşe, sınıftaki ikinci farkı bulur. İpek Öğretmen, "Çok güzel bir tane daha buldunuz." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Dinozorun Kaçtı	152:	03.29	Saygı/Emeğe Saygı	Selim, sınıftaki üçüncü farkı bulur. İpek Öğretmen, "Evet çok iyi gidiyorsunuz." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Dinozorun Kaçtı	152:	03.36	Saygı/Emeğe Saygı	Kerem, sınıftaki dördüncü farkı da bulur. İpek Öğretmen, "Bu da doğru, harikasınız minik tırtıllarım hepsini buldunuz." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Yazıcı	151:	07.06	Saygı/Emeğe Saygı	Kerem'i, arkadaşları ve öğretmeni tiyatro sahnesinde canlandığı rol için alkışlar.	Davranış
Bölüm Yazıcı	151:	07.20	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, Elif'in eşya ismi söylemesine izin verir.	Diyalog
Bölüm Yazıcı	151:	07.48	Saygı/Emeğe Saygı	Ayşe, tiyatro sahnesinde canlandığı rol için alkışlanır.	Davranış

Tablo 8 (Devam). Saygı değerine ilişkin bulgular

Bölüm Yazıcı	151:	07.59	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, Kerem'in eşya ismi söylemesine izin verir.	Diyalog
Bölüm Yazıcı	151:	08.43	Saygı/Emeğe Saygı	Selim, tiyatro sahnesinde canlandığı rol için alkışlanır. Kerem, Selim'e "Çok güzel yaptın, Selim." ifadesini kullanır.	Davranış
Bölüm Yazıcı	151:	08.53	Saygı/Bireyler Arası Saygı	İpek Öğretmen, Ayşe'nin eşya ismi söylemesine izin verir.	Diyalog
Bölüm Yazıcı	151:	09.33	Saygı/Emeğe Saygı	Elif, tiyatro sahnesinde canlandığı rol için alkışlanır.	Davranış
Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	00.53	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Kerem, Selim'den arabayı almak için izin ister.	Diyalog
Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	03.35	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Ayşe, Selim'in istediği çiçekleri getirir. Selim, Ayşe'ye teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	04.31	Saygı/Emeğe Saygı	Selim'in okuduğu şiir, arkadaşları ve İpek Öğretmen tarafından beğenilir ve alkışlanır.	Davranış
Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	04.50	Saygı/Emeğe Saygı	Elif, Selim'in şiirini kodlayarak yazmasına "Bu harika." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	06.29	Saygı/Emeğe Saygı	Kerem'in okuduğu şiir, arkadaşları ve İpek Öğretmen tarafından beğenilir ve alkışlanır.	Davranış/Diyalog
Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	07.24	Saygı/Emeğe Saygı	Ayşe'nin okuduğu şiir, arkadaşları ve İpek Öğretmen tarafından beğenilir ve alkışlanır.	Davranış/Diyalog
Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	08.02	Saygı/Emeğe Saygı	Elif'in okuduğu şiir, arkadaşları ve İpek Öğretmen tarafından beğenilir ve alkışlanır.	Davranış/Diyalog
Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	09.33	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Elif, anne ve babasına odasına gelmeleri için ricada bulunur.	Diyalog
Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	10.18	Saygı/Emeğe Saygı	Anne ve babası Elif'in yazdığı şiiri beğenir.	Diyalog
Bölüm Radyo Tiyatrosu	149:	01.20	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Elif'in babası, Elif'e isterse radyosunu kullanabileceğini söyler. Elif, babasına teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm Radyo Tiyatrosu	149:	10.42	Saygı/Emeğe Saygı	Elif'in anne ve babası, Elif'i radyo tiyatrosu için tebrik eder.	Diyalog
Bölüm Sorular	148:	07.14	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, şarkı söylerken, ekranda Elif ve arkadaşlarının sahnede etkinlik yaptığı gösterilir. İpek Öğretmen'de öğrencilerini alkışlar.	Davranış
Bölüm Sorular	148:	09.55	Saygı/Emeğe Saygı	İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşlarını kutuyu buldukları için tebrik eder.	Diyalog
Bölüm Sorular	148:	10.06	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Elif öğretmenine teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm Benim Portrem	147:	06.08	Saygı/Emeğe Saygı	Ahmet, Ayşe'nin portre çizimini beğenir.	Diyalog
Bölüm Benim Portrem	147:	06.10	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Ayşe arkadaşına teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm Benim Portrem	147:	06.49	Saygı/Bireyler Arası Saygı	Kerem, Ayşe'ye teşekkür eder	Diyalog

Tablo 8 (Devam). Saygı değerine ilişkin bulgular

Bölüm	147:				
Benim		07.29	Saygı/Bireyler	İpek Öğretmen, Elif'e "Güzel bir detay vermişsin, Elif." ifadesini kullanır.	Diyalog
Portrem			Arası Saygı		
Bölüm	147:				
Benim		08.09	Saygı/Bireyler	İpek Öğretmen, Kerem'e portre hakkında verdiği detaydan dolayı "Çok güzel yakaladın, Kerem'ciğim." ifadesini kullanır.	Diyalog
Portrem			Arası Saygı		
Bölüm	147:				
Benim		08.36	Saygı/Emeğe	Ayşe, Elif'in portre çizimini beğenir.	Diyalog
Portrem			Saygı		
Bölüm	147:				
Benim		08.38	Saygı/Bireyler	Elif arkadaşına teşekkür eder.	Diyalog
Portrem			Arası Saygı		

Saygı değerine ilişkin hazırladığımız Tablo 8’de değerimizi 4 alt kategoride aradığımızdan bahsetmiştik. Çizgi filmin genelinde saygı değeri; 13 farklı düşüncelere saygı, 84 emeğe saygı, 8 çevreye saygı, 50 bireyler arası saygı üzere dört alt kategoride çocuk izleyiciye sunulmuştur. Çizgi filmde, saygı değeri toplam değerlerin %22,24’ünü oluşturarak en çok verilen değer olarak karşımıza çıkmıştır. Yaptığımız analiz sonucunda saygı değerinin, çizgi filmin tüm bölümlerinde yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen-öğrenci, ebeveyn-çocuk ve karakterlerin arkadaşlık ilişkilerinde odak noktanın saygı değeri olduğu tespit edilmiştir. Karakterler aracılığıyla saygı değeri verilirken, olumsuz örneklerden yararlanılmamış, kendi iradeleri ile özür dileme, birbirlerinin fikirlerine anlayışla karşılama, arkadaşlarının performanslarını takdir etme, yaşadıkları çevreye hassas davranma vb. örneklerle değer izleyiciye aktarılmıştır. Çizgi filmde, karakterlerin yaşadıkları olay örgüsü üzerinden saygı değerinin sık sık verilmesiyle çocuk izleyicinin değeri içselleştirmesine olanak sağlandığı söylenebilir.

Çimen (2019), yüksek lisans tezinde incelediği Rafadan Tayfa çizgi filminde, saygı değerinin en çok verilen değerler arasında üçüncü sırada olduğunu tespit etmiştir. Bizim çalışmamıza paralel olarak Çimen’in çalışmasında da saygı değeri bireyler arası ilişkilerde saygı, emeğe saygı, çevreye saygı, düşünceye saygı vb. kategorilerde yer almıştır. Bundan dolayı iki çalışmanın bulguları birbiri ile örtüşmektedir.

Tabak (2022), değerler eğitimi açısından Doru çizgi filmini incelediği yüksek lisans tezinde, saygı değerini gözlemlemiş ve diğer değerler içerisinde en çok verilen değerlerden biri olduğu sonucuna varmıştır. Tabak, incelediği çizgi filmde

karakterleri analiz ederek hangi karakterin genellikle hangi değeri yansıttığını tespit etmiştir. Değerin yansıtılışının, en çok büyüklere ve onların tecrübelerine saygı olarak gösterildiğini belirtmiştir. Bizim çalışmamızda da saygı değeri, tüm karakterler üzerinden baskın bir şekilde verilmiştir. İki çalışmada da saygı değeri önemli bir oranda izleyiciye aktarılmaya çalışıldığı için çalışmalar birbiri ile örtüşmektedir.

Kaymak ve Öğretir Özçelik (2020), evrensel değerler üzerine inceleme yaptıkları Vikingler çizgi filminde, saygı değerinin orta düzeyde yer aldığını tespit etmişlerdir. Bizim çalışmamızdaysa saygı değeri, ilişkilerin temeli olarak görülmüş ve çizgi filmin genelinde verilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, Kaymak ve Öğretir Özçelik'in çalışmalarında saygı değerinin yer almasından kaynaklı çalışmalar arası benzerlik mevcuttur.

Karaca (2019), Rafadan Tayfa çizgi filmini incelediği çalışmasında, çalışmamıza paralel olarak saygı değerinin bireyler arasındaki ilişkilerde odak noktası olarak görülüp, büyük küçük fark etmeksizin her yaş grubunda karakterlerin değeri içselleştirdiklerini tespit etmiştir. Dolayısıyla, Karaca'nın çalışmasının bulguları ile çalışmamızın bulguları ile örtüşmektedir.

Akyüz (2019), araştırmasında kültürel farklılıklarla ilgili değerlere ilişkin bulgular tespit etmiştir. Akyüz, Rafadan Tayfa, İbi, Canım Kardeşim, Köstebekgiller ve Mutlu Oyuncak Dükkânı adlı çizgi filmlerde saygı değerini aramış ve söz konusu çizgi filmlerde en çok verilen üçüncü değerin saygı değeri olduğunu tespit etmiştir. Akyüz'ün bir arada ve huzurlu yaşamının temeli olarak gösterdiği saygı değeri, çalışmamızda da aynı bağlamda (bireyler arası saygı) yer aldığı için iki çalışma birbiri ile örtüşmektedir.

İmamoğlu (2016), incelediği çizgi filmlerde, saygı değerinin az verildiğini tespit etmesinden dolayı çalışmamızın bulguları ile İmamoğlu'nun çalışmasının bulguları örtüşmemektedir.

Ay (2021), çalışmasında yaptığı incelemeler sonucunda çizgi filmin bütününde saygı değerinin ortalamanın altında kaldığını tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda ise saygı değerinin, incelediğimiz çizgi filmde en çok verilen değer olmasından dolayı iki bulgu arasında paralellik yoktur.

Literatür tartışmalarından hareketle, saygı değerinin hemen hemen yayınlanan tüm çizgi filmlerde yer aldığı görülmüştür. Bunun sebebi ise saygı değerinin, geleneksel Türk toplumunda çocuğa kazandırılması gereken temel değer olarak görülmesi şeklinde yorumlanabilir. Toplumsal hayatta bireyler arası ilişkilerde ön plana çıkan saygı değerinin, küçük yaştan itibaren kazandırılmasının bireyin kişilik gelişimine olumlu etkileri olacağı muhakkaktır.

3.2.7. Sevgi

Araştırmamızda, çizgi filmde aranan temel değerlerden birisi de sevgi değeridir. Elif ve Arkadaşları çizgi filminde sarılma, sevdiklerini koruma, büyüklerini ve küçüklerini sevmek, hediyeleşme, hayvan sevgisi başlıkları altında sevgi değeri aranmıştır. İzlenen bölümler arasında sevgi değeri, toplamda 85 kez karşımıza çıkmıştır.

Tablo 9. Sevgi değerine ilişkin bulgular

BÖLÜM NUMARASI VE ADI	DAKİKA	İŞLENEN DEĞER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ	DEĞERİN AKTARIM ŞEKLİ
Bölüm DNA	176: 00.56	Sevgi/Sarılma	Bölümün ilk dakikası içinde Elif, dedesiyle karşılaşır. Dedesi, “Günaydın.” diye seslendikten sonra Elif “Dede, dedecim.” diyerek sarılır.	Davranış
Bölüm DNA	176: 01.14	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevmek	ve Kerem, Elif’in kulaklarının dedesine benzediğini söylemiştir. Elif’in dedesi, Elif’in başını okşayarak “Aynı dedesine çekmiş tatlı kuzum benim.” ifadesini kullanır.	Davranış/Diyalog
Bölüm DNA	176: 04.03	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevmek	ve İpek Öğretmen, öğrencilerine “Benim akıllı minik tırtıllarım, çok güzel bir konu hakkında konuşuyorsunuz.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm DNA	176: 10.45	Sevgi/Sevdiklerini Koruma	Elif, Kerem’e zarar gelmesinden endişelendiği için “Aman Kerem, dikkat et.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm Oyuncak Makinesi	175: 00.52	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Elif, okula gitmeden önce oyuncak ayısını öper, ayıyı yerine koyarken “Görüştürüz ayıcık.” ifadesini kullanır.	Diyalog/Davranış
Bölüm Oyuncak Makinesi	175: 01.00	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevmek	Elif’e, annesi evden çıkmadan bir şey unutup unutmadığını sorar. Elif, babasını öpmeyi unuttuğunu söyleyerek, “Evden çıkmadan mutlaka öperim.” ifadesini kullanır.	Diyalog

Tablo 9 (Devam). Sevgi değerine ilişkin bulgular

Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	01.45	Sevgi/Sarılma		Elif, babasını öptükten sonra babası, “Canım kızım benim.” ifadesini söyler ve sarılır.	Diyalog/Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	10.50	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Elif, okul çıkışına gelen annesine sevgi dolu seslenir, annesi de “Canım kızım benim.” ifadesini kullanarak Elif’in yanağını okşar.	Diyalog/Davranış
Bölüm 174: Benim Karavanim	02.05	Sevgi/Hayvanlara Sevgi		Dört arkadaş, kaplumbağaların ve salyangozların evleri (kabukları) ile birlikte yaşamalarının güzel olduğu konuşur.	Diyalog
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	09.33	Sevgi/Sarılma- Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Elif, annesinin okul kapısının önünde beklediğini görünce, “Annecim” diyerek sarılır. Annesi, “Elif canım kızım benim.” ifadesini kullanır.	Diyalog/ Davranış
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	09.50	Sevgi/Sarılma		Elif’in annesi, Elif’in yaptığı espri üzerine eğilerek alnından öper ve sarılır.	Davranış
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	10.00	Sevgi/Hayvan Sevgisi		Elif, annesi ile sohbet ederken mahalledeki kedi için “Bizim Limon.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	01.47	Sevgi/Sevdiklerini Koruma		Selim, Elif’e endişeli bir şekilde “İyi misin? Elif.” der.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	03.20	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	İpek Öğretmen, dört arkadaşın sohbetini dinler ve sonra onlara “Benim tatlı minik tırtıllarım ne güzel bir şey yakalamışsınız, böyle.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	08.16	Sevgi/Sevdiklerini Koruma		Elif istop oynarken düştüğünden bahseder. Kerem, Elif’e “Geçmiş olsun Elif bir şey oldu mu?” diye merakla sorar.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	08.50	Sevgi/Sevdiklerini Koruma		Selim, kulağı için doktora gideceğini söyleyince Elif arkadaşına “Geçmiş olsun Selim.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	10.13	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	İpek Öğretmen, öğrencilerinin düşüncelerini etkileyen olayları bulmaları üzerine, “Benim akıllı minik tırtıllarım artık düşüncelerin nerden geldiğini biliyorsunuz.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	03.36	Sevgi/Sevdiklerini Koruma		Kerem, çalışmaya yorulduğu için devam edemeyeceğini söyleyen Elif için endişelenir, arkadaşına “Elif iyi misin?” diyerek arkadaşının durumunu öğrenmeye çalışır.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	10.00	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	İpek Öğretmen, öğrencilerin performansını izlemeye gelen izleyicilere konuşma yaparken “Kıymetli çocuklarımız.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	11.20	Sevgi/Sarılma		İpek Öğretmen, sahne arkasında öğrencileri ile konuşur. Sahnenin devamında, “İşte bu da benim en büyük motivasyonum.” diyerek onlara sarılır.	Diyalog/Davranış

Tablo 9 (Devam). Sevgi değerine ilişkin bulgular

Bölüm 170: Sesimi Değiştirdim	04.30	Sevgi/Hayvan Sevgisi		Okulun bahçesinde beslenen Horhor (horoz) hakkında espri yapılır.	Diyalog
Bölüm 170: Sesimi Değiştirdim	04.54	Sevgi/Hayvan Sevgisi		Okul bahçesinde kediler için mama kabı vardır.	Davranış
Bölüm 169: Piyano Dersleri	02.15	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Ayşe, annesine piyanosunu taşıdığı için teşekkür eder. Annesi, Ayşe'ye doğru eğilerek "Rica ederim tatlı kızım." ifadesini kullanır.	Diyalog/Davranış
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	09.30	Sevgi/Sarıлма		İpek Öğretmen, öğrencilerine "Benim tatlı minik tırtıllarım gelin buraya." diyerek öğrencilerine sarılır.	Davranış
Bölüm 166: Kartpostal	00.52	Sevgi/Hayvan Sevgisi		Elif, oyuncak ayısının karşısına oturarak annesinin resmine bakar. Ve "Bak ayıcık." diyerek cümleye başlar.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	00.55	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Elif, oyuncak ayısına annesinin fotoğrafını göstererek, annesinin ne kadar tatlı olduğunu söyler.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	02.22	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Elif'in annesi, eskiden telefonla sevdiklerine fotoğraf yollayamadıklarından bahseder.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	03.14	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Elif annesi "İyi geceler tatlı yavrum." diyerek kızının alnından öper.	Diyalog/Davranış
Bölüm 166: Kartpostal	05.28	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Elif, başka şehirde yaşayan arkadaşlarımıza kartpostal yollayacağız diye sevinir.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	06.46	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Elif'e, İpek Öğretmen kartpostalına ne yazmak istediğini sorar. Elif kartpostalına yazılacak cümleye "Sevgili Ela" diye başlar.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	10.22	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Elif'e, gelen kartpostal "Sevgili Elif" ifadesi ile başlar.	Davranış
Bölüm 166: Kartpostal	10.56	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Elif'e kartpostal yollayan arkadaşı, Elif için bir pazar resmi çizmiş ve kartpostala fesleğen yaprağı koymuştur.	Davranış
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	05.50	Sevgi/Hayvan Sevgisi		Elif ve arkadaşları, bahçede gördükleri salyangoza sevinirler.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	08.30	Sevgi/Hayvan Sevgisi		Kerem, salyangozun çimlere doğru gittiğini fark eder. Dört arkadaş salyangozu izler ve eğlenir.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	10.00	Sevgi/Hayvan Sevgisi		Elif ve arkadaşları salyangozun yanına giderler.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	00.55	Sevgi/ Hayvan Sevgisi		Elif ve arkadaşları okul bahçesinde gördükleri sincabı takip ederek izlerler.	Diyalog/Davranış
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	01.58	Sevgi/Hayvan Sevgisi		Elif ve Kerem, yolda yürürken gördükleri kedi hakkında konuşur.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	02.24	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	İpek Öğretmen, öğrencilerine sürprizinin olduğunu söyler. Öğrencileri bahçeye çıkararak onlar için tırmanma alanı gösterir.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	03.31	Sevgi/Hayvan Sevgisi		Erhan Bey, dağ tırmanışısıym dedikten sonra Kerem, dağa tırmananları sincaba benzetir. Sahnenin devamında Selim, sincaba tırmanma ustası der.	Diyalog

Tablo 9 (Devam). Sevgi değerine ilişkin bulgular

Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	05.20	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Kerem, Elif'in tırmanışını sincap ve Limonun (kedi) tırmanışına benzetir.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	06.33	Sevgi/Hayvan Sevgisi	İpek Öğretmen şarkı söylerken okul bahçesindeki hayvanlar gösterilir.	Davranış
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	06.50	Sevgi/Sevdiklerini Koruma	Elif, karton arabayı sürerken tekerlek taşa takılır ve yerinden çıkar. Ayşe, Elif için endişelenir, "Elif iyi misin?" diye sorar.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	02.28	Sevgi/Sevdiklerini Koruma	Kerem ve Elif, gitar ile oynar. Oyun sırasında gitarın teli kopar. Kerem ve Elif, İpek Öğretmenin gitarını sevdiğinden dolayı gitarı tamir etmeye çalışırlar.	Diyalog /Davranış
Bölüm 162: Gitarımın Teli	05.02	Sevgi/Sevdiklerini Koruma	Kerem ve Elif, gitarı tamir ettiklerini düşünürler. Kerem, "İpek Öğretmen, artık gitar bozuldu diye üzölmeyecek." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	07.40	Sevgi/Sevdiklerinin Koruma	Ayşe su içtikten sonra bardağı yere düşürür. İpek Öğretmen, "Kırık parçalar elinizi kesebilir, ben alayım çocuklar." ifadesini kullanır.	Diyalog/Davranış
Bölüm 162: Gitarımın Teli	09.30	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	İpek Öğretmen, öğrencileri dürüst oldukları için mutlu olur. İpek Öğretmen, "Ah benim tatlı miniklerim dürüst davranıp bana gerçeği söylediğiniz için teşekkür ederim." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	10.51	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	Kerem, Ayşe'ye seramik kulpu da bardakla aynı renge boyamasını söyler. Ayşe boyayacağını ifade eder. İki arkadaşın sohbeti üzerine, İpek Öğretmen "Akıllı minik tırtıllarım benim." der ve hep birlikte gülerler.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	06.38	Sevgi/Sarılma	Elif, "Dedecim." diyerek dedesine sarılır.	Davranış
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	07.12	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	Dedesi, Elif'e "Rica ederim, canım yavrum benim." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	07.40	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	Elif, annesine "İyi geceler." dedikten sonra annesi de "İyi geceler." diyerek kızını alnından öper.	Davranış
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	08.48	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	Elif, dedesine "Canım dedem benim." der.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	07.04	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Dört arkadaş, okulda beslenen Horhor (horoz) tarafından kovalanır. İpek Öğretmen'in yanına kaçarlar ve gülerler.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	10.07	Sevgi/Sarılma	Elif, dedesine sarılır. Dedesi "Canım kızım benim." ifadesini kullanır.	Davranış
Bölüm 157: Nereye Gittin	02.50	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Dört arkadaş, okul bahçesindeki kirpi hakkında konuşurlar.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin	03.19	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Kerem, bahçeye çıkıp kirpiyi aramayı teklif eder. İpek Öğretmen, öğrencilerini bahçeye çıkartır.	Diyalog

Tablo 9 (Devam). Sevgi değerine ilişkin bulgular

Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	03.42	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Ayşe, sincabı gösterir. Selim sincaba, “Kirpiyi gördün mü?” diye seslenir. Sahnenin devamında Elif, sincap için “Bir şey diyor ama anlamıyorum.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	06.33	Sevgi/Hayvan Sevgisi	İpek Öğretmen’in söylediği şarkının sözleri “Neredesin seni tatlı kirpi...” şeklinde devam etmektedir.	Şarkı
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	08.59	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Elif ve arkadaşları, kirpiyi buldukları için sevinirler.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	10.10	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Kerem ve Elif, Limon’u (kedi) görmeyince nerede olduğu hakkında konuşlar. Sahnenin devamında sokağa koyulmuş mama kabı gösterilir.	Diyalog
Bölüm 157: Nereye Gittin Kirpi	10.43	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Elif’in dedesi, Limon adlı kediye mama verir.	Davranış
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	01.19	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Çiçekleri sularken, Pamuk adlı kediye su gelir. Elif, “Affedersin Pamuk, seni görmemişiz.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	05.11	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Ayşe’nin resmi horhorun (horoz) başına yapışır ve horhor başını ağaca çarpar. Elif üzülür.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	05.34	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Elif ve arkadaşları, okulda besledikleri kediye Pamuk ismiyle seslenirler.	Diyalog
Bölüm 155: Akıllı Saatim	02.38	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	Elif, annesinden ayrılırken “Görüşürüz annecim.” diyerek vedalaşır.	Diyalog
Bölüm 155: Akıllı Saatim	02.52	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	Kerem’in annesi, Kerem’e doğru eğilir, öper ve okula uğurlar.	Diyalog
Bölüm 155: Akıllı Saatim	08.28	Sevgi/Sarılma	İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşlarına sarılır.	Davranış
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	01.00	Sevgi/Sevdiklerini Koruma	Kerem, scooterını sürerken tekerleği yerinden çıkar. Annesi endişelenir ve koşarak Kerem’in yanına gelir. Kerem’in annesi, “Kerem iyi misin oğlum?” ifadesini kullanarak Kerem’e doğru eğilir.	Diyalog
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	03.36	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Ayşe, Pamuk adlı kediye “Pamuk seni tatlı pisipisi topunu mu arıyorsun?” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	10.44	Sevgi/Sarılma	Elif, okul çıkışında annesine sarılır. Annesi, “Canım kızım benim.” ifadesini kullanır.	Davranış
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	11.08	Sevgi/Sarılma	Kerem’in annesi, scooterı tamir ettirip, Kerem’e sürpriz yapar. Kerem annesine sarılır ve teşekkür eder.	Davranış
Bölüm 153: Bana Göre	08.12	Sevgi/Sarılma	Elif “Dedecim” diyerek dedesine sarılır. Dedesi “Canım kızım benim.” ifadesini kullanır.	Davranış
Bölüm 153: Bana Göre	09.28	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	Elif’in annesi, Elif’e “Aferin benim kızıma.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorum Kaçtı	07.05	Sevgi/Hayvan Sevgisi	Ayşe, kedilerden bahsederken verdikleri isimlerle seslenir. Boncuk (kedi) ve Pamuk (kedi) ifadesini kullanır.	Diyalog

Tablo 9 (Devam). Sevgi değerine ilişkin bulgular

Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	09.06	Sevgi/Hayvan Sevgisi		Ayşe, oyuncak dinozorun üstündeki civcive bakarak “Civcive baksanıza ne tatlı uyuyor üstünde.” ifadesiyle civcivi sever.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	09.15	Sevgi/Hayvan Sevgisi		Kerem dinozorunu almak için civcivi uyandırmaktan bahseder. Elif, civcivin çok tatlı uyuduğunu söyler.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	09.49	Sevgi/Hayvan Sevgisi		Kerem, civcive “Üzgünüm tatlı civciv ama bu dinozoru almak zorundayım.” şeklinde konuşur.	Diyalog
Bölüm 150: Selim’in Kodu	04.56	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Selim’in şiirinden sonra Elif ve Kerem’de şiir kodlamak ister. İpek Öğretmen, öğrencilerine “Benim tatlı minik tırtıllarım.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 150: Selim’in Kodu	08.42	Sevgi/Sarılma		İpek Öğretmen, öğrencileri ile gurur duyduğunu söyler. Ayşe ve Elif, İpek Öğretmen’in yanına giderek ona sarılırlar.	Davranış
Bölüm 150: Selim’in Kodu	10.11	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Elif, ailesi ile ilişkisini anlatan bir şiir yazar. Ve anne, babasına okur.	Diyalog
Bölüm 150: Selim’in Kodu	10.32	Sevgi/Sarılma		Elif’in annesi ve babası, kızlarının yanına giderler. Babası, “Tatlı kızım benim.” der. Elif’te “Canım ailem benim.” diyerek birbirlerine sarılırlar.	Davranış
Bölüm 149: Radyo Tiyatrosu	02.50	Sevgi/Büyüklerinin Küçüklerini Sevme	ve	Elif’in babası, Elif’in uyuduğunu görünce onu öperek odadan çıkar.	Davranış
Bölüm 149: Radyo Tiyatrosu	09.26	Sevgi/Büyüklerini Küçüklerini Sevme	ve	Elif’in annesi, Elif’in başını okşar.	Davranış
Bölüm 149: Radyo Tiyatrosu	10.48	Sevgi/Sarılma		Elif’in annesi, Elif’e sarılır, babası kızının başını okşar.	Davranış
Bölüm 148: Sorular	02.10	Sevgi/Hediyeleşme		İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşlarını çağırır. Onlara hediye hazırladığını söyler.	Diyalog

Sevgi değerine ilişkin hazırladığımız Tablo 9’da değerimizi 5 alt kategoride aradığımızdan bahsetmiştik. Çizgi filmin genelinde sevgi değeri; 15 sarılma, 10 sevdiklerini koruma, 29 büyüklerini ve küçüklerini sevme, 1 hediyeleşme ve 30 hayvan sevgisi olmak üzere beş alt kategoride çocuk izleyiciye sunulmuştur. Çizgi filmde, sevgi değeri ağırlıklı olarak sevgi ifadeleriyle diyalog üzerinden verilmeye çalışılmıştır. Sevgi değeri izleyiciye samimi bir şekilde sunularak içselleştirmesi, kendi hayatı ile bağ kurmasını kolaylaştırmıştır. Çizgi filmin sahnelerinde İpek Öğretmen’in öğrencilerine “minik tırtıllarım” ifadesini kullanması, Elif’in annesinin Elif’e seslenirken “canım kızım” ifadesini kullanması verebileceğimiz örneklerden bazılarıdır. Bununla birlikte sevgi değeri tüm karakterler üzerinden verilmeye

çalışılmıştır. Bireyler arası ilişkilerde sevgi bağı, sahnelerde öğretmen- öğrenci, ebeveyn-çocuk ve arkadaşlık ilişkileri olarak sunulmuştur. Ayrıca hayvan sevgisi, yaşadığı yeri sevmek, okulunu sevmek olarak da sevgi değeri gözlemlenmiştir. Çalışmanın bütününde ise sevgi değeri toplam değerin %12,1'ünü oluşturmuştur.

Bilis (2011), çalışmasında incelediği dört çizgi filmde, sevgi değerinin mutlak değer olarak aktarıldığını tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda da sevgi değeri öne çıkan değerler arasında olduğundan Bilis'in bulgusu ile çalışmamızın bulgusu örtüşmektedir.

Çimen (2019), çalışmasında, sevgi değerine toplamda 23 kez rastlamış ve buradan hareketle sevgi değerinin, çizgi filmde en çok verilen dördüncü değer olduğunu belirtmiştir. Çimen çalışmasında sevgi değerinin, sözel ifadeler ve davranış kalıpları ile yansıtıldığını tespit etmiştir. Çimen'in çalışmasında sevgi değerinin aktarım şekli ve sıklığı göz önünde bulundurulduğunda iki çalışmanın bulguları birbirleri ile benzerdir.

Alanda değerler ile ilgili çalışmalar incelendiğinde sevgi değerinin hem görsel hem de işitsel olarak aktarıldığı görülmüştür. Tabak (2022), çalışmasında en çok gözlemlenen değerin sevgi değeri olduğunu tespit etmiştir. Bunun yanında Kaymak ve Öğretir Özçelik (2020), araştırmalarında en çok yer verilen değerin sevgi değeri olduğunu tespit etmişlerdir. Akyüz de (2019) yüksek lisans tezinde, 2015 ve 2016 yıllarında yayınlanan ve izlenme sırası üst seviyelerde olan 5 yerli yapım çizgi filmi, kültürel farklılıklar açısından incelemiştir. Akyüz, Rafadan Tayfa, İbi, Canım kardeşim, Köstebekgiller ve Mutlu Oyuncak Dükkânı adlı çizgi filmlerde sevgi değerini de aramıştır. Söz konusu çizgi filmlerde en çok sevgi değerine yer verildiğini gözlemlemiştir. Buradan hareketle Akyüz (2019), Kaymak ve Öğretir Özçelik'in (2020), Tabak (2022) bulguları çalışmamızın bulgularıyla örtüşmektedir.

Şen (2020), çalışmasında yerli ve yabancı animasyonların tamamında sevgi değerini tespit etmiştir. Şen, çalışmasında sevgi değerinin sık işlenen bir değer olduğunu belirtmiştir. Çalışmamızda da sevgi değeri öne çıkan değerlerden biri olduğundan iki çalışmanın bulguları birbiriyle paraleldir.

Karabulut (2022), "Değerler Eğitimi Kapsamında TRT Çocuk Kanalında Yayınlanan Çizgi Filmlerin İncelenmesi" adlı çalışmasında, 20 çizgi filmde 27 değeri

incelemiştir. Karabulut sevgi değerini, çizgi filmlerde en çok verilen ikinci değer olarak tespit etmiştir. Karabulut'un çalışmasında çizgi filmlerde verilen değer sıralamasında sevgi değerinin ön plana çıkmasından dolayı iki çalışmanın bulgusu birbiriyle örtüşmektedir.

Yapılan çalışmaları incelediğimizde, çizgi filmlerde sevgi değerinin etkin bir şekilde işlendiğini söyleyebiliriz. İzleyicide olumlu duyguları uyandıracak şekilde sunulan sevgi değerine, çizgi film içerisinde yer alan karakterler arası iletişimde ve karakterlerin davranışlarında fazlaca yer yerildiğini söylemek mümkündür. Sevgi değerinin çizgi filmlerde; bireye, nesneye, çevreye ve hayvanlara en içten duygularla verilmeye çalışıldığını söyleyebiliriz. Bundan dolayı izleyicide sevgi değeri içeren sahnelerin güven, merhamet, dostluk, fedakârlık gibi duyguları harekete geçirmesi mümkündür.

3.2.8. Sorumluluk

Araştırmamızda, çizgi filmde aranan temel değerlerden bir diğeri de sorumluluk değeridir. Elif ve Arkadaşları çizgi filminde sorumluluk bilinci, planlı programlı çalışma, sorumluluk almaya teşvik, sosyal sorumluluk ve takım çalışması başlıkları altında sorumluluk değeri aranmıştır. İzlenen bölümler arasında sorumluluk değeri, toplamda 107 kez karşımıza çıkmıştır.

Tablo 10. Sorumluluk değerine ilişkin bulgular

BÖLÜM NUMARASI VE ADI	DAKİKA	İŞLENEN DEĞER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ	DEĞERİN AKTARIM ŞEKLİ
Bölüm DNA	176: 06.32	Sorumluluk/Planlı Programlı Çalışma	İpek Öğretmen, derste DNA konusunu anlattıktan sonra "Minik tırtıllarım hadi hepimiz ailemiz ve kendimiz üzerine düşünelim, sonra da kendi DNA'mızı yapalım." diyerek öğrencileri çalışmaya yönlendirir.	Diyalog
Bölüm DNA	176: 07.36	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif ve Selim, çalışmalarını bitirdiklerini söylerler.	Diyalog
Bölüm DNA	176: 08.30	Öz denetim/Kişisel Davranışı Kontrol Etme Sorumluluk/ Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, Selim'in sorusu üzerine "Elbette annelerimizden babalarımızdan etrafımızda gördüğümüz şeylerden etkileniyoruz ama davranışlarımız bize aittir." ifadesini kullanır.	Diyalog

Tablo 10 (Devam). Sorumluluk değerine ilişkin bulgular

Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	00.50	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif, annesine okula gitmek için hazırlık yaptığını söyler.	Diyalog
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	01.17	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif'in babası, bulaşık makinesini tamir etmeye çalıştığını söyler.	Diyalog
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	01.48	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif, evden çıkarken çantasını almadığını fark edince, annesi "Çantamızı unutmayalım." cümlesini söyler.	Diyalog
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	02.50	Sorumluluk/Takım Çalışması	Dört arkadaş, oyuncakların tamir ve temizlik işlerini birlikte yaparlar.	Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	03.24	Sorumluluk/Takım Çalışması	Selim tekerleği eksik arabayı eline alır, Ayşe, ona tekerleği bulup verir. Selim, tekerleği arabaya takar.	Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	03.27	Sorumluluk/Takım Çalışması	Ayşe, kolu çıkan oyuncak bebeğin kolunu takar.	Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	04.00	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Öğretmen, şarkıyla sorumluluk bilincini anlatır.	Şarkı
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	05.45	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif, arkadaşlarının getirdiği oyuncakları çeşmede yıkar.	Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	06.00	Sorumluluk/Takım Çalışması	Kerem, Elif'in yıkadığı oyuncakları tutar.	Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	07.08	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif ve arkadaşları bir oyuncak makinesi yaparlarsa zamandan ve sudan tasarruf edeceklerini ifade eder.	Diyalog/Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	08.04	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif ve arkadaşları, oyuncak makinesinin yapımında neler olması gerektiğini düşünürken fikir alışverişi yaparlar.	Diyalog
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	09.00	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif ve arkadaşları, oyuncakların güneşte kuruması için oyuncakları birlikte taşırlar.	Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	10.25	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci-Takım Çalışması	Elif ve arkadaşları, oyuncakları temizledikten sonra kutulara yerleştirirler.	Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	10.34	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen eve dönme vaktinin geldiğini söyler. Elif ve arkadaşlarından, kutuları yerlerine koyduktan sonra sınıfa gitmelerini ve hazırlanmalarını ister.	Diyalog
Bölüm 174: Benim Karavanım	02.40	Sorumluluk/Planlı Programlı Çalışma	Elif, yapacağı etkinlik için malzemesini evde unuttur. Öğretmeni ise iki gün boyunca etkinliğe devam edeceklerini söyleyerek çalışmasının bir kısmını bugün, kalan kısmını da ertesi gün evden eşyasını getirerek tamamlamasını söyler.	Diyalog
Bölüm 174: Benim Karavanım	04.19	Sorumluluk/Sorumluluk Almaya Teşvik	İpek Öğretmen, öğrencilerini aktivite malzemelerini dolaba koymaları konusunda uyarır.	Diyalog
Bölüm 174: Benim Karavanım	04.23	Sorumluluk/Takım Çalışması	İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşlarını bahçeye çıkararak karavan tasarımları için görev verir.	Diyalog

Tablo 10 (Devam). Sorumluluk değerine ilişkin bulgular

Bölüm 174: Benim Karavanım	06.54	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif ve arkadaşları karavanı yapmak için parçaları oluştururlar. Sahnenin devamında da parçaları yaptıkça karavanın içine yerleştirirler.	Diyalog/Davranış
Bölüm 174: Benim Karavanım	09.55	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif, evde unuttuğu saksıyı okula getirerek, arkadaşlarına bu sefer saksıyı unutmadığını söyler.	Diyalog/Davranış
Bölüm 174: Benim Karavanım	10.34	Sorumluluk/Sorumluluk Almaya Teşvik	Elif, deve hörgücünün ne olduğunu evde araştırıp okula gelmiştir. İpek Öğretmen, araştırma yaptığı için Elif'i tebrik eder.	Diyalog
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	03.18	Sorumluluk/Takım Çalışması	İpek Öğretmen, öğrencilerin neye güldüklerini beraber bulmalarını ister.	Diyalog
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	05.18	Sorumluluk/Sorumluluk Almaya Teşvik	İpek Öğretmen, doğaçlama yapmaları için öğrencilerine görev verir	Diyalog
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	05.36	Sorumluluk/Takım Çalışması	Kerem ve Elif, tiyatro sahnesine çıkarak arkadaşlarına doğaçlama rol yaparlar.	Diyalog/Davranış
Bölüm 173: Neye Gülüyoruz	07.40	Sorumluluk/Takım Çalışması	Ayşe ve Selim, tiyatro sahnesine çıkarak arkadaşlarına doğaçlama rol yaparlar.	Diyalog/Davranış
Bölüm 172: Düşünceler	03.26	Sorumluluk/Planlı Programlı Çalışma	İpek Öğretmen, öğrencilere sınıfa dönmelerini söyleyerek akıllarına gelen her şeyi çizmelerini ve üzerine konuşmalarını ister.	Diyalog
Bölüm 172: Düşünceler	07.44	Sorumluluk/Takım Çalışması	İpek Öğretmen, öğrencileri masaya yönlendirir. Dört arkadaş burada çizdikleri resimlerden bahsederken düşüncelerin nereden geldiği hakkında yorum yaparlar.	Diyalog/Davranış
Bölüm 171: Motivasyon	01.48	Sabır/Sabırla Çalışma Sorumluluk/Takım Çalışması	Bando çalışması sırasında sürekli aynı yerde hata yapan Kerem'e arkadaşları pratik yaptıkça düzeleceğini söylerler. Selim, diyalogun devamında tekrar ettikçe çalışmalarının düzeleceğini vurgulayarak takım çalışmasının önemine değinir.	Diyalog
Bölüm 170: Sesimi Değiştirdim	05.00	Sorumluluk/Planlı Programlı Çalışma	İpek Öğretmen, öğrencilerine tiyatro salonuna gidip sesleri üzerine çalışma yapmayı teklif eder. Kerem, bu fikri beğenir, "Harika olur, Öğretmenim." ifadesini kullanır. Sahnenin devamında İpek Öğretmen, öğrencilerini görevlendirir.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	04.10	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, öğrencilerine piyano etkinliğini tamamladıklarını söyler.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	04.39	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Ayşe, piyano hakkında bildiklerini anlatırken, Selim, Ayşe'nin söylediklerini not alır.	Davranış
Bölüm 169: Piyano Dersleri	06.26	Sorumluluk/Planlı Programlı Çalışma	Ayşe, piyanoda çalıştığı parçanın kısa bir bölümünü çalar. Arkadaşları çaldığı parçanın kısa olduğunu söylediğinde Ayşe, "Henüz üzerinde çalışıyorum tüm şarkıyı bitirmedim." ifadesini kullanır.	Diyalog

Tablo 10 (Devam). Sorumluluk değerine ilişkin bulgular

Bölüm 169: Piyano Dersleri	09.51	Sabır/Sabırla Çalışma Sorumluluk/Planlı ve Programlı Çalışma	Ayşe arkadaşlarına piyano çalması hakkında, “Öğrenecek çok şey var ama zamanla yapıyorsun ne kadar çok çalıştığınıza bağlı.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 168: Kendi Canavarım	03.45	Sorumluluk/Takım Çalışması	İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşlarını çalışma masasına yönlendirerek “Herkes kendine bir canavar yapsın, nasıl canavarlar yapacaksınız çok merak ediyorum.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	06.10	Sorumluluk/Sorumluluk Almaya Teşvik	İpek Öğretmen, eve dönüş vaktinin geldiğini hatırlatarak öğrencilerin çantalarını dolaptan almalarını ister. Elif’in annesi, uyku saatinin geldiğini hatırlar. Bölümde Elif’in, uyku saati yaklaştığı için pijamasını daha önce giydiği gösterilir.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	03.05	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Kerem, okulda kartpostal hazırlamak için malzemelerin olmasına sevinir.	Diyalog/Davranış
Bölüm 166: Kartpostal	05.44	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, öğrencilerini çalışmaları için görevlendirir.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	04.48	Sorumluluk/Takım Çalışması	Ayşe, bavuluna ihtiyacı olan diş fırçasını, diş macununu, resim defterini koyduğunu söyler. Bireysel ihtiyaçlara göre bavul hazırlanması gerektiği vurgulanır.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	07.30	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Selim, hayal ettiği yolculuğuna uygun valiz hazırlamıştır. Yolculukta kendisine gerekli olan malzemeleri arkadaşları ile paylaşır.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	08.05	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif, hayal ettiği yolculuğuna uygun valiz hazırlamıştır. Yolculukta kendisine gerekli olan malzemeleri arkadaşları ile paylaşır.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	08.55	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, öğrencilere eve dönme vaktinin yaklaştığını söyleyerek çantalarını almalarını ister.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	01.34	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif tırmanmadan önce kask ve koruyucu ekipmanları takar.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	04.22	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, şarkı söylerken, bölümde Selim’in koruyucu ekipmanları takarak tırmanışı gösterilir.	Davranış
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	06.30	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen’in sesiyle tırmanış hakkındaki şarkısında “...Tırmanmak bir takım işi, arkadaşına güvenmeli.” ifadeleri geçer.	Davranış
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	06.49	Sorumluluk/Takım Çalışması Dürüstlük/Güven Duygusu	İpek Öğretmen, şarkı söylerken bölümde Ayşe’nin koruyucu ekipmanları takarak tırmanışı gösterilir.	Şarkı
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	07.05	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Erhan Bey, önce güvenlik önlemlerimizi alalım der. Kerem tırmanmak için koruyucu ekipmanları takar.	Davranış
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	07.26	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif, scooterını kask ve dizlik takarak sürer.	Diyalog/Davranış
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	00.49	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci		Davranış

Tablo 10 (Devam). Sorumluluk değerine ilişkin bulgular

Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	03.09	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif ve arkadaşları, hep birlikte oyuncak araba yapmaya karar verirler.	Diyalog
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	04.14	Sorumluluk/Takım Çalışması	Bölümde İpek Öğretmenin sesiyle araba hakkında şarkı çalar. Ekranda dört arkadaşın araba için materyal hazırladıkları gösterilir.	Davranış
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	06.38	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif kendi oluşturdukları yolda arabasını sürerken “Yaya geçidinde yaya yok ama yine de yavaş olmak lazım.” ifadesini kullanır.	Davranış
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	07.45	Sorumluluk/Takım Çalışması	İpek Öğretmen, bozulan karton arabayı tamir etmek için, Elif ve arkadaşlarını atölyeye yönlendirir. Malzemeler alındıktan sonra araba tamir edilir.	Diyalog/Davranış
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	08.44	Sorumluluk/ Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen ve öğrenciler, araba ile yola çıkmadan önce tekerleklerin kontrol edilmesi hakkında konuşurlar.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	02.55	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Kerem, oyuncak ayının kurdelesıyla gitarı tamir etmeye çalışır.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarımın Teli	04.49	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif, Kerem’e ip için “Sıkı sıkı bağlayalım, Kerem bir daha kopmasın.” ifadesini kullanır. İki arkadaş birlikte ipi bağlar.	Davranış
Bölüm 162: Gitarımın Teli	05.18	Sorumluluk/Takım Çalışması	İpek Öğretmen, öğrencileri aktivite yapmak için çağırır. Elif ve arkadaşlarından malzemelerine göre eşyaları sınıflandırmalarını ister.	Diyalog/Davranış
Bölüm 161: Zerzevatçı	02.00	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, öğrencilerini yemeklerini bitirmeleri için uyarır.	Diyalog
Bölüm 161: Zerzevatçı	02.11	Sorumluluk/Takım Çalışması	İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşlarına zerzevatçıyı öğretmek ister. İpek Öğretmen, “Minik tırtıllarım gelin bu kişinin kim olduğunu hep birlikte öğrenelim.” ifadesinin kullanarak öğrencilerini takım çalışmasına yönlendirir.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	02.12	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Annesi, Elif’e okul saatini hatırlatır ve hazırlanmasını söyler.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	02.21	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif ve Kerem scooterlarını kask ve dizlik takarak sürerler.	Davranış
Bölüm 160: Okul Korusu	07.02	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif ve Ayşe, biraz daha prova yapmak isterler.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	08.12	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif ve Kerem, kask ve dizlik takarak scooterlarını sürerler.	Diyalog
Bölüm 160: Okul Korusu	08.37	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif, şaşırdığı için koruya çok çalıştığını söyler. Çok çalışmasının sonucunda sesinin kısıldığını belirtir.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	01.57	Sorumluluk/Sosyal Sorumluluk	Kerem, kitabı olmayan çocuklar için bir şey yapmalarının gerektiğini söyler.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	02.40	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif ve arkadaşları, kitaplığı hazırlamak için aktivite masasına geçerler.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	04.05	Sorumluluk/Takım Çalışması	İpek Öğretmen ve öğrencileri sokak kitaplığını tasarlarlar.	Davranış

Tablo 10 (Devam). Sorumluluk değerine ilişkin bulgular

Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	05.30	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif ve arkadaşları, kitap toplamak için ilan hazırlar.	Davranış
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	09.38	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif ve Kerem, scooter sürerken kask ve dizlik takarlar.	Davranış
Bölüm 158: Bir Parça	00.48	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif ve Kerem, scooterlerini sürerken kask ve dizlik takarlar.	Davranış
Bölüm 158: Bir Parça	01.17	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Kerem, yolda gördükleri lamba için “Sahibi gelir alır mutlaka.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	01.22	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif’in annesi, Elif ve Kerem’i okula geç kalmamaları konusunda uyarır.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	03.20	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Kerem, oyun oynarken “Dünyaya dönelim artık, İpek Öğretmen bizi merak eder.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	04.55	Sorumluluk/Takım Çalışması	İpek Öğretmen’in sorularıyla dört arkadaş parçanın kovaya ait olduğunu bulurlar.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	06.13	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, şarkı söylerken ekranda Kerem’in bir tekerlek bulup arabaya taktığı gözükür.	Davranış
Bölüm 158: Bir Parça	07.18	Sorumluluk/Takım Çalışması	İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşlarına parça-bütün ilişkisini öğretmek için aktivite masasına yönlendirir.	Diyalog
Bölüm 158: Bir Parça	07.25	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Dört arkadaş, aktivite yapacakları için mutlu olurlar.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	01.22	Sorumluluk/Planlı Programlı Çalışma	İpek Öğretmen, “Minik tırtıllarım aktivite zamanı geldi.” diyerek öğrencilerini çağırır.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	03.02	Sorumluluk/Sorumluluk Almaya Teşvik	İpek Öğretmen, keçe kumaş hakkında öğrencilerini uyarır. “Yalnız dikkat etmemiz gereken çok önemli bir şey var; elinizdeki malzeme bir kumaş, kâğıt değil. Yani üzerine çizdiğiniz şeyi silme şansınız yok.” der. Elif, “Çok dikkatli olmalıyız.” ifadesi ile karşılık verir.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	08.40	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif, Ayşe’nin çizimine zarar vermemek için uzak bakmaları gerektiğini söyler.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	08.53	Sorumluluk/Sorumluluk Almaya Teşvik	İpek Öğretmen, öğrencilerine “Aferin çocuklar size, yaşadıklarınızdan ders almanız çok güzel.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 155: Akıllı Saatim	05.00	Sorumluluk/Sorumluluk Bilici	Elif scooterini sürerken kask ve dizlik takar.	Davranış
Bölüm 155: Akıllı Saatim	02.51	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Kerem’in annesi, Kerem’e akıllı saatini sadece bir günlük yanına almasına izin verdiğini söyler. Kerem, “Biliyorum annecim, çok hassas bir saat bu. Dikkat edeceğim.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 155: Akıllı Saatim	04.06	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, aktivite zamanı olduğunu söyler. Elif, “En sevdiğim zaman.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 155: Akıllı Saatim	05.35	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif ve arkadaşları, birbirlerine saati sorarlar.	Diyalog

Tablo 10 (Devam). Sorumluluk değerine ilişkin bulgular

Bölüm 155: Akıllı Saatim	06.00	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşlarına çiçekleri sulamaları için bahçeye çıkmalarını söyler. Kerem ve Elif çiçekleri sulayacakları için mutlu olurlar.	Diyalog
Bölüm 155: Akıllı Saatim	09.11	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen eve dönme vaktinin yaklaştığını söyleyerek öğrencilerinin sınıfa dönüp hazırlanmalarını ister.	Diyalog
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	00.48	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Kerem, scooterını sürerken kask ve dizlik takar.	Diyalog
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	01.22	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif, scooterını sürerken kask ve dizlik takar.	Diyalog
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	04.52	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Kerem, kum havuzunda kamyonetin tekerleğini bulur ve kamyoneti tamir eder.	Davranış
Bölüm 153: Bana Göre	02.00	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşlarına “Yemekten önce ne yapıyorduk?” sorunu yöneltir. Elif “Ellerimizi yıkıyorduk.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 153: Bana Göre	06.00	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, yemeklerini bitirenlerin tabaklarını tepsiye koyup, ellerini yıkamalarını ister.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	00.51	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif ve Kerem scooter sürerken kask ve dizlik takarlar.	Davranış
Bölüm 152: Dinozorun Kaçtı	10.25	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Kerem dinozoruna dikkat edeceğini söyler.	Diyalog
Bölüm 151: Yazıcı	02.50	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen ve Elif, yazıcının başında dururken arka tarafta diğer öğrencilerin boyamalarının yaptığı görülür.	Davranış
Bölüm 151: Yazıcı	04.02	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, yazıcının kullanma kılavuzuna bakarak yazıcıda sıkışan kâğıdı çıkarmaya çalışacağını söyler.	Diyalog
Bölüm 151: Yazıcı	05.17	Sorumluluk/Takım Çalışması	İpek Öğretmen, şarkı söylerken ekranda Elif ve Kerem’in bir kitabı, Ayşe ve Selim’in de beraber bir kitabı incelediği gösterilir.	Davranış
Bölüm 151: Yazıcı	05.38	Sorumluluk/Sorumluluk Almaya Teşvik	İpek Öğretmen, sahneye çıkanların bir eşyayı canlandıracağını anlatır. Kerem sevinir.	Diyalog
Bölüm 151: Yazıcı	08.48	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	Elif, “Sıra bende.” diyerek sahneye çıkar.	Davranış
Bölüm 149: Radyo Tiyatrosu	04.04	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif ve arkadaşları, yeniden tiyatro yapma kararı alırlar.	Diyalog
Bölüm 149: Radyo Tiyatrosu	06.16	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif ve arkadaşları, radyo tiyatrosu yapmak için rolleri paylaşmaya başlar.	Diyalog
Bölüm 148: Sorular	01.18	Sorumluluk/Takım Çalışması	Elif ve Ayşe, çimlerin pembe çıkması için çimleri birlikte pembeye boyayarak deney yaparlar.	Davranış
Bölüm 148: Sorular	02.30	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, hediyeleri bir kutunun içine koyduğunu ve kutuyu bulmaları için öğrencilerin sorular sormaları gerektiğini söyler.	Diyalog

Tablo 10 (Devam). Sorumluluk değerine ilişkin bulgular

Bölüm Benim Portrem	147: 03.59	Sorumluluk/Planlı Programlı Çalışma	İpek Öğretmen, öğrencilerine portre çizme görevi verir. Nasıl çizmeleri gerektiği konusunda ayrıntıları anlatır.	Diyalog
Bölüm Benim Portrem	147: 04.58	Sorumluluk/Sorumluluk Bilinci	İpek Öğretmen, öğrencilerine portrelerini bitirip bitirmediklerini sorar. Dört arkadaş bitirdiklerini söylerler.	Diyalog

Sorumluluk değerine ilişkin hazırladığımız Tablo 10'da, değerimizi 5 alt kategoride aradığımızdan bahsetmiştik. Çizgi filmin genelinde sorumluluk değeri; 56 sorumluluk bilinci, 8 planlı programlı çalışma, 7 sorumluluk almaya teşvik, 1 sosyal sorumluluk ve 35 takım çalışması olmak üzere beş alt kategoride çocuk izleyiciye sunulmuştur. Çizgi filmde sorumluluk değeri; sınıf içi kurallar, yapılan etkinliklerde görev alma, görevleri yerine getirme ve günlük hayattaki sorumlulukları yerine getirme davranışlarını gerçekleştiren karakterler üzerinden verilmeye çalışılmıştır. İpek Öğretmen, öğrencilerine sorumluluklarını yerine getirmelerini söylerken kendisi de onlara rehber olmuştur. Ayrıca sorumluluğunu yerine getiren öğrenciyi takdir ederek davranışı pekiştirmiştir. Çizgi filmdeki çocuk karakterlerde sorumluluk bilinci olduğu için verilen görevleri severek yapmaları olumlu yönde izleyiciye yansımıştır. Sahnelerde ağırlıklı olarak hem diyalog hem de davranışla değer aktarımının sağlandığı görülmüştür. Çalışmanın bütününde ise sorumluluk değeri, toplam değerlerin %15,36'sını oluşturmuştur. Dolayısıyla sorumluluk değeri, çalışmamızda en çok verilen ikinci değer olmuştur. Çizgi filmde, saygıdan sonra sorumluluk değerinin yüksek çıkmasının temel sebebinin, toplumsal hayatta bir düzenin sağlanmasında bu iki değer etkili olmasından kaynaklı olduğunu söylemek mümkündür.

İmamoğlu'nun (2016), çalışmasında sorumluluk değerinin verilme oranı düşük olduğunu tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda ise sorumluluk değerinin, verilme sıklığı açısından 2. sırada olmasından dolayı iki çalışmanın bulguları birbiriyle örtüşmemektedir.

Kaymak ve Öğretir Özçelik (2020), araştırmalarında sorumluluk değerine orta düzeyde yer verildiğini tespit etmişlerdir. Çalışmamızda ise sorumluluk değeri,

en yüksek verilen ikinci değerdir. İki çalışmada da sorumluluk değerinin yer almasından dolayı çalışmaların bulguları arasında paralellik olduğu görülmüştür.

Turp Özdemir (2020), 6 tane çizgi filmi on temel değer açısından incelediği çalışmasının sonucunda, aradığı değerler içerisinde en çok sorumluluk değerini gözlemlemiştir. İncelediği 6 çizgi filminin hepsinde ilgili değere yer verildiğini de belirtmiştir. Dolayısıyla Turp Özdemir'in bulguları çalışmamızın bulguları ile örtüşmektedir.

Tabak (2022), çalışmasında sorumluluk değerinin verilme sıklığı açısından diğer değerler içerisinde 4. Sırada yer aldığını tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda da sorumluluk değerinin verilme sıklığı açısından 2. Sırada yer almasından dolayı iki çalışmanın bulguları birbiriyle paraleldir.

Alan yazında çizgi filmleri değerler açısından inceleyen çalışmalara bakıldığında, sorumluluk değerinin çizgi film karakterleri aracılığıyla izleyicilere verilmeye çalışıldığını ve bu sayede bireyin, sorumluluklarının farkında olarak toplumda yer alabileceğini söylemek mümkündür. Bunun yanında, çocuk izleyiciye olay örgüsü üzerinden sorumluluk hatırlatmasının yapılması, küçük yaştan itibaren bireye sorumluluk bilincinin kazandırılmaya çalışıldığını göstermektedir.

3.2.9. Vatanseverlik

Araştırmamızda çizgi filmde aranan temel değerlerden birisi de vatanseverlik değeridir. Elif ve Arkadaşları çizgi filminde milli birlik, milli kültür aktarımı ve bayrak sevgisi başlıkları altında vatanseverlik değeri aranmıştır. İzlenen bölümler arasında sadece 1 bölümde vatanseverlik değeri 3 kez tespit edilmiştir.

Tablo 11. Vatanseverlik değerine ilişkin bulgular

BÖLÜM NUMARASI VE ADI	DAKİKA	İŞLENEN DEĞER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ	DEĞERİN AKTARIM ŞEKLİ
Bölüm 166: Kartpostal	02.09	Vatanseverlik/Milli Kültür Aktarımı	Elif'in annesi, yeni bir yere gidildiğinde, bayramlarda, yeni yıllarda insanların birbirine kartpostal yollamasının gelenek olduğunu anlatır.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	02.55	Vatanseverlik/Milli Kültür Aktarımı	Elif'in annesinin arkadaşı, eskiden bayramda kartpostal göndermiştir. Elif'in annesi, kartpostalda "Bayramın kutlu olsun." ifadesini okur.	Davranı ş
Bölüm 166: Kartpostal	04.14	Vatanseverlik/Milli Kültür Aktarımı	İpek Öğretmen, bayramlarda, yeni yıllarda kartpostal yolladığını anlatır.	Diyalog

Vatanseverlik değerine ilişkin hazırladığımız Tablo 11’de, değerimizi 3 alt kategoride aradığımızdan bahsetmiştik. Çizgi filmin genelinde, vatanseverlik değeri 3 kere milli kültür aktarımı alt kategorisiyle ile çocuk izleyiciye sunulmuştur. Kontrol listesine uygun olarak taranan çizgi filmde, vatanseverlik değerinin, milli birlik ve bayrak sevgisi alt kategorileri ile hiç sunulmadığı tespit edilmiştir Çizgi filmde, vatanseverlik değeri, diğer değerlere oranla geri planda kalmıştır. Çalışmanın bütününde ise vatanseverlik değeri, toplam değerlerin %0,43’ünü oluşturmuştur.

Sevim (2013), çizgi filmleri değerler eğitimi açısından karşılaştırdığı çalışmasında, 6 çizgi filmde vatanseverlik değerine yer verilmediğini tespit etmiştir. Sevim’in çalışmasında vatanseverlik değeri yer almadığı için çalışmanın bulguları araştırmamızın bulguları ile örtüşmemektedir.

Çimen (2019), Rafadan Tayfa çizgi filminde ise en az yer verilen değer olarak vatanseverlik değerini tespit etmiştir. Çimen, çizgi filmde vatanseverlik değerine toplamda 3 kez rastlamıştır. Çimen, çalışmasında değer verilişinin, kuşaklar arası iletişim şekli ile olduğundan ve değer verilmeme oranının azlığından bahsetmiştir. Çalışmamızda da sadece bir bölümde vatanseverlik değeri olduğu ve çizgi filmin geneline yayılmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle Çimen’in bulguları ile bulgularımız örtüşmektedir.

Turp Özdemir (2020), çalışmasının sonucunda değerler içerisinde en az vatanseverlik değerinin verildiğini gözlemlemiştir. Vatanseverlik değerinin, incelediği bazı çizgi filmlerde de hiç yer almadığını belirtmiştir. Bizim çalışmamızda da aranan değerler arasında vatanseverlik değerinin en az verilen değer olmasından dolayı Turp Özdemir’in bulgusu ile bulgumuz örtüşmektedir.

Tabak (2022), çalışmasında vatanseverlik değerine hiç yer verilmediğini tespit etmiştir. Tabak’ın çalışmasında vatanseverlik değeri olmadığı için Tabak’ın çalışması, araştırmamızın bulgularıyla örtüşmemektedir.

Karabulut (2022), araştırmasında vatanseverlik değerini, çizgi filmlerde en az verilen değer olarak tespit etmiştir. Dolayısıyla Karabulut’un bulguları ile çalışmamızın bulguları örtüşmektedir.

Çalışmaların sonuçları doğrultusunda, vatanseverlik değerinin çizgi filmlerde yeteri kadar verilmeyerek göz ardı edildiği söylenebilir. Türk toplumunun vatanına gösterdiği önem birçok farklı değerle (fedakârlık, sevgi, yardımseverlik vb.)

desteklenebilmesine karşın bu değerin geri planda kalması, çocuk izleyiciye değer aktarımının eksik olarak verildiği şeklinde yorumlanabilir.

3.2.10. Yardımseverlik

Araştırmamızda, çizgi filmde aranan temel değerlerden birisi de yardımseverlik değeridir. Elif ve Arkadaşları çizgi filminde dayanışma, paylaşma, iş birliği, tecrübe paylaşımı, duyarlılık başlıkları altında yardımseverlik değeri aranmıştır. İzlenen bölümler arasında yardımseverlik değeri, toplamda 86 kez karşımıza çıkmıştır.

Tablo 12. Yardımseverlik değerine ilişkin bulgular

BÖLÜM NUMARASI VE ADI	DAKİKA	İŞLENEN DEĞER	DEĞERİN VERİLMESİ ŞEKLİ	DEĞERİN AKTARIM ŞEKLİ
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	05.06	Yardımseverlik/İşbirliği	Elif ve arkadaşları, oynadıkları oyuncakların kirlendiğini söylerler. Sahnenin devamında Kerem, çeşmeye gidip oyuncakları yıkamaları gerektiğini söyler. Hep birlikte yıkamaya başlarlar.	Diyalog/Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	05.24	Yardımseverlik/İşbirliği	Selim, Kerem'e blokları kamyonetin içine koyması için uzatır.	Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	07.48	Yardımseverlik/İşbirliği	İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşlarına kutu ağırlaştığı için yardım eder.	Davranış
Bölüm 175: Oyuncak Makinesi	10.33	Yardımseverlik/İşbirliği	İpek Öğretmen oyuncak kutusunu taşır.	Davranış
Bölüm 174: Benim Karavanım	02.35	Yardımseverlik/Dayanışma	Elif, materyalini evde unuttuğu için üzülür. Kerem, arkadaşına yardımcı olmak için tavsiyede bulunur.	Diyalog
Bölüm 174: Benim Karavanım	03.15	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	Elif, yürüyen bir evinin olmasını ister. Selim ise aslında olabileceğini söyleyerek daha önce karavan gördüğünü ifade eder.	Diyalog
Bölüm 174: Benim Karavanım	06.12	Yardımseverlik/Dayanışma	İpek Öğretmen, karavan yaparken öğrencilerine yardım etmek istediğini söyler ve yardım eder.	Diyalog/Davranış
Bölüm 174: Benim Karavanım	06.17	Yardımseverlik/İşbirliği	İpek Öğretmen ve Selim birlikte karton keserler.	Davranış
Bölüm 174: Benim Karavanım	06.27	Yardımseverlik/İşbirliği	İpek Öğretmen, Ayşe'ye kartonu dikdörtgen yapması için verir. Ayşe, kartondan dikdörtgen yapar.	Davranış
Bölüm 174: Benim Karavanım	08.06	Yardımseverlik/İş Birliği	Elif, karavan için kum havuzundan tekerlek alır.	Davranış

Tablo12 (Devam). Yardımseverlik değerine ilişkin bulgular

Bölüm 171: Motivasyon	00.56	Yardımseverlik/Dayanışma	İpek Öğretmen, bando çalışması yapan öğrencilerini dinlerken Elif sonrada Kerem hata yapar. İpek Öğretmen, sorun değil diyerek öğrencilerine destek olur.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	01.40	Yardımseverlik/Paylaşma	Bando çalışmasına ara veren Elif, su içmek için su sebilinin yanına gider. İpek Öğretmen, bir bardağa su doldurarak Elif'e uzatır. Elif, öğretmenine "Teşekkür ederim öğretmenim." der.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	02.46	Yardımseverlik/ Tecrübe Paylaşımı Sabır/ Sabırla Çalışma	Kerem, arkadaşlarına enstrümanı nasıl çaldığını sorar. Arkadaşları da Kerem'e doğru bir şekilde çalmayı gösterir. Sahnenin devamında Kerem bir dahaki sefere arkadaşları gibi çalacağını söyler.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	03.20	Yardımseverlik/Dayanışma	İpek Öğretmen, Elif'in moralinin bozulması üzerine onu teselli eder.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	05.12	Yardımseverlik/Dayanışma	Üst üste çalışmada hata yapan Elif'e arkadaşları ve İpek Öğretmeni yardım etmek ister. İpek Öğretmen, Elif'in motivasyonunu yükseltmek için öğrencilerini bahçeye çıkarır.	Diyalog/Davranış
Bölüm 171: Motivasyon	05.16	Yardımseverlik/Dayanışma	Kerem, "Koşun Elif'in motivasyonunu bulacağız." diyerek arkadaşlarını yönlendirir.	Diyalog/Davranış
Bölüm 171: Motivasyon	08.36	Yardımseverlik/Dayanışma	Bando çalışması sırasında hata yaptığını söyleyen Kerem 'e arkadaşları destek olurlar.	Diyalog
Bölüm 171: Motivasyon	09.13	Yardımseverlik/Dayanışma	Kerem'in kaybolan motivasyonunu geri getirmek için İpek Öğretmen, Kerem'e takla atmasını söyler. Kerem, takla attıktan sonra arkadaşları "Kerem" diye tezahürat eder.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	01.28	Yardımseverlik/Dayanışma	Ayşe'nin annesi taşıdığı piyanonun küçük ve hafif olmadığını söyler. Kerem'in ve Elif'in annesi yardım etmek için piyanodan tutarlar.	Davranış
Bölüm 169: Piyano Dersleri	04.25	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	İpek Öğretmen, "Ayşe'ciğim şimdi sen çaldığın için daha güzel anlatırsın. Piyano nasıl bir müzik aleti." ifadesini kullanarak Ayşe'den yardım ister.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	06.39	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	Selim, Ayşe'nin piyano dersi aldığını halde Ayşe'nin sadece iki şarkıyı çalabilmesini anlayamaz. Ayşe ise piyano çalmanın kolay olmadığını söyler.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	07.38	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	Ayşe, piyano çalmak isteyen Selim ve arkadaşlarına notalar hakkında bilgi verir.	Diyalog
Bölüm 169: Piyano Dersleri	10.17	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	Elif, Ayşe'ye piyano olmadan nasıl çalıştığını sorar, Ayşe'de kendi çalışma planını anlatır.	Diyalog

Tablo 12 (Devam). Yardımseverlik değerine ilişkin bulgular

Bölüm 168: Kendi Canavarım	00.52	Yardımseverlik/Paylaşma	Selim, okuma saati için evden kitap getirmiştir.	Davranış
Bölüm 168: Kendi Canavarım	01.14	Yardımseverlik/İşbirliği	Selim, İpek Öğretmen'den kitabı okuması için ricada bulunur.	Diyalog
Bölüm 167: Ayşe Taşınıyor	04.05	Yardımseverlik/Dayanışma	Ayşe'ye veda partisi hazırlamak isteyen arkadaşları müdire hanımdan yardım isterler. İpek Öğretmen, öğrencilerinin kartpostal yollayabilmesi için farklı bir ilde yaşayan öğretmen arkadaşı ile iletişime geçebileceğinden bahseder.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	04.49	Yardımseverlik/Dayanışma	İpek Öğretmen, Elif okuma yazma bilmediği için onun yerine kartpostala yazı yazar.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	06.49	Yardımseverlik/İşbirliği	Müdire Hanım, Elif ve arkadaşlarının kartpostallarını yollamak için alır.	Davranış
Bölüm 166: Kartpostal	07.50	Yardımseverlik/İşbirliği	Müdire Hanım, postacının getirdiği mektupları öğrencilere dağıtır.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	09.30	Yardımseverlik/İş Birliği	Elif, öğretmeninden kartpostaldaki yazıyı okuması için rica da bulunur.	Davranış
Bölüm 166: Kartpostal	10.29	Yardımseverlik/İş Birliği	Kerem, Ayşe ve Selim kartpostallarını okuması için İpek Öğretmen'e ricada bulunurlar. İpek Öğretmen, hepsini okuyacağını söyler.	Diyalog
Bölüm 166: Kartpostal	11.20	Yardımseverlik/İşbirliği	Elif ve annesi yağmura yakalanırlar. Elif'in annesi "Aa şemsiyemizde yok." dedikten sonra arkalarından gelen Kerem ve annesi şemsiyelerini paylaşırlar.	Davranış
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	01.00	Yardımseverlik/Paylaşma	Kerem, yolculukla ilgili bildiklerini anlatır. Selim "Yolculukla ilgili bu kadar şeyi nereden biliyorsun Kerem." ifadesinin kullanır. Kerem, arkadaşlarına kitaptan öğrendiklerini detaylı anlatır.	Diyalog
Bölüm 165: Salyangozun Yolculuğu	01.58	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	Erhan Bey, tırmanış için yardım edeceğini söyler. Tırmanış hakkında bilgi verir.	Diyalog/Davranış
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	03.50	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	Kerem, tırmanma alanına çıkmak için kaygılanır. Erhan Bey, Kerem'e tecrübesini paylaşarak destek olmaya çalışır.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	07.36	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	Kerem tırmanmaya korktuğunu söyler. Erhan Bey ve arkadaşları Kerem'e destek olmak için tırmanma ile ilgili kendi korkularından bahsederler.	Diyalog
Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	07.54	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	İpek Öğretmen, Kerem için destek alması yapmayı teklif eder. Kerem'e destek vermek için arkadaşları alkışlar.	Diyalog/Davranış

Tablo 12 (Devam). Yardımseverlik değerine ilişkin bulgular

Bölüm 164: Dağ Tırmanışı	09.27	Yardımseverlik/İş Birliği	Kerem, tırmanırken arkadaşları onu yönlendirir. Erhan Bey’de Kerem’e destek olur	Diyalog
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	01.34	Yardımseverlik/Paylaşma	Kerem, Elif’le oyuncak arabasını paylaşır.	Davranış
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	01.49	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	Kerem, Elif’e kumandayı nasıl kullanacağını gösterir ve anlatır.	Davranış/Diyalog
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	03.22	Yardımseverlik/Dayanışma	İpek Öğretmen, “Çok güzel bir fikir minik tırtıllarım. Bende size yardım ederim.” ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 163: Küçük Araba Tamircileri	03.37	Yardımseverlik/İş Birliği	İpek Öğretmen, Elif ve arkadaşları bisikleti tasarlamaya başlarlar.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarının Teli	02.16	Yardımseverlik/Dayanışma	Kerem, gitarın telini takamayınca Elif, “Dur bende deneyim.” ifadesini kullanır.	Davranış
Bölüm 162: Gitarının Teli	03.26	Yardımseverlik/İş Birliği	Kerem kâğıdı keserken, Elif nasıl kesmesi gerektiğini söyler.	Diyalog
Bölüm 162: Gitarının Teli	07.24	Yardımseverlik/Dayanışma	Ayşe, su içmek için öğretmeninden izin alır. İpek Öğretmen, Ayşe’ye izin vererek ona su getirir.	Davranış
Bölüm 162: Gitarının Teli	08.00	Yardımseverlik/İşbirliği	Elif ve arkadaşları, kulpu kırılan bardağı tamir etmek isterler.	Davranış
Bölüm 162: Gitarının Teli	08.25	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	Selim, arkadaşlarına oyun hamuruyla bardağa kulp yapılamayacağını anlatır.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	01.23	Yardımseverlik/Duyarlılık	Selim, İpek Öğretmen’den kitabı olmayan bir arkadaşı için kitap ister.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	02.05	Yardımseverlik/Duyarlılık	Elif kitabı olmayan çocukların kitap okumaları için bir fikir bulur. “Sokaklar için kitaplıklar yapabiliriz.” diyerek fikrini arkadaşlarına söyler.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	02.12	Yardımseverlik/İşbirliği	Selim, kitaplık yapmanın zor olacağını söylemesi üzere İpek Öğretmen, öğrencilerine yardım teklifinde bulunur.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	02.52	Yardımseverlik/Duyarlılık	Selim, yapacakları kitaplığın yüksek değil, çocukların boyuna uygun olması gerektiğini söyler.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	03.05	Yardımseverlik/İş Birliği	İpek Öğretmen, ahşap kitaplık için marangoz arkadaşından yardım alabileceklerini söyler.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	03.12	Yardımseverlik/Duyarlılık	Kerem ve Elif, Selim’in arkadaşının sokağına da kitaplık yapmak istediklerini söylerler. İpek Öğretmen öğrencilerinin fikrini kabul eder.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	04.34	Yardımseverlik/İşbirliği	İpek Öğretmen’in, marangoz arkadaşı, öğrencilerin tasarladığı kitaplığı yapar.	Davranış
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	06.01	Yardımseverlik/Dayanışma	İpek Öğretmen, Elif’in ilanına yazı yazmada yardım eder.	Davranış
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	07.06	Yardımseverlik/Duyarlılık	Elif’in kitap toplamak için hazırladığı ilanı, dedesi manavına yapıştırır.	Davranış

Tablo 12 (Devam). Yardımseverlik değerine ilişkin bulgular

Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	08.01	Yardımseverlik/Paylaşma	Okul Müdürü, ilanı gören bazı kişilerin kitaplar getirdiğini söyler.	Diyalog
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	08.45	Yardımseverlik/Paylaşma	Elif'in dedesi sokak kitaplığına kitap bağışında bulunur.	Davranış
Bölüm 159: Sokak Kitaplığı	09.11	Yardımseverlik/Paylaşma	Elif ve arkadaşları, sokak kitaplığından ayrılırken veterinerin kitaplığa kitap bağışladığını görür.	Davranış
Bölüm 158: Bir Parça	04.20	Yardımseverlik/İş Birliği	İpek Öğretmen, öğrencilerine parçanın bütünü bulmaları için yardımcı olacağını söyler.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	02.02	Yardımseverlik/İş Birliği	İpek Öğretmen, "Selim 'cim rica etsem malzemeleri dağıtabilir misin?" ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	02.26	Yardımseverlik/İşbirliği	İpek Öğretmen, öğrencilerine "Hem bende sizlere yardımcı olacağım." ifadesini kullanarak gösterir.	Diyalog
Bölüm 156: Benim Tişörtüm	10.19	Yardımseverlik/İşbirliği	Elif ve arkadaşları, İpek Öğretmen'in çizimleri tişörte yerleştirdiğini görünce mutlu olurlar.	Diyalog
Bölüm 155: Akıllı Saatim	08.43	Yardımseverlik/İşbirliği	Kerem, arkadaşlarına karton saati nasıl yaptıklarını sorar. Selim "Müdür Hanım da yardım etti." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	02.12	Yardımseverlik/İşbirliği	Selim, kamyonete taş dolduracağını söyler. Kerem, arkadaşına yardım teklifinde bulunur.	Davranış
Bölüm 154: Neşeli Sözcükler	04.24	Yardımseverlik/Paylaşma	Ayşe, Kerem'e kürek uzatarak "Al Kerem bu kürek senin olsun." ifadesini kullanır. Kerem'de arkadaşına teşekkür eder.	Diyalog
Bölüm 153: Bana Göre	09.22	Yardımseverlik/Dayanışma	Elif, sebze çantasını taşıyarak annesine yardım eder.	Davranış
Bölüm 153: Bana Göre	09.54	Yardımseverlik/Dayanışma	Elif'in annesi, sebze çantasını taşıırken kızının zorlandığını görünce çantayı almak ister. Elif, annesine "Yok olmaz sen zaten işten geliyorsun, yorgunsun annem." ifadesini kullanır.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorum Kaçtı	01.25	Yardımseverlik/Dayanışma	Kerem, annesinden dinozoru tutması için yardım ister.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorum Kaçtı	06.50	Yardımseverlik/Dayanışma	Kerem, oyuncak dinozorunu koyduğu yerde bulamaz. Kerem'e, arkadaşları oyuncakı aramak için yardım eder.	Diyalog
Bölüm 152: Dinozorum Kaçtı	09.39	Yardımseverlik/İş Birliği	Elif, horhorun (horoz) dikkatini çekerek Kerem'in rahatça dinozorunu almasına yardım eder.	Davranış
Bölüm 152: Dinozorum Kaçtı	10.03	Yardımseverlik/İş Birliği	İpek Öğretmen, Kerem'in kümesin olduğu alandan çıkabilmesi için horhora (horoz) seslenir.	Diyalog
Bölüm 151: Yazıcı	01.10	Yardımseverlik/İş Birliği	İpek Öğretmen, Kerem'in istediği aslan resmini yazıcıdan çıkartır.	Davranış

Tablo 12 (Devam). Yardımseverlik değerine ilişkin bulgular

Bölüm Yazıcı	151:	01.32	Yardımseverlik/İş Birliği	İpek Öğretmen, Ayşe'nin istediği nehir ve dağ resmini yazıcıdan çıkartır.	Davranış
Bölüm Yazıcı	151:	01.51	Yardımseverlik/İş Birliği	İpek Öğretmen, Selim'in resmini yazıcıdan çıkartır.	Davranış
Bölüm Yazıcı	151:	02.57	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	Yazıcıdan kâğıt çıkmayınca İpek Öğretmen, Müdire Hanıma yazıcı hakkında soru sormaya gider. Kerem, tiyatro salonunda ütüü canlandırmak ister ama ütünün nasıl çalıştığını bilmez. İpek Öğretmen, Kerem'e ütü hakkında bilgi verir.	Diyalog
Bölüm Yazıcı	151:	06.18	Yardımseverlik/Dayanışma	Müdire Hanım yazıcıyı nasıl tamir ettiğini anlatır.	Diyalog
Bölüm Yazıcı	151:	10.49	Yardımseverlik/Tecrübe Paylaşımı	Ayşe, şiir yazan Selim'e yardım isteyip istemediğini sorar, Selim, yardım etmesine izin verir.	Diyalog
Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	02.55	Yardımseverlik/Dayanışma	Kerem, Selim'e "Başka bir şey lazım mı Selim?" der. Selim, ihtiyacı olan ağaç dallarını Kerem'den toplamasını ister.	Diyalog
Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	03.08	Yardımseverlik/Dayanışma	Selim, Kerem'e oyuncak arabayı kullanmaktan vazgeçtiğini isterse alabileceğini söyler.	Diyalog
Bölüm Selim'in Kodu	150: Şiir	03.15	Yardımseverlik/Paylaşma	Elif, Selim'e "Bende yardım etmek isterim Selim." der. Selim, ihtiyacı olan resimleri Elif'in çizmesini ister.	Diyalog
Bölüm Radyo Tiyatrosu	149:	04.17	Yardımseverlik/İş Birliği	İpek Öğretmen, öğrencilerine sesleri nasıl kaydedeceklerini göstermek için sınıfa gitmelerini söyler.	Diyalog
Bölüm Sorular	148:	01.48	Yardımseverlik/Paylaşma	Kerem, Ayşe ve Elif'in akıllarındaki sorunun cevabını bulurlarsa ona da söylemelerini ister.	Diyalog
Bölüm Sorular	148:	08.03	Yardımseverlik/Dayanışma	İpek Öğretmen, öğrencilerine hediye kutularını bulmaları için kendisine soru sorabileceklerini söyler.	Diyalog

Yardımseverlik değerine ilişkin hazırladığımız Tablo 12'de, değerimizi 5 alt kategoride aradığımızdan bahsetmiştik. Çizgi filmin genelinde yardımseverlik değeri; 24 dayanışma, 11 paylaşma, 32 iş birliği, 14 tecrübe paylaşımı ve 5 duyarlılık olmak üzere beş alt kategoride çocuk izleyiciye sunulmuştur. Çizgi filmde, yardımseverlik değeri çocuk karakterlerin, hem okul hem de aile hayatları üzerinden verilerek izleyiciye sunulmuştur. Anaokulunda geçen sahnelerde, çocuk karakterlerin diyaloglarında yardımseverlik değeri sıkça yer almıştır. Bununla birlikte çizgi filmde, rol model olarak verilen çocuk karakterlerin hepsinin yardımseverlik değerini içselleştirdiği tespit edilmiştir. Sahnelerde ağırlıklı olarak hem diyalog hem de

davranışla değer aktarımının sağlandığı görülmüştür. Çalışmanın bütününde ise yardımseverlik değeri, toplam değerlerin %12,34'ünü oluşturmuştur.

Bilis (2011), çalışmasında incelediği dört çizgi filmde toplumsal yaşamı düzenleyen değerlerden yardımseverlik değerinin ön plana çıkan değerler arasında olduğunu tespit etmiştir. Çalışmamızda da yardımseverlik değerinin anaokulundaki karakterlerin ilişkilerinin bir parçası olarak verilmesinden kaynaklı iki çalışmanın bulguları birbirleriyle örtüşmektedir.

İmamoğlu (2016), çalışmasında çizgi filmlerde, yardımseverlik değerine yer verildiğini gözlemlemiştir. İmamoğlu, çalışmasında en çok rastlanan değerler arasında yardımseverlik değerinin yer aldığını belirttiğinden, İmamoğlu'nun çalışmasının bulguları ile bulgularımız örtüşmektedir.

Karaca (2019), Rafadan Tayfa çizgi filmini incelediği çalışmasında, çizgi filmin ilk 40 bölümü içerisinde önceden belirlenen değerleri gözlemlemiştir. Gözlemlenen değerler arasında yardımseverlik değerinin en çok verilen değer olduğunu tespit etmiştir. Karaca yardımseverlik değerinin, arkadaşlara, yaşlılara ve bazı bölümlerde çevre bilinciyle hayvanlara gösterildiğini tespit etmiştir. Çalışmamızda da yardımseverlik değeri aktarılırken arkadaşlar arası ilişkilerde ön plana çıkmaktadır. Bu sebeple Karaca'nın bulguları ile bulgularımız örtüşmektedir.

Çimen (2019), çalışmasında yardımseverlik değerine toplamda 40 kez rastlayarak araştırmasında, en çok yer verilen değer yardımseverlik değeri olduğunu tespit etmiştir. Çimen yardımseverlik değerinin, öykünün genel akışı içerisinde doğal bir süreç olarak verildiğini belirtmiştir. Ayrıca yardımseverlik değerinin aktarılırken karakterlerin aciz ve muhtaç bir durumda gösterilmeden verildiğini vurgulamıştır. Bizim bulgularımızda da yardımseverlik değerinin işlenişinde, değer karakterlerin yaşadıkları olaylar içerisinde doğal seyrinde verildiği tespit edildiğinden iki çalışmanın bulguları örtüşmektedir.

Çalışmamıza paralel bir diğer çalışma ise Akyüz'ün (2019), çizgi filmleri kültürel farklılıklar üzerine incelediği çalışmasıdır. Araştırmacı, Rafadan Tayfa, İbi, Canım kardeşim, Köstebekgiller, Mutlu Oyuncak Dükkânı adlı çizgi filmlerde yardımseverlik değerini aramış ve söz konusu çizgi filmlerde en çok verilen ikinci

değerin yardımlaşma değeri olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle Akyüz'ün çalışması ile çalışmamız birbirine paraleldir.

Şen (2020), çalışmasında, yardımseverlik değerini yardımlaşma-dayanışma olarak inceleyip, yerli ve yabancı animasyonlarda yardımlaşma ve dayanışma değerini tespit etmiştir. Şen, araştırmasında yerli animasyonlarda, yabancı animasyonlara göre değer daha fazla yer verildiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla Şen'in çalışmasının bulguları ile bulgularımız örtüşmektedir.

Ay (2021), çalışmasında çizgi filmin bütününde yardımseverlik değerini en çok verilen değer olarak gözlemlemiştir. Bizim çalışmamızda da yardımseverlik değeri sık verilen değerler içerisinde olduğundan iki çalışmanın bulguları örtüşmektedir.

Tabak (2022), çalışmasında, yardımseverlik değerinin en çok verilen üçüncü değer olduğunu gözlemlemiştir. Bizim çalışmamızda da yardımseverlik değerinin yer almasından dolayı iki çalışmanın bulguları benzerlik göstermektedir.

Yardımseverlik değerini içeren çizgi filmlerden hareketle, toplumsal hayatın işleyişinde önemli bir yere sahip olan bu değer çizgi filmlerde etkin bir şekilde verildiğini söylemek mümkündür. İzleyiciye değer kazandırılması sırasında dolaylı olarak sevgi, merhamet ve saygı değerlerinin de verildiği söylenebilir. Bu sayede izleyicide mutluluk ve huzur duygusunun oluşması ve olumlu davranışların zihinlerinde canlanmasını sağladığı düşünülebilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızın bu kısmında araştırmadan elde edilen sonuçlara ve buradan hareketle verilen önerilere değinilecektir.

4.1. Sonuçlar

Araştırmamızda, “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminin izlenen son 30 bölümünde on temel değer tamamına yer verildiği görülmüştür. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2018 yılında müfredatın odak noktası olarak belirlenen temel değerlerin, TRT’nin “Türk milli eğitiminin temel görüş, amaç ve ilkelerine uymak” yayın esasına bağlı olarak “Elif ve Arkadaşları” çizgi filmde yer aldığı görülmüştür. Çizgi filmin izlenen bölümlerinde temel değerler her tema için tek tek ele alınarak tablolastırılmıştır. “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminde on temel değer kontrol listesi oluşturularak toplam 43 alt kategoride değerlendirilmiştir.

Çizgi filmin izlenen bölümlerinde, temel değerler sırasıyla en çoktan en aza doğru tabloda gösterilmiştir.

Tablo 13. İzlenen bölümlerdeki on temel değer sayıları ve oranları

Değerler	Değer Sayısı	%
Saygı	155	22,24
Sorumluluk	107	15,36
Dürüstlük	99	14,21
Dostluk	87	12,49
Yardıms severlik	86	12,34
Sevgi	85	12,19
Adalet	37	5,30
Sabır	22	3,15
Öz denetim	16	2,29
Vatanseverlik	3	0,43
Toplam	697	100

Değerlendirme sonucunda çizgi filmde toplam 697 değere rastlanmıştır. Bu değerler içerisinde 155 kez verilen saygı değerinin, en çok verilen değer olduğu tespit edilmiştir. Vatanseverlik değerinin ise çizgi filmin incelenen bölümlerinde 3 kez yer almasında dolayı en az verilen değer olduğu saptanmıştır. Bunun yanında değerlerin çocuk izleyiciye diyaloglar ve olay örgüsü üzerinden aktarıldığı görülmüştür. Dolayısıyla okul öncesi çocuk izleyiciye hitap eden çizgi filmde değerlerin benimsetilmesi için farklı aktarım yollarının kullanılarak değerler eğitime dikkat edildiği söylenebilir. İzlenen bölümlerde, değerlerin verilişinde

aktarım şekillerine göre en çoktan en aza sıralamanın diyalog, davranış, şarkı, jest ve mimik olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bilgilerden yola çıkarak, “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminde değer içeren sözlü iletişim ve davranış kalıplarına sıkça yer verildiği gözlemlenmiştir. Değerler çocuk izleyicinin yaş gruplarına uygun olarak çocuk karakterler üzerinden verilmiş ve böylece rol-model olması özelliği ile hitap edilen kitleye uygun şekilde sunulmuştur. Değer eğitiminde çizgi filmdeki öğretmen karakteri, çocuk izleyicinin karşına yol gösterici, rehber olma özelliği ile ön plana çıkmıştır. Çizgi filmin kurgusunda ise ebeveyn ve akraba üzerinden değer aktarımı geri planda kalmıştır. Ayrıca çizgi filmde değerlerin olumsuz ya da yanlış davranış üzerinden değil olumlu davranış ve doğru telkin üzerinden aktarıldığı gözlemlenmiştir.

Çalışmamızın alt problemleri için şu sonuçları çıkarabiliriz:

Araştırmamızda ele aldığımız adalet değerinin, çizgi filmde verilme sıklığının 10 değer içerisinde 7. sırada olduğu görülmüştür. Yaptığımız incelemede, adalet değerinin ağırlıklı olarak “kurallara uyma” davranışı üzerinden çocuklara aktarıldığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle, çocuklara toplum içerisinde kurallara uyulması halinde herkes için adaletin sağlanmış olacağının alt mesaj olarak verildiğini söylemek mümkündür. Bu durum ise toplumsal yaşamın bir gereği olan nizamın sağlanması için bireylere küçük yaşlardan itibaren kurallara uymanın çizgi filmler kanalıyla aktarılmasının, etkili bir yol olduğunu gözler önüne sermektedir. Bununla birlikte adalet değerinin, eşit ve adil davranma üzerinden daha az aktarıldığı görülmüştür. Bunun nedeninin çocuklara, öncelikle kurallara uyma becerisini kazandırmak ve daha sonra da bir üst basamak olan adil olma ve eşitlik kavramının verilerek aşamalı öğretim gerçekleştirmek olduğu iddia edilebilir.

İnsan ilişkilerinde önemli bir bağ olan dostluk değeri, incelediğimiz çizgi filmde verilme sıklığı bakımından 10 değer içerisinde 4. sırada yer almıştır. Dostluk değeri çizgi filmde en çok “mutluluğu paylaşma” davranışı üzerinden çocuklara sunulmuştur. Bu durum, çocukların yaş dönemleri itibariyle rekabetçi ve benmerkezci tutumlarını en aza indirmek için birlik mesajı altında dostluk değerinin vurgulandığını göstermektedir. Bunun yanında çizgi filmdeki dostluk

temalı olay örgüleri, çocuklara insan ilişkilerinde maddi paylaşımlardan ziyade manevi paylaşımların mutluluk getirdiğini karakterler üzerinden görmeyi mümkün kılmaktadır. Çizgi filmde karakterler arası dostluk vurgusu yapılırken, dört arkadaşın dostlukları için gösterdikleri emek, vefa ve fedakârlık durumlarına da değinilmiştir. Sahnelerde arkadaşlar arası rekabetinse, kazanma hırsına dayalı yarışmaktan ziyade eğlence amaçlı olduğu gösterilmiştir.

Araştırmamıza konu olan bir başka değer ise dürüstlük değeridir. Dürüstlük değeri, çizgi filmde verilme sıklığı bakımından 10 değer içerisinde 3. sırada yer almıştır. Dürüstlük değerinin çocuklara, daha çok “hakkını teslim etme” davranışı üzerinden verildiği saptanmıştır. Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özelliklerinden kaynaklı olarak hakkını teslim etme davranışı, yarış ya da fikir tartışması üzerinden değil başka fikirlere açık olma, başkalarının fikirlerini onaylama üzerinden verilmiştir. Çizgi filmde yer alan olay örgülerinde karakterler, birbirlerinin düşünceleri ile ilgili fikirleri konusunda dürüst davranmışlar ve açık yüreklilikle görüşlerini ifade etmişlerdir. Ayrıca anasınıfında öğretmen ve öğrenci ilişkilerinde güven verme ve doğru konuşma, karakterler üzerinden verilerek bireyde, okul ortamının güvenli olduğu izlenimini uyandırmaktadır. Dolayısıyla bu açıdan bakıldığında dürüstlük temalı olay örgüleri, çocukta okula karşı güven ve sevgi geliştirebilir.

İncelediğimiz değerlerden bir diğeri ise öz denetim değeridir. Öz denetim değerinin, çizgi filmde verilme sıklığı açısından 10 değer içerisinde 9. sırada yer aldığı görülmüştür. Bu değer, izleyiciye daha çok “kişisel alana saygı duyma” davranışı üzerinden verildiği tespit edilmiştir. Burada çocuk karakterlerin, kendi sınırlarını ve arkadaşlarının sınırlarını bilerek davranışlarını buna göre düzenlediği görülmüştür. Çizgi filmde öz denetim değeriyle, sınıf ortamında çocukların bireysel farklılıkları üzerinden birbirlerine zorbalık yapmalarının önüne geçilerek, tersi bir tutum olarak bireysel farklılıkların kişiye özgü alan olduğunun, izleyiciye mesaj olarak verildiği söylenebilir. Bunun yanında aile içinde de sınırların olmasının ve anneyle babanın da çocuğun kişisel alanına saygı duymalarının gerekliliği vurgulanmıştır. Böylelikle bu yaş grubundaki çocuklara, çevrelerindeki her bir bireyin sınırlarının olduğunun ve bunun yanında kendilerinin de sınırlarının olması gerektiğinin alt mesaj olarak verildiği söylenebilir.

Araştırmamızda incelediğimiz bir başka değer ise sabır değeridir. Sabır değerinin, çizgi filmde verilme sıklığı açısından 10 değer içerisinde 8. sırada yer aldığı görülmüştür. Bu değer, en çok “sabırla çalışma” üzerinden verildiği tespit edilmiştir. Çizgi filmde anasınıfında geçen sahnelerde, sorunu bulma, ifade etme ve birlikte çözüm yolu üretme noktasında karakterlerin sabırlı davranışları üzerinden, sabır değerinin izleyiciye aktarıldığı görülmüştür. Çizgi filmin hitap ettiği okul öncesi yaş grubu çocuklarının, gelişimsel özellik olarak çabuk pes etmeleri ve kolayca morallerinin bozulmasından dolayı bu dönem çocuklarına karakterlerin model olarak, verilen iş ve eylemleri sabırla yerine getirmeleri üzerinden de sabır değerinin aktarılmasının uygun olabileceğini düşünmekteyiz.

Araştırmamıza konu olan çizgi filmde en çok verilen değer ise saygı değeri olduğu görülmüştür. Saygı değerinin, çizgi filmde verilme sıklığı açısından 10 değer içerisinde 1. sırada yer aldığı saptanmıştır. Bu değer, çizgi filmde en çok “emeğe saygı” davranışı üzerinden verildiği tespit edilmiştir. Bu durumun temel sebebi, çocukların okul süreçlerinde performansları üzerinden gerçekleştirebilecek kıskançlıkların yerine birbirlerinin performanslarına saygı duymalarının gerekliliğinin olumlu davranış üzerinden verilmek istenmesidir. Ayrıca saygı değerinin, “bireyler arası saygı” davranışı üzerinden de verilerek öz denetim değerini desteklediği söylenebilir. Çizgi filmde farklı düşüncelere saygı duymanın verilme sebebinin, bireyin fikir dünyasını zenginleştirmek ve olaylara farklı bir pencereden bakmasını sağlamak olduğu söylenebilir.

Elif ve Arkadaşları çizgi filminde aradığımız bir başka değer ise sevgi değeridir. Sevgi değerinin, çizgi filmde verilme sıklığı açısından 10 değer içerisinde 6. sırada yer aldığı görülmüştür. Sevgi değerinin çizgi filmde en çok “hayvan sevgisi ve büyükleriyle küçüklerini sevmek” üzerinden izleyiciye verildiği tespit edilmiştir. Çizgi filmde, okulda ve mahallede karakterlerin hayvanlarla içi içe oldukları ve onları sevdikleri sahneler yer almaktadır. Bunun yanı sıra karakterler arasında büyükler ve küçüklerin diyaloglarından sevgi ifadelerinin sık kullanıldığı ve davranışlarında da bunu yansıttıkları görülmüştür. Buradan hareketle sevgi değerinin izleyicilere doğrudan ve dolaylı olarak aktarıldığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmamıza konu olan bir başka değer ise sorumluluk değeridir. Sorumluluk değerinin, çizgi filmde verilme sıklığı açısından 10 değer içerisinde 2. sırada aldığı görülmüştür. Bu değer, çizgi filmde en çok “sorumluluk bilinci” üzerinden izleyiciye verildiği tespit edilmiştir. Çizgi filmde, öğretmen tarafından çocuklara sınıf içinde verilen; etkinliklerde görevlerini yerine getirme, eşyalarına sahip çıkma ve günlük yaşamlarında uymaları gereken kuralların bilincinde olup bunlara uygun olarak hareket etme sorumlulukları üzerinden izleyiciye sorumluluk bilincinin aktarıldığı sonucuna varılmıştır. Buradan hareketle çizgi filmin, hali hazırda okula giden ya da okula başlayacak olan çocuklara, sorumluluk sahibi olmalarının okul hayatının bir gerekliliği olduğunu hatırlattığını söylemek mümkündür.

Araştırmamıza konu olan bir başka değer ise çizgi filmde en az verilen vatanseverlik değeridir. Vatanseverlik değerinin, çizgi filmde verilme sıklığı açısından 10 değer içerisinde 10. sırada aldığı görülmüştür. Bu değer, çizgi filmde en çok “milli kültür aktarımı” üzerinden izleyiciye verildiği tespit edilmiştir. İzleyicilere, Türk gelenek ve göreneklerinde uygulanan ritüeller üzerinden milli kültür aktarımının yapıldığı sonucuna varılmıştır. Ancak çizgi filmin incelediğimiz bölümlerinde vatanseverlik değerine çok az yer verildiği tespit edilmiştir. Bundan dolayı, TRT Çocuk kanalının, vatanseverlik değerini yeterince vurgulamadığını söylemek mümkündür. Bunun yanında incelenen çizgi filmlerin, ana konularının vatanseverlik temasını baz almamalarından kaynaklı olarak bu değere az yer verilmiş olabileceği de söylenebilir.

İncelediğimiz çizgi filmde aradığımız bir başka değer ise yardımseverlik değeridir. Yardımseverlik değerinin, çizgi filmde verilme sıklığı açısından 10 değer içerisinde 5. sırada yer aldığı görülmüştür. Bu değer, çizgi filmde en çok “işbirliği” üzerinden çocuk izleyiciye sunulmuştur. Çizgi filmde, karakterlerin yaptıkları işlerde ve oynadıkları bazı oyunlarda birlikte hareket ettikleri görülmüştür. Ayrıca karakterlerin, birbirleriyle iyi ve kötü günde dayanışma halinde oldukları ve birbirlerine karşı duyarlı oldukları tespit edilmiştir. Çizgi filmin, bireyler arası nesne, duygu, fikir ve tecrübe alanında paylaşım yapılabileceğini de göstererek, izleyicilerin bu değeri gerçek hayatla ilişkilendirmelerini sağladığı söylenebilir. Buradan

hareketle, yardımseverlik değerinin izleyicilere karakterler ve olay örgüleri üzerinden doğrudan aktarıldığı sonucuna varılmıştır.

4.2. Öneriler

Bu araştırmada öneriler bölümü, araştırmacılara öneriler, medya sektörüne öneriler, eğitim sistemine ilişkin öneriler olmak üzere 3 başlık halinde sunulmuştur.

Araştırmacılara yönelik öneriler:

- Araştırmamız, içerik analizi yöntemiyle incelendiğinden, bu yöntemden farklı yöntemler kullanılarak çizgi filmlerde değer ve değerler eğitimi araştırılabilir.
- Çalışmamızın temaları kullanılarak farklı çizgi filmlerde değerler eğitimi araştırılabilir veya çizgi filmler arasında karşılaştırma içeren çalışmalar yapılabilir.
- Biz çalışmamızda 10 değer üzerinden hareket ettik. Bu değerler farklılaştırılarak ya da zenginleştirilerek yeni çalışmalar yapılabilir.

Eğitime ilişkin öneriler:

- Okul öncesi eğitimde, değerlerin aktarıldığı bölümler çocuklara izletilerek, değer üzerine sohbet edilebilir.
- MEB-TRT işbirliği nedeniyle öğretim programlarında çizgi filmler ders materyali olarak kullanılabilir.

Medyaya yönelik öneriler:

- “Elif ve Arkadaşları” çizgi filminde vatanseverlik değeri, yayınlanacak diğer bölümlere koyularak sıklığı artırılabilir.
- Temel değerlerin aktarıldığı çizgi filmler sadece TRT Çocuk ile sınırlı kalmayıp özel sektörde yayın yapan kanallarda da yapılabilir.
- Temel değerlerin aktarıldığı çizgi filmler ilgili kurumlarca ödüllendirilebilir. Böylece çizgi filmlerde değerlere yer verilmesine yönelik teşvik olmasına imkân sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Acun, İ., Yücel, C., Önder, A. & Tarman, B. (2013). Değerler: Kim Ne Kadar Değer Veriyor? Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 191-206.
- Akbaş, O. (2004). Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim II: Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akbaş, O. (2008). Değerler Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. Değerler Eğitimi Dergisi, 9-27.
- Akbulut, N. & Aslan, S. (2016). Örtük Program Ölçeği: Ölçek Geliştirme Çalışması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 169-176.
- Akıncı, A. (2013). Okul Öncesi Döneme Yönelik Hazırlanan Çizgi Filmlerde Değerlerin Sunumu:TRT Çocuk Kanalı Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Ankara : Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü .
- Aktepe, V. (2010). İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde "Yardımseverlik" Değerinin Etkinlik Temelli Öğretimi ve Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akyüz, M. H. (2019). Televizyonda Gösterilen Türk Yapımı Çizgi Filmlerin Kültürel Farklılıklar Bağlamında İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alimcan, D. & Altunay Şam, E. (2017). Sosyal Bilgiler Dersi Boyutunda Değerler Eğitiminin Önemi ve Medyanın Değerler Eğitimi Üzerinde Etkisi. Milli Eğitim, 239-259.
- Altmış, Z. G. (2021). 9-11 Yaş Grubu Çocuklara Yönelik Türk Yapımı Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi(TRT Çocuk Örneği). Doktora Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi.
- Altun, S. A. (2003). Eğitim Yönetimi ve Değerler. Değerler Eğitimi Dergisi, 7-18.
- Apaydın, H. Y. (2018). Adalet Nedir? Mahiyet ve Keyfiyet. Bilimname Dergisi, 459-476.
- Aristoteles. (2009). Nikomakhosa Etik. (S. Babür, Çev.) Ankara: Bilgesu.
- Arslan, M. (2016). Kitle İletişim Araçları, Medya ve Din İlişkisi Üzerine. Birey Ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 5-26.
- Avcı, E. K. & İbret, B. Ü. (2016). Vatanseverlik Değerine İlişkin Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi. Kastomonu Eğitim Dergisi, 2501-2518.

- Ay, H. (2021). Kral Şakir Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Ayral, A. E. (1992). Akademisyenlerin Çalışmayla İlgili Değerleri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bahadır, A. (1997). Günümüz Kitle İletişim Araçlarının, Ruhsal ve Toplumsal Hayatımız Üzerindeki Olumsuz Etkileri ve Korunma Yolları. Necmettin Erbakan İlahiyat Fakültesi Dergisi, 469-497.
- Baumeister, R. F. (2018). Self-Regulatory Strength. R. F. Baumeister, & D. V. Kathleen içinde, Handbook of Self-Regulation (s. 84-98). New York: Routledge.
- Bayrakçı, S., Oktay, Ö., Samancı, O. & Canpolat, N. (2021). Motivasyon Kuramları Çerçevesinde Öğrencilerin Öğrenme Motivasyonlarının Artırılması: Bir Derleme Çalışması. ATASOBED, 677-698.
- Bildirici, H. (2006). Selim İleri'nin Hikayelerinde Dostluk Temasının Açılımları. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilis, P. Ö. (2011). Çizgi Filmlerde Temsil Edilen Toplumsal Değerler Sistemi. Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Creswell, J. W. (2013). Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çağrı, M. (1994). İslamansiklopedisi.org. 01.08.2024 tarihinde <https://islamansiklopedisi.org.tr/dostluk> adresinden alındı.
- Çağrı, M. (2008). "Sabır" Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. İstanbul: TDV Yayınları.
- Çengelci, T. (2010). İlköğretim Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitiminin Gerçekleştirilmesine İlişkin Bir Durum Çalışması. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çiçek, M. (2020). Aristoteles'in Adalet Anlayışı. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1-11.
- Çimen, M. F. (2019, Temmuz). Kamu Yayıncısı TRT ÇOCUK Kanalında Yayınlanan Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çoban, G. S. (2021). Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kendini Gerçekleştirme Basamağında Gizli Yetenekler. European Journal of Educational & Social Sciences, 111-118.

- Demir, R. (2019). Türkiye'de Çocuk Kanallarında Yayınlanan Çizgi Filmlerde Dini ve Kültürel Değerler Eğitimi. Doktora Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirutku, K. (25.05.2024). Değerlerin Edinilmesinde Ailenin Rolü. www.aile.gov.tr:file:///C:/Users/AKAY/Downloads/Documents/01_06_degerlerin-edinilmesinde-ailenin-rolu.pdf adresinden alınmıştır.
- Dewi, V. K. (2013). The Use Cartoon Films to Improve Students' Skill in Writing Narrative Texts. *Eglsh Education*, 34-43.
- Diş, S. B. (2020). Platon Felsefesinde Adalet, Düzen ve Yasa. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1018-1046.
- Doğan, M. (2023). Ailede Değerlerin İnşasına Psikolojik ve Pedagojik Yaklaşım:Sevgi, Saygı, Sabır, Hoşgörü Değerleri Örneği. (T. Göbekçin, Çev.) *Kocatepe İslami İlimler Dergisi*, 541-565.
- Durmaz, T. (2019, Ekim). 9. Sınıf Tarih Ders Programında Yer Alan "Adalet" ve "Dürüstlük" Değerlerine İlişkin Öğrenci Algılarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Elban, M. (2011). Ortaöğretim 11. Sınıf Öğrencilerinin Tarih Dersine Yönelik Tutumları ile Vatanseverlik Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yüksek Lisans. Ankara.
- Elçi, İ. & Çatak, M. (2021). Medyanın Değerler Üzerindeki Etkisi ve Medya Okuryazarlığı. *ICAR*, 504-513.
- Eliüşük, A. & Arslan, C. (2016). Sabır Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 67-86.
- Erşan, Ş. & Er, H. (2022). Sosyal Öğrenme Kuramı Bağlamında Çizgi Filmlerin Değerler Açısından Analizi. *IJOESS International Journal of Eurasia Social Sciences*, 290-307.
- Ertürk, Y. D. (2004). Çocuk ve Televizyon Etkileşiminde Aile. *I.Uluslararası Çocuk ve İletişim Konferansı*, (s. 271-277).
- Fidan, B. Ü. (2023, Nisan). Çizgi Filmlerin Çocukların Sosyalleşmesi ve Ahlaki Değerleri Benimsemesi Üzerindeki Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Görmez, E. (2018). Medya Okuryazarlığı Dersinin Çizgi Filmlerde Yer Alan Subliminal Mesajları Çözme Becerisine Etkisi Üzerine Bir Çalışma. *International Journey of Language Academy*, 96-106.
- Güden Altmış, Z., & Altun, M. (2011). "Pırıl" Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi. *Opus Uluslararası Araştırma Dergisi*, 2528-9535.

- Güdüğü, F. (2021). Ortaokul Öğrencilerinin Sorumluluk Algıları Üzerine Bir Araştırma. *International Primary Education Research Journal*, 243-259.
- Gümüş, Ç., & Adam, H. (2019). Çizgi Filmlerin Okul Öncesi Dönem Çocukları Üzerine Etkisi: Açık hava Tasarımları. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 409-421.
- Güngör, E. (1998). Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar. İstanbul, Amsterdam: Ötüken Neşriyat.
- Güngör, İ. (2017). TRT Çocuk Kanalında Yayınlanan Çizgi Dizilerin İletişim Engelleri Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Halstead, J., & Taylor, M. J. (2000). Learning and Teaching About Values: A Review of Recent Research. *Cambridge Journal of Education*.
- Han, D. (2023). Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Oyun Bağımlılığı Durumlarının Özdenetimi (Özkontrol) Sosyal Duygusal Beceriler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, 220-232. İstanbul: İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hökelekli, H. & Gündüz, T. (12.05.2016). [ustunzekalilar.org.tr. https://ustunzekalilar.org.tr/Makaleler/Icerik/159-Ustun-Yetenekli-Cocuklarin-Karakter-ve-Değerler-Eğitimi](https://ustunzekalilar.org.tr/Makaleler/Icerik/159-Ustun-Yetenekli-Cocuklarin-Karakter-ve-Değerler-Eğitimi) adresinden alınmıştır.
- İmamoğlu, B. (2016). 2000 – 2014 Yılları Arasında Yayınlanmış Olan Çizgi Film ve Animasyon Filmlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Işık, H. (2010). Öğretmen Adaylarının Dürüst Olmayan Davranışlarla İlgili Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Nitel Bir Araştırma . *Değerler Eğitimi Dergisi*, 81-97.
- Kalan, Ö. G. (2010). Medya Okuryazarlığı ve Okul Öncesi Çocuk: Ebeveynlerin Medya Okuryazarlığı Bilinci Üzerine Bir Araştırma. *İletişim Fakültesi Dergisi*.
- Karabulut, N. (2022, Şubat). Değerler Eğitimi Kapsamında TRT ÇOCUK Kanalında Yayınlanan Çizgi Filmlerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaca, S. S. (2019). Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi, Değerler Eğitimi Açısından Rafadan Tayfa Çizgi Filminin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kirschenbaum, H. (1995). 100 Ways to Enhance Values and Morality in Schools and Youth Settings. Massachusetts: Allyn & Bacon.

- Kurtdaş, E. M. (2021). International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic. Turkish Studies, 349-366.
- Kuşdil, M. E. & Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk Öğretmenlerinin Değer Yönelimleri ve Scwartz Değer Kuramı. Türk Psikolojisi Dergisi, 59-80.
- Külünkoğlu, T. (2018). Ortaokul 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Uygulanan Değer Eğitiminin Öğrencilerin Dürüstlük Değerini Kazanma Düzeyine Etkisi. Doktora Tezi. Giresun: Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- MEB. (2018). www.mufredat.gov.tr. 11.01.2024 tarihinde <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=318> adresinden alındı.
- MEB. (2024, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli). İlkokul-Ortaokul ve İmamhatip Ortaokulu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı (4- 8. sınıf). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. MEB.
- Mete, M. (1999). Televizyon Yayınlarının Türk Toplumunu Üzerindeki Etkisi. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Meydan, H. (2014). Okulda Değerler Eğitiminin Yeri ve Değerler Eğitimi Yaklaşımları Üzerine Bir Değerlendirme. Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 93-108.
- Montaigne, M. d. (2004). Denemeler. (K. Çetinoğlu, Çev.) İstanbul: Kum Saati.
- Namdar, T. (2022). Çizgi Filmlerde Din ve Değerler Eğitimi: Diyanet TV Çizgi Film Örnekleri. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaymak, N. & Öğretir Özçelik, A.D. (2020). Evrensel Değerler Üzerine Bir İnceleme: Vikingler Çizgi Film Örneği. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 26-43.
- Netco. (tarih yok). 20.01.2024 tarihinde <https://netco.com.tr/dir/tr/filmler/elif-ve-arkadaslari/> adresinden alındı.
- Oles, P. K. & Hermans, H. J. (2010). Allport-Vernon Study of Values. Corsini Encyclopedia of Psychology, 67.
- Onay, İ. (2021). Sorumluluk Değeri Etkinliklerinin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sorumluluk Kazanım Düzeylerine Etkisi. Doktora Tezi. Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Orhan, G., Afacan, H. H., & Çukurçayır, M. A. (1994). Türk Gençliğinin Sosyal ve Ahlaki Değerleri. Ata Dergisi(6), 131-139.
- Özen, Y. (2011). A New Proposal for Character Education. TSA, 61-70.

- Parsons, T. S. (1962). Efficiency in Psychological Intercommunication. *American Psychologist*, 17(5), 259-260.
- Patton, M. Q. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. (A. Çekiç, & A. Bakla, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Rokeach, M. (1973). *The Nature of Human Values*. New York: Free Press.
- Sarı, M. (2007). Demokratik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Örtük Program: Düşük ve Yüksek "Okul Yaşam Kalitesi"ne Sahip İki İlköğretim Okulunda Nitel Bir Çalışma. Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sevim, Z. (2013). Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sönmez, Ö. F. & Akıncan, N. (2013). Ortaokul Öğrencilerinin "Yardımseverlik" Değeri ile İlgili Metefor Algıları. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 105-120.
- Subaşı, M. & Okumuş, K. (2017, Haziran). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 419-426.
- Superka, D. P. & Johnson, P. L. (1975). *Values Education: Approaches and Materials*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED103284.pdf>. adresinden alınmıştır.
- Şahin, N. (2019). TRT'nin Çocuklara Yönelik Çizgi Filmlerinin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 1-10.
- Şen, M. (2020). Temel Eğitimde Değerler Eğitimi Kapsamında Türk Ve Yabancı Animasyon Filmlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Şen, Ü. (2008). 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlettiği Değerler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 763-780.
- Tabak, E. (2022, Şubat). TRT ÇOCUK Kanalında Yayınlanan Doru Çizgi Filminin Değerler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çankırı: Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Talu, A., & Tezci, E. (2023). Örtük Program Yaklaşımı: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(2), 560-594.
- TDK. (2024). <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- TİAK. (25.05.2024). www.tiak.com.tr: <https://tiak.com.tr/tablolalar#yillik-tablolalar> adresinden alınmıştır.

- Topal, Y. (2019). Değerler Eğitimi ve On Kök Değer. Mavi Atlas, 245-254.
- TRT. (1983). T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. 10.02.2024 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2954&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden alındı.
- TRT Çocuk. (tarih yok). Elif ve Arkadaşları. 18.09.2024 tarihinde <https://www.trtcocuk.net.tr/elif-ve-arkadaslari> adresinden alındı.
- Turan, İ. (2005). Televizyonun Birey ve Toplum Üzerindeki Olumlu ve Olumsuz Etkileri. Diyanet İlmi Dergisi, 119-144.
- Turp Özdemir, Z. (2020, Temmuz). Türkiye’de Çocuk Kanallarında Yayınlanan Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi ve Bu Çizgi Filmlerin Türkçe Öğretimine Katkısı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tutar, H. (2022). Nitel Araştırmalarda Geçerlik ve Güvenirlilik: Bir Model Önerisi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 117-140.
- Ufak, K. & Yorulmaz, B. (2022). Niloya Çizgi Filminin İçerdiği Değerler Açısından İncelenmesi. Medya ve Din Araştırmaları Dergisi, 99-111.
- Ulusoy, K. & Dilmaç, B. (2020, Ekim). Değerler Eğitimi. Pegem Akademi.
- Ünal, N., & Durualp, E. (2012). Televizyonun Okul Öncesi Çocuklar Üzerindeki Etkisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 93-104.
- Yağlı, A. (2013). Çocuğun Eğitiminde ve Sosyal Gelişiminde Çizgi Filmlerin Rolü: Caillou ve Pepee Örneği . Turkish Studies, 707-719.
- Yalnız, A. & Yıkılmaz, Y. (2018). Değerler Eğitimi Karamı Olarak Dürüstlük ve Dürüstlük Ölçeği (DÖ) Türkçe Formu: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 649-666.
- Yaşar, M. (2018). Nitel Araştırmalarda Nitelik Sorunu. MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi, 55-73.
- Yazıcı, E., Yaman Baydar, I. & Kandır, A. (2019). Çizgi Film ve Çocuk: Ebeveyn Görüşleri. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 10-19.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler Eğitime Genel Bir Bakış. Türklük Bilimi Araştırmaları, 499-522.
- Yener, Y., Yılmaz, M. & Şen, M. (2021). Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi:Trt Çocuk Örneği. International Journal of Social Sciences and Education Research, 123.

- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayın Dağıtım.
- Yolcu, A. (2022). Sevginin Birey, Aile, Toplum ve Eğitim Üzerindeki Etkileri. Academic Platform Journal of Halal Lifestyle, 59-71.
- Yücekaya, M. A. (2021). Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değerlerinin Yaratıcı Drama Yöntemi ile Öğretme: Çevrimiçi Uygulama. Doktora Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

